

**TÜRKİYE'DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM
EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN
UYGULAMA OLANAKLARI**

Engin BAYRAKTAROĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. H. Hüseyin SOYBALI

Ocak, 2013

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ
VEREN KURUMLARIN UYGULAMA OLANAKLARI

Hazırlayan
Engin BAYRAKTAROĞLU

Danışman
Yrd. Doç. Dr. H. Hüseyin SOYBALI

AFYONKARAHİSAR, 2013

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanakları**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

24/01/2013

Engin BAYRAKTAROĞLU

İmza

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İmza

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. H. Hüseyin SOYBALI .....

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Şuayıp ÖZDEMİR .....

: Doç. Dr. Kamil GÜNGÖR .....

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik anabilim dalı, yüksek lisans öğrencisi Engin BAYRAKTAROĞLU'nun "**Türkiye'de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanakları**" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 24.01.2013 tarihinde, saat 10:30'da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selçuk AKÇAY

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

ÖZET

TÜRKİYE'DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN UYGULAMA OLANAKLARI

Engin BAYRAKTAROĞLU

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK ANABİLİM DALI

Ocak 2013

Danışman: Yrd. Doç. Dr. H. Hüseyin SOYBALI

Turizm eğitiminin temelinde iki türlü öğretim yöntemi bulunmaktadır. Bunlar kuramsal eğitim ve uygulamalı eğitimidir. Bu bağlamda uygulamalı bir bilim dalı olan turizm alanında eğitim veren okulların uygulama için gerekli olanakları hazırlamış olmaları önem arz etmektedir. Bu çalışmada bu ihtiyaçtan yola çıkılarak Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının mevcut durumu hakkında bilgi elde etmek, bu konu çerçevesinde sorunlarla karşılaşılıp karşılaşılmadığını saptamak ve eğer varsa bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin ortaya konması amaçlanmıştır.

Araştırmanın bahsi geçen amaçlarına ulaşmak amacıyla ihtiyaç duyulan verileri elde etmek üzere alanyazın taraması, ikincil verilerin analizi ve anket ile birincil kaynaklara ulaşma yöntemleri kullanılmıştır. İlgili alanyazın taraması ile konuya ilişkin kavramsal yapı oluşturulmuş ve ikincil verilerin analizi ile bu yapı desteklenmiştir. Veri toplamak üzere kullanılan anket 44 üniversite bünyesinde bulunan lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlarda uygulamalı ders saati yüküne sahip 97 öğretim üye ve elemanına postalanmış, postalanan bu anketlerin 64 adedinde (%62) geri dönüş sağlanmıştır.

Anket ile toplanan veriler tanımlayıcılar bazındaki anlamlarını ölçmek amacı ile istatistiki farklılık analizlerine tabi tutulmuştur. Araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesiyle elde edilen bulgulara göre üniversitelerin uygulama olanakları açısından yatırım, strateji ve mevzuat noktalarında sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm eğitimi, Uygulamalı eğitim, Uygulama olanakları.

ABSTRACT

PRACTICING ASSETS OF UNDERGRADUATE TOURISM EDUCATION INSTITUTIONS IN TURKEY

Engin BAYRAKTAROĞLU

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TOURISM AND HOTEL MANAGEMENT**

January 2013

Advisor: Assist. Prof. Dr. H. Hüseyin SOYBALI

There are two types of teaching method on the basis of tourism education. These are theoretical education and practical training. In this context, a practical application for schools providing education in the field of tourism, facilities are important to be prepared. In this study, on the basis of this requirement at the undergraduate level tourism education institutions in Turkey to obtain information about the current state of practice opportunities, within the framework of this issue and if the problems encountered and intended to introduce proposals for the solution of these problems.

In order to achieve the objectives of the study mentioned in the literature in order to obtain the needed data, secondary data analysis and survey methods were used to achieve the primary sources. Review of the literature related to the topic of secondary data analysis on the conceptual framework developed and supported by the structure. The questionnaire used to collect data with 44 institutions providing tourism education at the undergraduate level. Questionnarrie mailed to 97 faculty members loaded with practical class hours, 64 of these (62%) return.

In order to measure the meaning of the data collected by questionnaire-based descriptors were subjected to analysis of statistical difference. According to the results obtained by analysis of the data collected in this research universities in terms of application possibilities of investment. Some problems have identified on investment, strategy and regulatory issues.

Keywords: Tourism education, Hands-on training, Practicing facilities.

TEŞEKKÜR

“Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanakları” başlıklı çalışmamın başından itibaren hiçbir destekten kaçınmayan fakat çalışmamın son halini göremeden Hakk’ın rahmetine kavuşan canım babam Hikmet BAYRAKTAROĞLU’na ne kadar teşekkür etsem de azdır. Bununla birlikte aile olmanın gereğini hayatımın tüm aşamalarında olduğu gibi bu çalışmam süresince de yerine getiren canım annem Emel BAYRAKTAROĞLU’na, kardeşim Melih BAYRAKTAROĞLU’na ve canımla bir tuttuğum kız arkadaşım Arş. Gör. Eylem BAŞ’a teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmam süresince bana yol gösteren, bilgileri ile tüm çalışmama katkı sağlayan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin SOYBALI’ya minnettarlığımı sunarım. Yine tez çalışmam boyunca ihtiyaç duyduğum her an desteklerini, bilgilerini ve vakitlerini esirgemeyen Prof. Dr. İsmet DOĞAN’a, Prof. Dr. Şuayıp ÖZDEMİR’e ve Yrd. Doç. Dr. Ahmet BAYTOK’a sonsuz teşekkürler ederim.

Araştırma sürecinin yürütülmesi esnasında görüş ve önerilerini esirgemeyen ve manevi destekte bulunan değerli mesai arkadaşlarım Arş. Gör. Ali AVAN’a, Arş. Gör. Özcan ZORLU’ya, Öğr. Gör. Soner ARSLAN’a, Arş. Gör. Esra GÜL YILMAZ’a, Öğr. Gör. Aybeniz MİRİŞLİ’ye, Arş. Gör. Fatih GÜNAY’a, Arş. Gör. Tolga GÜL’e ve Arş. Gör. Önder YAYLA’ya teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TURİZM EĞİTİMİ

1. GENEL BİLGİLER	3
2. TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ	5
3. TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ’NİN ÇEŞİTLERİ	6
3.1. YAYGIN TURİZM EĞİTİMİ	7
3.2. AÇIK TURİZM EĞİTİMİ	8
3.3. ÖRGÜN TURİZM EĞİTİMİ	8
3.3.1. Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi	9
3.3.2. Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi.....	9
4. TÜRKİYE’DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ	15
5. TÜRKİYE’DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN SÜREĞEN SORUNLARI.....	21
5.1. KURULUŞ YERİ SORUNU	22
5.2. FİZİKSEL MEKÂNLARIN YETERSİZLİĞİ SORUNU	24
5.3. STAJ KAYNAKLI SORUNLAR	24
5.4. ÖĞRENCİ SAYILARININ FAZLALIĞINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR	25
5.5. UYGULAMA OLANAKLARININ EKSİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR	25

İKİNCİ BÖLÜM LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN UYGULAMA OLANAKLARI

1. GENEL BİLGİLER	28
2. KURUM DIŞI UYGULAMA OLANAKLARI	29
2.1. SEKTÖR İŞLETMELERİ.....	29
2.2. DİĞER KAMU KURUMLARININ BÜNYESİNDE FAALİYET GÖSTEREN KURULUŞLAR	30

2.3. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI BÜNYESİNDE FAALİYET GÖSTEREN İŞLETMELER.....	30
3. KURUM İÇİ UYGULAMA OLANAKLARI.....	31
3.1. UYGULAMA LABORATUVARLARI	31
3.1.1. Bilgisayar Laboratuvarı	31
3.1.2. Dil Laboratuvarı	32
3.1.3. Konaklama Laboratuvarı	32
3.1.4. Yiyecek-İçecek Laboratuvarı.....	32
3.1.5. Seyahat Laboratuvarı.....	32
3.1.6. Rehberlik Laboratuvarı	32
3.2. UYGULAMA OTELİ	33
3.3. TURİZM ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ.....	33
3.4. MİSAFİRHANE, KONUKEVİ, OTEL VB. TİCARİ İŞLETMELER	35
3.5. DİĞER UYGULAMA OLANAKLARI	35
4. TÜRKİYE’DEKİ MEVCUT DURUM	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN UYGULAMA OLANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	44
2. ARAŞTIRMA EVRENİ	44
3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	46
4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	46
5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME	49
5.1. ANKET GÜVENİLİRLİĞİ.....	49
5.2. TANIMLAYICI SORULARA İLİŞKİN SIKLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	50
5.3. YARGILARA İLİŞKİN SIKLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	54
5.4. KATILIMCILARIN YARGILARA KATILIM DÜZEYLERİNİN TANIMLAYICILAR BAZINDA KARŞILAŞTIRILMASI	56
5.5. YARGILARA İLİŞKİN ÇAPRAZ TABLOLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	62
5.5.1. Mevcut Durum	63
5.5.2. Eğitici Niteliği.....	74
5.5.3. Stratejiler	84
5.5.4. Sorunlar	93
SONUÇ	99
KAYNAKÇA	109
EKLER.....	118
EK 1 – ARAŞTIRMADA KULLANILAN ANKET FORMU	119

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1 : Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumlar	10
Tablo 2 : Lisansüstü Düzeyde Turizm Eğitimi Veren Kurumlar	14
Tablo 3 : 2011-2012 Eğitim Öğretim Yılı Lisans Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar.....	17
Tablo 4 : 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı Lisans Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar.....	20
Tablo 5 : Fakülte/Yüksekokul Bünyesindeki Uygulama Olanaklarının Niceliksel Dağılımı.....	37
Tablo 6 : Müfredatlarda Uygulamalı Derslerin Durumu	39
Tablo 7 : Fakültelerin/Yüksekokulların Akademik Personel Yapısı	41
Tablo 8 : Yargıların Boyutlara Göre Dağılımı	47
Tablo 9 : Güvenilirlik Analizi	49
Tablo 10 : Tanımlayıcı Sorulara İlişkin Sıklık Tablosu.....	51
Tablo 11 : Katılımcıların Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler	55
Tablo 12 : Üniversitelerin Yasal Statüleri İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	57
Tablo 13 : Okul Türü İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	57
Tablo 14 : Mezun Verilen Dönem Sayısı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	58

Tablo 15 : Görev Yapılan Bölümler İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	59
Tablo 16 : Sahip Olunan Unvan İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	60
Tablo 17 : Katılımcıların Kıdem Yılı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	60
Tablo 18 : Sektör Tecrübesinin Varlığı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	61
Tablo 19 : Uygulama Derslerinin Sınıfta Yapılma Sıklığı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	62
Tablo 20 : Okullarda Sunulan Uygulamalı Derslere Yönelik Yeterli Uygulama Tesislerinin ve Laboratuvarlarının Mevcudiyeti	65
Tablo 21 : Uygulamalı Derslere Yönelik Gerekli Altyapının Mevcudiyeti.....	67
Tablo 22 : Uygulamalı Dersler İçin Gerekli Olan, Sektöre Yönelik Otomasyon Sistemlerinin Mevcudiyeti	69
Tablo 23 : Uygulama Olanakları Yapılandırılırken Öğrenci Beklentilerinin Dikkate Alınması	70
Tablo 24 : Uygulama Olanaklarının Arttırılması Amacıyla Gerçekleştirilecek Yatırımlar İçin Kaynak Ayrılması.....	72
Tablo 25 : Okulda Sunulan Uygulamalı Ders Saatlerinin Yeterliliği	73
Tablo 26 : Uygulamalı Derslere Öğretim Elemanı Atanmasında Sektör Tecrübesi Dikkate Alınması.....	76

Tablo 27 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının İlgili Alanda Uygulama Becerisine Sahip Olup Olmamaları	77
Tablo 28 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Gerekli Sertifikalara Sahip Olup Olmamaları.....	79
Tablo 29 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Eğitim Kursları ve/veya Seminerlere Katılıma Durumu.....	80
Tablo 30 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanları Uygulama Dersleri İçin Sektör Temsilcileri İle İşbirliği Yapma Durumları	82
Tablo 31 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanları Yeterli Nitelikleri Taşımadıklarında Değiştirilme Durumları	83
Tablo 32 : Okulda Uygulama Olanaklarının Arttırılmasına Yönelik Bir Stratejinin Benimsenmiş Olması.....	86
Tablo 33 : Uygulama Olanaklarının Arttırılması Amacıyla Yeni Yatırımların Planlanması	87
Tablo 34 : Uygulamalı Derslere İlişkin Müfredatların Hazırlanmasında Güncel Gereksinimlerin Dikkate Alınması.....	89
Tablo 35 : Okul Yönetimlerinin Uygulamalı Derslere Yönelik Eğitimcilerin Sertifikalandırılmasına Maddi Destek Sağlama Durumları	90
Tablo 36 : Okul Yönetimlerinin Uygulamalı Dersler Vasıtası İle Öğrencilerin Sertifikalandırılmasına Maddi Destek Sağlama Durumları	92
Tablo 37 : Eğitim Kurumlarının Uygulama Olanığı Yatırımı Konusunda Çeşitli Bürokratik Engellerle Karşılaşmaları.....	94
Tablo 38 : Uygulamalı Ders Sayılarının Arttırılması Konusunda, Ders Ücretleri Açısından Sorunlar Bulunup Bulunmaması	95
Tablo 39 : Öğretim Elemanlarının Sektörü Takip Edebilmeleri ve Kendilerini Geliştirebilmeleri Konusunda Mevzuat Kaynaklı Sorunların Bulunması.....	97

KISALTMALAR DİZİNİ

ALES	: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavı.
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı.
Eğitim-Sen	: Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası.
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
KPDS	: Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı.
LİMME	: Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi.
MEB	: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
MEGEP	: Mesleki Eğitim Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi.
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi.
ÖSYS	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi.
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti.
TAB	: Turizm Araştırma ve Uygulama Birimi.
TBF	: Ticari Bilimler Fakültesi.
TDK	: Türk Dil Kurumu.
TİOYO	: Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu.
TOİYO	: Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu.
TUGEV	: Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı.
TURAMER	: Turizm Araştırma ve Uygulama Merkezi.
TUREM	: Turizm Eğitim Merkezleri.
UBYO	: Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu.
ÜAK	: T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı.
ÜDS	: Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı.
YÖK	: T.C. Yüksek Öğretim Kurumu.

GİRİŞ

Türkiye’de turizm alanında ilk eğitim çalışmalarının yapıldığı 50’li yıllardan 2013’e kadar büyük değişimler yaşanmıştır. İlk kez meslek kursları bünyesinde örgütlenen turizm eğitimi günümüzde ortaöğretimden doktora düzeyine kadar geniş bir düzleme yayılmış, sistemli bir eğitim hareketi özelliği kazanmıştır. 50’li yıllarda birkaç kamu kurumunun ortaklaşa düzenlediği turizm meslek kurslarıyla verilen eğitim 2013 yılına gelindiğinde çok sayıda kamu ve özel kuruluş bünyesinde sağlanan topyekûn bir eğitim seferberliği haline gelmiştir.

Turizm eğitiminin temelinde iki türlü öğretim yönteminden bahsedilebilir. Bunlar kuramsal eğitim ve uygulamalı eğitimidir. Yapısı gereği uygulamalı bir bilim dalı olan turizm alanında verilen eğitimin uygulamalı olmaması düşünülemez. Bu açıdan bakıldığında turizm eğitimi içerisinde uygulamanın önemi de açıktır.

Bu kapsamda turizm eğitimi veren okulların uygulama için gerekli altyapıyı hazırlamış olmaları gereklidir. Uygulamalı eğitim için gerekli olan altyapıya uygulama birimleri, müfredatlarda tanımlanmış olan uygulamalı dersler, eğitimcilerin uygulamaya yönelik nitelikleri gibi birçok değişken dâhildir.

Uygulama olanaklarının varlığı turizm eğitiminin amacına ulaşması noktasında büyük öneme sahiptir. Bu olanaklar sayesinde turizm eğitimi veren kurumlar varoluş amaçları olan, mesleğe nitelikli ve bilgili eleman sağlama hedefine ulaşabilirler.

Bu noktada turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkar. Çünkü bu gibi değerlendirmeler sonucunda mevcudun durumu hakkında bilgi sahibi olunur ve eğer varsa eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirilir. Bu açıdan bakıldığında “Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirilmesi” bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu sayede Türkiye’de verilen turizm eğitiminin bir basamağı olan lisans eğitimi veren kurumların sahip olduğu uygulama olanaklarının mevcut durumu saptanarak, eğer eksiklikler varsa bu eksikliklerin giderilmesine yönelik çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde konuya ön hazırlık olarak Türkiye’de verilen turizm eğitimi tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak Türkiye’deki turizm eğitiminin gelişimi ele alınmıştır. Sonrasında turizm eğitimin niteliği ele alınmış ve turizm eğitiminin çeşitleri açıklanmıştır. Takip eden bölümde çalışma konusu olan lisans düzeyinde verilen turizm eğitime geçilmiştir. Bu noktada lisans düzeyinde verilen turizm eğitiminin gelişimi ele alınmış ve devamında bu düzeyde verilen eğitimin sorunlarına değinilmiştir. Bu sorunların en önemlilerinden biri ise uygulama olanakları konusunda ortaya çıkan sorunlardır. Bu noktada uygulama olanaklarının turizm eğitimi için önemine ve günümüzde hissedilen sorunlarına değinilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları değerlendirilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama birimlerinin niceliksel durumu hakkında bilgiler verilmiş, ayrıca müfredatlarda uygulamalı derslerin durumu hakkında bir derleme yapılmıştır. Sonrasında ise kurumların sahip olduğu uygulama olanaklarını niteliksel açıdan değerlendirmek üzere bu kurumlarda çalışan akademisyenler ile bir uygulama yapılmıştır. Üçüncü bölümün sonunda ise yapılan çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM EĞİTİMİ

1. GENEL BİLGİLER

Küresel anlamda en hızlı büyüyen sektörlerden biri olan turizm birçok ülkede ekonominin geliştirilmesi açısından çok önemli bir faktördür (Wallbott ve Heffeter, 2002: 6). Turizm birçok farklı parçadan oluşan çok yönlü bir sektördür. Turizmi tam kapsamı ile ele alan en önemli yaklaşım turizmin bir bütün olarak ele alınmaz olduğudur. Turizm ile ilgili çok çeşitli değişkenleri anlamak için sektörü bütün yönleri ile ele alacak şekilde oluşturulan sistemli bir eğitim hareketine ihtiyaç vardır (Mayaka ve Akama, 2007: 299).

Turizmin ekonomik ve sosyal gelişme ile bağlantılı, düzenli ve sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlamak için ciddi bir şekilde ele alınan sistemli bir turizm eğitimine gerek vardır. Turizm çalışanlarının insanlara eşit hizmet etmek anlayışını, hoşgörülü bir dünya görüşünü, hayatı bir hizmet olarak kabul etme ilkesini benimsemeleri turizm eğitimini vazgeçilmez kılmaktadır (Olalı, 1984a: 16-17).

Turizm eğitiminin anlamını ortaya koymak için Maviş ve Kozak (1992:169) tarafından geliştirilen bir tanıma göre; turizm olayının ve turizmin işlevlerinin halka ve öğrencilere öğretilmesi, turizm konusunda bilgili ve nitelikli işgören ve yönetici yetiştirilmesi için yapılan çalışmalara turizm eğitimi adı verilmektedir. Turizm eğitimi ile şu çıktılar sağlanmasa amaçlanmaktadır (Baum, 1995: 184-185);

- Hizmet kalitesinin yükseltilmesi,
- Her kademedeki iyi eğitilmiş eğitici kadrosu ile nitelikli işgörenlerin yetiştirilmesi,
- Sektör, eğitimciler, yöneticiler gibi turizm alanında faaliyet gösteren tüm aktörler arasında tam anlamıyla sağlanan işbirliği,
- Turizmin yönetim standartlarının artırılması,
- Turizm alanında yürütülen insan kaynakları politikalarının sürdürülebilirliğinin sağlanması.

Bugün, ortaöğretim düzeyinde eğitim veren turizm meslek liseleri, sektörün çalışan ihtiyacını karşılamayı amaçlarken; sektördeki ara eleman ya da orta kademe yönetici ihtiyacının karşılanması ise ön lisans düzeyindeki meslek yüksekokullarının amaçları arasında yer almıştır. Sektörün, eğitimci ve üst düzey yönetici ihtiyacı ise lisans düzeyinde (ortaöğretime dayalı en az sekiz yarıyılık bir programı kapsayan yükseköğretim) eğitim veren turizmle ilgili farklı isimlerdeki yüksekokullar ve fakülteler tarafından karşılanmaktadır (Kozak, 2009: 2).

Yıllar içerisinde çeşitli araştırmacıların yaklaşımları ve geliştirilen alanyazın sonucunda, turizm eğitiminin üç temel boyut çevresinde incelendiği görülmüştür (Olalı, 1982; Korzay, 1984; Ağaolu, 1991; Kozak, 1992; Kozak, 2009). Bu boyutlar “Halkın Turizm Eğitimi”, “Mesleki Turizm Eğitimi” ve “Akademik Turizm Eğitimi”dir.

Yerel halka turizm bilincinin aşılması olayına “Halkın Turizm Eğitimi” denilmektedir (Ağaoğlu, 1991: 38). Kimi araştırmacılar bu olguyu “Genel Turizm Eğitimi (Kozak, 1992: 192)” olarak da nitelendirmişlerdir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus ise bazı özel kuruluşlar ve kamu kuruluşları tarafından yapılan ve turizm eğitimi almamış bireylerin kurslar ve seminerler vasıtasıyla eğitilerek doğrudan turizm sektöründe istihdamını amaçlayan eğitim çalışmalarının “halkın turizm eğitimi” boyutunun dışında kalmasıdır. “Halkın Turizm Eğitimi” ile amaçlanan, turizm hareketinden dolayı olarak etkilenen yerel halkın turizme ve turistlere karşı olan bilincini yükseltmektir.

Bir turizm ülkesi ya da bölgesi, değerini arttırabilmek ve turizm pastasından daha fazla pay alabilmek için altyapı ve üstyapı yatırımlarını ne kadar arttırırsa arttırsın, yerel halkın eğitimine aynı oranda önem göstermez ise bölge turizmi istenilen ölçüde gelişmeyecektir. Sonuçta, turistler horlandıkları, dışlandıkları, dolandırıldıkları ve bu gibi kötü muamelelere maruz kaldıkları bölgeyi tekrar ziyaret etme isteği duymayacaklardır (Seçilmiş ve Ünlüönen, 2009: 68-69).

Halkın eğitimi noktasında kullanılan yöntemler arasında televizyon, yazılı ve görsel basın, internet tabanlı ortam, kamu veya özel kuruluşlar tarafından düzenlenen halkı bilinçlendirmeye yönelik seminerler, kurslar, festivaller gibi faaliyetler, turizme

yönelik meslek eğitimi veren okullar dışında kalan eğitim kurumlarında verilen, öğrencileri turizm olayı hakkında bilinçlendirmeye yönelik dersler sayılmaktadır.

Mesleki turizm eğitimi ise, turizm işletmelerinin ihtiyaç duydukları kuramsal bilgiye ve uygulama becerisine sahip işgöreni yetiştirmeyi ve onlara işlerini daha iyi yapabilmeleri için gerekli bilgileri bir sistem dâhilinde kazandırmayı amaçlayan eğitim süreçleri bütünüdür (Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2002: 30).

Mesleki eğitim iki amaç dâhilinde yürütülmektedir. Bunların birincisi diploma edinmeye yönelik olarak verilen örgün eğitim, ikincisi ise sertifika, belge vs. edinmeye yönelik olarak çeşitli kamu kurumları ya da özel kuruluşlar tarafından yürütülen yaygın eğitimidir (Hacıoğlu, 1992: 91).

Bugün turizm, mesleki eğitim yanında, akademik olarak da üzerinde durulması gereken bir disiplin haline gelmiştir. Turizmin birçok sektörle ve değişik bilim alanları ile ilişkili olması, çoklu bir disiplin olarak gelişmesini sağlamıştır (Kozak vd., 2009). Akademik turizm eğitimi, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu araştırma ve planlama çalışmalarını geliştirecek, işletmelerin verimliliğini arttıracak, sektörde ve dünyada meydana gelen gelişme ve yenilikleri takip edebilecek bilimsel yöntemlerin ortaya çıkarılması için yapılan eğitimi kapsamaktadır (Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2002: 30). Turizm eğitiminin akademik boyutu içine meslek yüksekokulları bünyesinde bulunan önlisans programları, yüksekokullar ve fakültelerde yürütülen lisans programları ile enstitüler bünyesinde yürütülen lisansüstü eğitim programları girmektedir.

2. TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ

Türkiye’de turizm eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı ile Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü işbirliğiyle 1953 yılında Ankara’da açılan “Turistik Garson Kursları” ve 1955 yılında İzmir Ticaret Lisesinde açılan ve aynı müfredatı uygulamış olan kurslar ile başlamıştır. Bunların yanında Denizcilik Bankası’nın kendi personellerini eğitmek amacı ile açtığı kurslar, bazı turizm derneklerinin düzenlediği “Tercüman Rehberlik Kursları” ve yine 1953 yılında Polis Koleji tarafından yalnızca bir devre için açılmış olan “Turizm Polisi Kursu” da Türkiye’de ki ilk turizm eğitimi hareketleri arasında bulunmaktadır (Olalı, 1963: 210; Olalı, 1984b: 15; Timur 1992: 49).

Daha sonra, Ankara’da 1961–1962 öğretim yılında açılan Otelcilik Okulu’nun öğretim süresi, 1963–1964 eğitim öğretim yılında üç yıla çıkarılmıştır. Sektörün özelliği doğrultusunda 1964–1965 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenciler turizm tesislerinde işbaşı eğitim çalışmalarına başlatılmıştır. İkinci otelcilik okulu 1967–1968 öğretim yılında İstanbul’da kurulmuştur. Öğretim programları bu çerçevede geliştirilmiş, okulun adı “Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi” olarak değiştirilmiştir. 1969 yılına gelindiğinde üniversite düzeyinde turizm eğitimi, İzmir Üniversitesinde “Turizm Bölümü” açılarak başlatılmıştır (Özaktaş, 1984: 44). Sonrasında 1975 ve 1980 yılları arasında kurulan, çeşitli ticari ilimler akademilerine ve üniversitelere bağlı olarak faaliyet gösteren turizm işletmeciliği ile turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokullarının, zaman içerisinde çeşitli bölümler eklenerek ve isimleri değiştirilerek program sayıları arttırılmıştır (Kılıç ve Bayraktaroğlu, 2012: 192).

Devam eden süreçte üniversite düzeyinde turizm eğitimi veren okullar çeşitli basamaklarda nicelik ve nitelik açısından dönüşerek ve aynı zamanda gelişerek günümüzdeki halini almıştır. Türkiye’de turizm eğitimi verilen basamaklar çalışmanın devamında daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

3. TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ’NİN ÇEŞİTLERİ

Eğitim sistemi, toplumun eğitim gereksinimlerini karşılayacak alt sistemlerden oluşmaktadır (Tahmaz, 1997: 3). Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre; “Türk milli eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden kurulur. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar (Milli Eğitim Temel Kanunu, m. 18).”

Milli Eğitim Temel Kanunu’nda belirtilen bu iki ana bölümün yanında, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda, yükseköğretimde örgün ve yaygın eğitime ek olarak, dışarıdan ve açık eğitim şeklinde iki eğitim türü daha tanımlanmıştır. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda yükseköğretim eğitim türlerini tanımlayan bu maddeye göre; “Yükseköğretimde eğitim - öğretim türleri örgün, açık, dışarıdan (ekstern) ve yaygın eğitimdir (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, m. 3/b-u)”.

Yaygın turizm eğitimi çeşitli kamu kurumları, dernekler, vakıflar ve özel kuruluşlar aracılığı ile sertifikasyona yönelik olarak yapılmaktadır. Örgün turizm eğitimi ise ortaöğretimden lisansüstü eğitime kadar her basamakta verilmektedir. Türkiye’de açık turizm eğitimi ise yalnızca Anadolu Üniversitesi bünyesinde lisans ve önlisans düzeylerinde verilmektedir.

3.1. YAYGIN TURİZM EĞİTİMİ

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, örgün eğitim almakta olan, örgün eğitimini tamamlamış ya da yarıda bırakan kişilere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında verilen, bu kişilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerini kapsar (Kılıç, 1983: 470).

Yaygın eğitim, örgün eğitimin boşluklarını tamamlar, topluma üst öğrenim olanağı sağlar, onları işe ve yaşama hazırlar. Bir diğer deyişle; yaygın eğitim; bireyin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmesini sağlayıcı nitelikte, yaşam boyu devam eden eğitim, rehberlik ve yetiştirme olgusudur (Kılıç, 1983: 471).

Yaygın eğitimde başlıca bulunan özellikler şunlardır (Demirel vd., 1996: 31; Demirel, 2003):

- Gereksinim oluştuğunda düzenlenir. Sürekli ve düzenli değildir,
- Zamanla, yerle ve yaşla sınırlı değildir,
- Öğrenim süresi ve içeriği programa göre değişir,
- Gönüllülük esasına dayanır,
- Her kursun maliyeti farklıdır.

Yaygın eğitim kursları Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Turizm Eğitim Merkezleri (TUREM) aracılığıyla, Lise Mezunlarına Meslek Edindirme (LİMME) Projesi gibi projeler vasıtasıyla ve Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TUGEV) gibi kuruluşlar yardımı ile verilmektedir. Bu kurumların yanında üniversiteler ve diğer resmi ve özel kurumlar benzer nitelikte sertifikaya dayalı kurslar düzenleyerek

mesleki açıdan yeterli bilgi ve beceriye ulaşan iş gücü yetiştirmeye çalışmaktadırlar (Gürdal, 2002).

3.2. AÇIK TURİZM EĞİTİMİ

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre açık eğitim, öğrencilere radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla yapılan bir eğitim - öğretim türüdür (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, m. 3/b-u). Türkiye'de turizm alanında verilen bu eğitim türü yalnız yükseköğretim düzeyinde bulunmaktadır.

Açık eğitimin esasları Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği Madde 3 ve 5'de şu şekilde düzenlenmiştir¹;

“Açıköğretim sistemine göre öğretim yapan fakültelerde derslere devam zorunluluğu yoktur. Derslerin verilmesinde, uzaktan öğretim teknolojisiyle hazırlanmış basılı ders malzemeleri, iletişim araçları ve yöntemleri kullanılır. Fakülte yönetim kurulunca belirlenecek dersler için uygun bulunan bölge ve zamanlarda Akademik Danışmanlık ve Uygulama Hizmetleri (yüz yüze öğretim) düzenlenir. Okutulacak dersler, staj ve uygulama çalışmaları fakülte kurulunca belirlenir, Üniversite Senatosu tarafından onaylanır. Öğrenciler, staj ve uygulama konulması halinde bu çalışmalara katılmak zorundadırlar.”

Türkiye'de açık turizm eğitimi veren tek kurum Anadolu Üniversitesi'dir. Anadolu Üniversitesi'nde açık turizm eğitimi Açıköğretim Fakültesi altındaki Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümünde “Kültürel Miras ve Turizm Programı” ile “Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programı”nda önlisans düzeyinde, İşletme Fakültesi bünyesinde bulunan “Konaklama İşletmeciliği Programı” ile de lisans düzeyinde verilmektedir.

3.3. ÖRGÜN TURİZM EĞİTİMİ

Örgün eğitim, eğitim-öğretim kurumlarında diplomaya yönelik olarak verilen eğitimidir (Aymankey ve Aymankey, 2002: 33). Türkiye'de verilmekte olan örgün turizm eğitimine bakıldığında ortaöğretim düzeyinden doktora düzeyine kadar her aşamada sistemli bir eğitim faaliyetinin yürütüldüğü görülür (Boz, 2002: 149). Bu noktada üç temel alanla karşılaşılmaktadır. Bunlar, ortaöğretim, yükseköğretim ve lisansüstü eğitimidir.

---

¹ <http://tab.anadolu.edu.tr/yonetmelik.html>

Orta öğretim düzeyinde verilen eğitim Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Otelcilik ve Turizm Kolejlerini kapsamaktadır. Önlisans düzeyinde mesleki turizm eğitimi, iki yıllık meslek yüksekokullarında, lisans düzeyinde turizm eğitimi ise dört yıllık yüksekokullarda ve fakültelerde verilmektedir. Lisansüstü düzeyde verilen turizm eğitimi önce yüksek lisans ve daha sonra doktora eğitimi şeklinde ya da lisans sonrası girilen birleşik doktora programları ile genel olarak Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde verilmektedir.

3.3.1. Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı liselerde belirli niteliklerde turizm eğitimi verilmektedir. İlköğretim okullarından mezun olan öğrenciler turizm alanında eğitim görmek amacı ile bu liseleri tercih etmektedirler. Bu örgün eğitim kurumları, turizm sektörünün nitelikli işgören ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Turizm meslek liselerinden mezun olanlar doğrudan sektörde istihdam edilmekte veya öğrenimlerine devam ederek üniversitelerde ilgili bölümleri okumaktadırlar (Gürdal, 2002).

Öğrencilere dört yıllık mesleki turizm eğitimi verilmekte, uygulama ve staj yaptırılmaktadır. Alt alanlar olarak Resepsiyon, Mutfak, Servis ve Seyahat Acenteciliği gibi bölümler yer almaktadır (Sevgi, 1992; Agaoğlu, 1992).

3.3.2. Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi

Yükseköğrenimin genel amacı; kişilerin ilgi ve yetenekleri yönünde, yurt kalkınmasına katkıda bulunacak, bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürünü edinmelerini sağlamaktır. Eğitim halkasının en üst düzeyinde olan üniversiteler hem toplumun eğitim seviyesini hem de kendi eğitim kalitesini etkilemektedirler (Hacıoğlu, 1992). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre yükseköğretim, milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim öğretimin tümünü kapsamaktadır (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, m. 3/b-a, 1981).

Yükseköğretim hizmetinin kim için verildiği tartışılmakla beraber genel kanı bu hizmetin öğrenciler, öğrenci aileleri, eğitimciler, mezun olan öğrenciler, onların

çalıştıkları kurumlar ve bu kurumların hizmet verdiği kişiler için olduğudur (Sönmez, 2004).

Türkiye’de üniversite düzeyinde verilen turizm eğitimi; 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu çerçevesinde önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde olmak üzere üç şekilde gerçekleştirilmektedir.

3.3.2.1.Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre önlisans eğitimi, ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, m. 3/b-r). Önlisans eğitimi veren meslek yüksekokulu, belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, önlisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, m. 3/b-1).

Tablo 1 : Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumlar

No	Üniversite Adı	Devlet / Vakıf	MYO Sayısı	Program Sayısı
1	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Devlet	3	3
2	Adıyaman Üniversitesi	Devlet	2	3
3	Adnan Menderes Üniversitesi	Devlet	2	4
4	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Devlet	3	5
5	Ahi Evran Üniversitesi	Devlet	1	1
6	Aksaray Üniversitesi	Devlet	3	4
7	Akdeniz Üniversitesi	Devlet	6	10
8	Amasya Üniversitesi	Devlet	1	2
9	Anadolu Üniversitesi	Devlet	1	2
10	Ankara Üniversitesi	Devlet	1	3
11	Ardahan Üniversitesi	Devlet	1	1
12	Artvin Çoruh Üniversitesi	Devlet	1	1
13	Atatürk Üniversitesi	Devlet	2	3
14	Balıkesir Üniversitesi	Devlet	6	6
15	Bartın Üniversitesi	Devlet	1	1
16	Başkent Üniversitesi	Vakıf	1	2
17	Beykent Üniversitesi	Vakıf	1	2
18	Bitlis Eren Üniversitesi	Devlet	2	2
19	Bozok Üniversitesi	Devlet	1	1
20	Bülent Ecevit Üniversitesi	Devlet	3	4
21	Cumhuriyet Üniversitesi	Devlet	1	1
22	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Devlet	3	4
23	Çankırı Karatekin Üniversitesi	Devlet	1	2
24	Çukurova Üniversitesi	Devlet	3	3
25	Dicle Üniversitesi	Devlet	1	2
26	Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet	2	2
27	Doğuş Üniversitesi	Vakıf	1	1
28	Dumlupınar Üniversitesi	Devlet	2	3
29	Düzce Üniversitesi	Devlet	2	2
30	Ege Üniversitesi	Devlet	1	1

Tablo 1'in devamı...				
No	Üniversite Adı	Devlet / Vakıf	MYO Sayısı	Program Sayısı
31	Erciyes Üniversitesi	Devlet	1	1
32	Erzincan Üniversitesi	Devlet	1	2
33	Fırat Üniversitesi	Devlet	2	2
34	Gaziantep Üniversitesi	Devlet	2	4
35	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Devlet	2	2
36	Giresun Üniversitesi	Devlet	3	3
37	Gümüşhane Üniversitesi	Devlet	1	1
38	Hacettepe Üniversitesi	Devlet	1	1
39	Haliç Üniversitesi	Vakıf	1	2
40	Harran Üniversitesi	Devlet	2	3
41	Hitit Üniversitesi	Devlet	1	1
42	Iğdır Üniversitesi	Devlet	1	1
43	İlke Eğitim Vakıf Üniversitesi	Vakıf	1	1
44	İnönü Üniversitesi	Devlet	1	1
45	İstanbul Üniversitesi	Devlet	1	1
46	İstanbul Arel Üniversitesi	Vakıf	1	2
47	İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf	1	2
48	İstanbul Gedik Üniversitesi	Vakıf	1	1
49	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf	1	1
50	İzmir Üniversitesi	Vakıf	1	1
51	Kafkas Üniversitesi	Devlet	2	2
52	Karabük Üniversitesi	Devlet	1	2
53	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet	2	3
54	Kastamonu Üniversitesi	Devlet	1	1
55	Kavram Eğitim Vakfı Üniversitesi	Vakıf	1	3
56	Kırıkkale Üniversitesi	Devlet	1	1
57	Kırklareli Üniversitesi	Devlet	1	3
58	Kocaeli Üniversitesi	Devlet	1	3
59	Kültür Üniversitesi	Vakıf	1	1
60	Maltepe Üniversitesi	Vakıf	1	1
61	Mardin Artuklu Üniversitesi	Devlet	1	1
62	Marmara Üniversitesi	Devlet	1	3
63	Mersin Üniversitesi	Devlet	3	5
64	Muğla Üniversitesi	Devlet	5	10
65	Mustafa Kemal Üniversitesi	Devlet	1	2
66	Namık Kemal Üniversitesi	Devlet	4	4
67	Nevşehir Üniversitesi	Devlet	2	7
68	Niğde Üniversitesi	Devlet	2	2
69	Okan Üniversitesi	Vakıf	1	2
70	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Devlet	2	2
71	Ordu Üniversitesi	Devlet	2	2
72	Pamukkale Üniversitesi	Devlet	1	2
73	R. Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Devlet	3	3
74	Sakarya Üniversitesi	Devlet	2	3
75	Selçuk Üniversitesi	Devlet	4	9
76	Süleyman Demirel Üniversitesi	Devlet	3	4
77	Sinop Üniversitesi	Devlet	1	1
78	Siirt Üniversitesi	Devlet	1	1
79	Sütçü İmam Üniversitesi	Devlet	1	1
80	Trakya Üniversitesi	Devlet	2	2
81	Uludağ Üniversitesi	Devlet	3	4
82	Uşak Üniversitesi	Devlet	1	1
83	Yalova Üniversitesi	Devlet	1	2
84	Yaşar Üniversitesi	Vakıf	1	1
85	Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Vakıf	1	1
86	Yıldız Teknik Üniversitesi	Devlet	1	1
87	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Devlet	1	2

Kaynak: Erdiç ve Yılmaz, 2012: 23.

Meslek yüksekokullarının temel kuruluş amacı; “ulusal ve uluslararası alanda hızla değişen sosyal, ekonomik ve teknolojik koşullara uyum sağlamaya olanak sağlayacak bir eğitim kurgusu içinde kişilere mesleki beceri kazandırmak ve böylece hem sektörün nitelikli işgücü ihtiyacına hem de eğitim görenlerin daha üst düzeydeki eğitim programlarına devam etme taleplerine karşılık vermektir (Ergin ve Yağcı, 2002: 189).”

Türkiye’de 1970’li yıllarda ilk önce ortaöğretim düzeyinde örgütlenen meslek yüksekokulları, sektörde ara kademe işgücü ihtiyacının artış göstermesi sebebiyle daha sonraları yükseköğretim bünyesine alınmış (Yağcı, 2001: 29) ve bugün de hala üniversitelere bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Türkiye’de önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar Tablo 1’de detaylı bir şekilde sunulmuştur. Günümüzde Türkiye’de 71 devlet, 16 vakıf toplam 87 üniversitede, 146 meslek yüksekokulu bünyesinde yer alan 212 programda önlisans düzeyinde turizm eğitimi verildiği görülmektedir.

3.3.2.2. Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre lisans eğitimi, ortaöğretime dayalı, en az dört yıllık bir programı kapsayan yükseköğretimdir (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, m. 3/b-1).

Lisans düzeyinde turizm eğitiminin genel amacı, turizm sektörüne bilgili, yetenekli, yabancı dil bilen üst düzey yöneticileri yetiştirmektir (Gürbüz ve Dağdeviren, 2007: 162; Aymankuy ve Aymankuy, 2002: 34). Airey ve Johnson (1998: 6-7) tarafından İngiltere’de yapılmış bir araştırma sonucunda lisans düzeyinde turizm eğitimi veren programların öğrenciler açısından en önemli çekim kaynakları, kariyer fırsatları, istihdam olanakları, programların sağlayacağı yöneticilik becerileri ve mesleğe yönelik analitik becerileri kazandırmaları gösterilmiştir.

Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi “Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi” başlığı altında daha geniş bir şekilde ele alınmıştır.

3.3.2.3. Lisansüstü Düzeyde Turizm Eğitimi

Eğitim ve araştırma yükseköğretim kurumlarının en önde gelen iki görevidir. Yükseköğretim düzeyinde verilen turizm eğitiminin gelişmesi, bu yönde yapılacak

akademik araştırmaların desteklenmesi kabiliyeti ve bu araştırmaları yönlendirecek eğiticilerin yetiştirilmesini geliştirme noktasında mümkün olur. Bu sebeple lisansüstü düzeyinde verilecek nitelikli turizm eğitimi, nitelikli eğitici ve araştırmacıların yetiştirilmesi için önemlidir (Du, 2003: 109).

Lisansüstü düzeyde turizm eğitiminin amacı, modern turizmin sosyal, iktisadi ve teknik özellikteki karmaşık sorunlarını çözebilecek, değişik etkenleri değerlendirerek soyutlama, sentez ve karar verme gücüne sahip yönetici ve araştırmacıları yetiştirmektir (Avcıkurt, 2000: 288). Lisansüstü eğitim, yüksek lisans ve doktora eğitimini kapsayan ve 2 kademededen oluşan bir yükseköğretimdir (Olalı, 1984b: 92). Demirkol'a (2002: 95) göre lisansüstü eğitimden beklenen, bireylere belirli bir alanda uzmanlık kazandırmak, akademik kariyere yönelik bilimsel çalışmalar yaptırmak ve sektöre yönelik araştırmacı, planlamacı olarak proje üretme ve uygulama becerisi kazandırmaktır.

Yüksek lisans düzeyinde verilen turizm eğitimi en az 2 yıl, doktora düzeyinde verilen turizm eğitiminin süresi ise 4 yıl olmakla birlikte, yüksek lisans sonucu kazanılan unvana bir mesleki uzmanlık olarak bakılabilir. Bunun yanında doktora mezunu kişi üst düzey yönetici ya da bu dalda eğitim veren yükseköğretim kurumlarında öğretim üyeliği yapabilir (Demirkol ve Pelit, 2002: 131).

Türkiye'de lisansüstü programlara öğrenci kabulü "Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı" tarafından, 01.07.1996 tarihli ve 22683 sayılı, "Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği"nin 2. Maddesinin, "RG-02/06/2007-26540" sayılı kararla değişik "a" bendi ile düzenlenmiştir;

"Yüksek lisans programına başvurabilmek için adayların bir lisans diplomasına sahip olmaları ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından merkezi olarak yapılan Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavından (ALES) başvurduğu programın puan türünde 55 standart puandan az olmamak koşuluyla ilgili senatoca belirlenecek ALES standart puanına sahip olmaları gerekir. Yüksek lisans programlarına öğrenci kabulünde, ALES puanı yanı sıra gerekirse, lisans not ortalaması ve mülakat sonucu da değerlendirilebilir. Bu değerlendirmeye ilişkin hususlar ile başvuru için adayların sağlaması gereken diğer belgeler (referans mektubu, neden yüksek lisans yapmak istediğini belirten kompozisyon, uluslararası standart sınavlar vb.) ve hangi düzeyde yabancı dil bilgisi gerektiği, ilgili senato tarafından düzenlenen yönetmelikle belirlenir. ALES puanının %50'den az olmamak koşuluyla ne kadar ağırlıkla değerlendirmeye alınacağı, ilgili senato tarafından belirlenir. İlgili üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü, yalnız ALES puanı ile de öğrenci kabul edebilir."

Tablo 2 : Lisansüstü Düzeyde Turizm Eğitimi Veren Kurumlar

No	Üniversite	Enstitü	Anabilim Dalı - Program	Yüksek Lisans	Doktora
1	Adnan Menderes Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	+
2	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	-
3	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	+
4	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	+	+
5	Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	-
6	Atılım Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm Yönetimi	+	-
7	Balıkesir Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	+
8	Beykent Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
9	Boğaziçi Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Sürdürülebilir Turizm Yönetimi	+	-
10	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	+
11	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
			Denizcilik İşl. Yön. - Deniz Turizmi	+	-
12	Düzce Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	+
13	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm ve Otel İşletmeciliği	+	-
14	Gazi Üniversitesi	Eğitim Bilimleri	Turizm İşletmeciliği	+	+
15	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	-
16	Hacettepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
17	Haliç Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
18	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	+
19	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
20	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm Tasarımı ve Yönetimi	+	-
21	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
22	Kocaeli Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
23	Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	+
24	Muğla Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
25	Mustafa Kemal Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	+
26	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	+
27	Nevşehir Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	+	+
28	Okan Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-
29	Sakarya Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	+
30	Yaşar Üniversitesi	Sosyal Bilimler	Turizm İşletmeciliği	+	-

Kaynak: İlgili üniversitelerin internet sayfalarından derlenmiştir.

Yine aynı maddenin, “RG-02/06/2007-26540” sayılı kararla değişik “b” bendinde ise, doktora programlarına öğrenci kabulü ise;

“Doktora programına başvurabilmek için adayların bir lisans veya yüksek lisans diplomasına sahip olmaları ve ALES’ den başvurduğu programın puan türünde 55 (lisans diplomasıyla başvuranlardan 70) standart puandan az olmamak koşuluyla ilgili senatoca belirlenecek ALES standart puanına sahip olmaları gerekir. Doktora programlarına öğrenci kabulünde, ALES puanı yanı sıra gerekirse, lisans ve/veya yüksek lisans not ortalaması ve mülakat sonucu da değerlendirilebilir. Bu değerlendirmeye ilişkin hususlar ile başvuru için adayların sağlaması gereken diğer belgeler (referans mektubu, neden doktora yapmak istediğini belirten kompozisyon, uluslararası standart sınavlar vb.) ilgili senato tarafından düzenlenen yönetmelikle belirtilir. Ancak doktora programına öğrenci kabulünde ÜDS’den en az 55 puan veya Üniversitelerarası Kurulca kabul edilen bir sınavdan bu puan muadili bir puan, yabancı uyruklu öğrenciler için ana dilleri dışında İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden birinden ÜDS’den en az 55 puan veya Üniversitelerarası Kurulca kabul edilen bir sınavdan bu puan muadili bir puan alınması zorunlu olup, bu asgari puanların girilecek programların özelliklerine göre yükseltilmesi konusunda üniversite senatoları yetkilidir. ALES puanının % 50’den az olmamak koşuluyla ne kadar ağırlıkla değerlendirmeye

alınacağı, ilgili senato tarafından belirlenir. İlgili üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü, yalnız ALES puanı ile de öğrenci kabul edebilir. ALES'e eşdeğer kabul edilen ve Yüksek Öğretim Kurulunca ilan edilen eşdeğer puanlar, her bir üniversitenin senato kararları ile yükseltilebilir.”

Tablo 2’de Türkiye’de lisansüstü düzeyde turizm eğitimi veren kurumlar görülmektedir. Bu tabloya göre turizm alanında 17 üniversitede yalnızca yüksek lisans, 13 üniversitede ise hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde lisansüstü eğitim verilmektedir. Türkiye’de turizm alanında lisansüstü düzeyde eğitim veren 30 üniversite 24 devlet, 6 vakıf üniversitesinden oluşmaktadır. Türkiye’de yalnızca Dokuz Eylül Üniversitesine bağlı iki farklı enstitü bünyesinden iki turizm Yüksek Lisans programı bulunmaktadır. Bu programlar Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı olarak açılan Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Programı ve Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü bünyesinde açılan Deniz Turizmi Yüksek Lisans Programı’dır.

4. TÜRKİYE’DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ

Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitimindeki ilk gelişme Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu’na 1965 yılında “turizm bölümü” ilave edilerek kurulan Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu’dur. Orta dereceli Ticaret ve Turizm Meslek Liselerine, meslek dersleri öğretmeni yetiştirmek amacıyla kurulan bu okulun 3 yıl olan öğretim süresi 1967-1968 eğitim öğretim yılı ile dört yıla çıkarılmıştır (Atay ve Yıldırım, 2008: 10).

1969 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde, 1974 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde, 1975 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde, 1980 yılında Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde, 1982 yılında Erciyes Üniversitesi bünyesinde lisans düzeyinde turizm eğitimi veren birimler kurulmuş ve zaman içerisinde sayıları artmış, isimleri değişmiş ve çok sayıda mezun vermişlerdir (Ünlüönen ve Boylu, 2005: 14).

Bu dönemden sonra 1975 ve 1980 yılları arasında faaliyete geçen bu okulların zaman içerisinde isimleri değişerek, bölümler eklenmesi yoluyla program sayıları arttırılarak ve çeşitli evrelerden geçerek 2009 yılına kadar gelmişlerdir. 13 Kasım 2009 tarihi itibarıyla Yüksek Öğretim Kurulu’nun önerisi ve Bakanlar Kurulu

Kararı² ile Türkiye’de üç adet Turizm Fakültesi kurulmuştur (Gülcan, 2011: 8). Bu gelişme Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların örgütleniş biçimleri açısından bir dönüm noktasıdır.

2009 yılında üç Turizm Fakültesi (Gazi Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Nevşehir Üniversitesi bünyelerinde) kurulduktan sonra, 2010 yılında bunlara dört Turizm Fakültesi (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Uluslararası Antalya Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyelerinde) daha eklenerek sayı yediye yükselmiştir. Buna rağmen 2011 yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sisteminde (ÖSYS) Gazi Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi ve Nevşehir Üniversitesi Turizm Fakülteleri dışındaki okullar öğrenci kabul etmemişlerdir. 2011 yılı içerisinde ise altı Turizm Fakültesi (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Karabük Üniversitesi bünyelerinde) daha kurularak mevcut sayı 13’e ulaşmıştır.

Çalışmada lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların 2011-2012 ile 2012-2013 eğitim öğretim yıllarına göre dağılımı ayrı ayrı verilmiştir. Bunun sebebi çalınma evreninin 2011-2012 eğitim öğretim yılı bilgileri ışığında belirlenmiş olmasıdır. Çalışmanın ilerleyen evrelerinde 2012-2013 ÖSYS kılavuzu açıklandığından dolayı bu en güncel bilgilerde çalışma içerisinde değerlendirilmiştir.

Bu bilgiler ışığında, 2011 yılı ÖSYS kılavuzu incelendiğinde ise, öğrenci alan okullar “Tablo 3”de görülmektedir (ÖSYM, 2011: 73-160). Buna göre, 2011 yılında 31 devlet ve 12 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 43 üniversitede faaliyet gösteren 49 yüksekokul ve fakülte bünyesinde 68 adet örgün lisans programı açılmıştır. Lisans alanında turizm eğitimi veren kurumların örgütleniş biçimleri ele alındığında, 33 birimin yüksekokul, 17 birimin ise fakülte şeklinde örgütlendiği görülmektedir. Yüksekokul şeklinde örgütlenen birimler arasında, 21 “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu”, 8 “Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu”, 2 “Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu” ve birer adet “Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu” ile “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu” bulunmaktadır.

---

² Bakanlar Kurulu’nun 13.10.2009 tarih ve 27405 sayılı resmi gazetede yayınlanan, 2009/15546 sayılı kararı.

Tablo 3 : 2011-2012 Eğitim Öğretim Yılı Lisans Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar

No	Üniversite Adı	Yüksekökol Fakülte	Program	Kontenjan	
				N.O	İ.O
1	Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	77	77
			Seyahat İşletmeciliği	41	41
			Turizm Rehberliği	41	-
2	Adıyaman Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Seyahat İşlet. ve Turizm Rehberliği	62	-
3	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	57	57
			Seyahat İşletmeciliği	47	47
4	Akdeniz Üniversitesi	Alanya İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	108	108
			Konaklama İşletmeciliği	77	77
		Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Seyahat İşletmeciliği	77	77
			Rekreasyon	31	-
5	Anadolu Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Y.O.	Turizm ve Otel İşletmeciliği	123	-
6	Atatürk Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	52	52
7	Atılım Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşlet. (İngilizce)	20	-
8	Balıkesir Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	82	82
			Seyahat İşletmeciliği	82	82
		Burhaniye Uygulamalı Bilimler Y.O.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	62	-
9	Başkent Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	52	52
10	Beykent Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	30	-
11	İ.D. Bilkent Üniversitesi	Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Y.O	Turizm İşletmeciliği	60	-
12	Boğaziçi Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm İşletmeciliği	100	-
13	Çağ Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	57	-
14	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm ve Otel İşlet.(İngilizce)	50	-
			Konaklama İşletmeciliği	72	72
		Seyahat İşlet. ve Turizm Rehberliği	72	-	
15	Çukurova Üniversitesi	Gökçeada Uygulamalı Bilimler Y.O.	Gastronomi	41	-
16	Çukurova Üniversitesi	Karataş Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	103	-
17	Dokuz Eylül Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği (İngilizce)	57	-
18	Düzce Üniversitesi	Reha Midilli Foça Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	52	-
19	Ege Üniversitesi	Akçakoca Turizm İşlet. ve Otelcilik Y.O.	Turizm İşlet. ve Otel.	113	113
20	Erciyes Üniversitesi	Çeşme Turizm ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	57	-
			Seyahat İşletmeciliği	47	-
			Turizm Rehberliği	57	-
21	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm İşlet. ve Otelcilik	52	52
22	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Y.O.	Turizm ve Otel İşletmeciliği	62	62
			Turizm İşletmeciliği	83	83
			Turizm Rehberliği	83	-
			Gastronomi ve Mutfak Sanatları	62	62
23	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Zile Dinçerler Turizm İşlet. ve Otelcilik Y.O.	Rekreasyon Yönetimi	83	83
24	Giresun Üniversitesi	Bulancak Kadir Karabaş Uyg. Bilimler Y.O.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	98	98
25	Haliç Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	93	-
26	İstanbul Arel Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm İşletmeciliği	40	-
27	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	72	-
28	İstanbul Üniversitesi	İktisat Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	35	-
29	Kastamonu Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm İşletmeciliği	62	-
30	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	41	41
31	Kocaeli Üniversitesi	Derbent Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm ve Otel İşletmeciliği	62	62
32	Mardin Artuklu Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	62	62
33	Mersin Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	31	-
34	Mustafa Kemal Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	98	98
35	Nevşehir Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm ve Otel İşletmeciliği	77	77
			Seyahat İşletmeciliği	57	57
			Konaklama İşletmeciliği	57	57
36	Pamukkale Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm İşletmeciliği	57	57
			Turizm Rehberliği	42	42
			Gastronomi ve Mutfak Sanatları	52	-
			Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	22	-
37	Pamukkale Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	57	57
38	Pamukkale Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	47	-
39	Sakarya Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	77	77
40	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat Turizm İşl. ve Otel. Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	77	77
			Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	103
41	Trakya Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	57	57
42	Trakya Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Y.O.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	57	57
43	Okan Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Y.O.	Turizm ve Otelcilik	50	-
44	Okan Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Y.O.	Gastronomi	50	-
45	Özyeğin Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Y.O.	Otel Yöneticiliği (İngilizce)	90	-
46	Yaşar Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği (İngilizce)	35	-
			Seyahat İşlet. ve Turizm Reh. (İng)	40	-
47	Yeditepe Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	40	-

Kaynak: 2011 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu (ÖSYM, 2011: 73-160)

Turizm programlarının yer aldığı fakülteler ele alındığında ise üç “Turizm Fakültesi”, beş “İşletme Fakültesi”, üç “Ticari Bilimler Fakültesi”, dört “İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi” ve bir “İktisat Fakültesi“ bulunduğu görülmektedir. Bu fakülte/yüksekokulların bünyesinde açılan bölümler ise çeşitlilik arz etmektedir. Buna göre 2011 eğitim öğretim yılında, ondört “Konaklama İşletmeciliği”, oniki “Turizm İşletmeciliği”, sekiz “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik”, sekiz “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, yedi “Seyahat İşletmeciliği”, altı “Turizm Rehberliği”, üç “Turizm ve Otelcilik” ve üç “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği” bölümü öğrenci kabul etmiştir. Bunların yanında ikişer adet, “Rekreasyon”, “Gastronomi”, “Gastronomi ve Mutfak Sanatları” bölümleri ile bir “Otel Yönetimi” bölümü de öğrenci kabul etmiştir. 2011-2012 eğitim öğretim yılında toplam 68 tane turizm eğitimi veren bölüm 4265 kontenjan normal öğretim programlarına ve 2136 kontenjan da ikinci öğretim programlarına açmıştır.

2011 ÖSYS ile öğrenci almayan fakat faaliyetlerini sürdüren okullarda bulunmaktadır. Bunlar arasında Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi ve Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi gibi bazı fakülte ve yüksekokullara yeni öğrenci alınmamasına rağmen turizm bölümlerinin eğitim faaliyetleri mevcut öğrencilerin mezun edilmesi için henüz sonlandırılmamıştır. Bu öğrenciler mezun edildikten sonra bu bölümlerin faaliyetlerini durdurmaları öngörülmektedir.

Bunun yanı sıra 2011 yılı içerisinde kurulmuş fakat 2011 yılı ÖSYS’inde öğrenci kabul etmemiş fakat faaliyetlerini başlatmış ve ileri yıllarda öğrenci almaya başlayacak okullar da bulunmaktadır. Bu kapsamda “Anadolu Üniversitesi”, “Akdeniz Üniversitesi”, “Mersin Üniversitesi”, “Ondokuz Mayıs Üniversitesi”, “Atatürk Üniversitesi” ve “Karabük Üniversitesi” bünyelerindeki Turizm Fakülteleri yer almaktadır. Ayrıca yine 2011 yılı içerisinde “Aksaray Üniversitesi”, “Dumlupınar Üniversitesi”, “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi”, “Şırnak Üniversitesi”, “Çankırı Karatekin Üniversitesi” ve “Süleyman Demirel Üniversitesi” bünyelerinde ise Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu kurulmuştur.

2012 yılına gelindiğinde ise lisans düzeyinde eğitim veren üniversite sayısının 32 devlet, 12 vakıf olmak üzere toplam 44 olduğu görülmektedir (Tablo 4). Tablo

incelendiğinde, bu 44 üniversitede 51 farklı akademik birimde turizm programlarının açıldığı görülmektedir. Bu programların yirmi tanesinin “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu”, yedisinin “Turizm Fakültesi”, sekiz tanesinin “Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu”, altı tanesinin “İşletme Fakültesi”, üç tanesinin “Ticari Bilimler Fakültesi”, üç tanesinin “İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi” bünyesinde açıldığı görülmektedir. Bunların yanında, birer tane “Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu”, “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu”, “Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu” ve “İktisat Fakültesi” vardır.

Bu açıdan bakıldığında lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bu 51 akademik birimde açılan programların 20 tanesinin fakülte, 31 tanesinin ise yüksekokul bünyesinde açıldığı görülmektedir.

2011 yılında açılan bazı okulların 2012 yılında öğrenci almadıkları görülmektedir. Bu okulların bazıları yasal olarak kurulmalarına rağmen henüz faaliyetlerine başlayacak düzeye gelememişlerdir. İlerleyen yıllarda bu okulların da öğrenci kabul ederek, eğitim öğretim faaliyetlerine başlayacaklardır.

Yukarıda sayılan örgün turizm eğitimi veren kurumlar dışında, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi’ne bağlı olan Konaklama İşletmeciliği bölümü lisans düzeyine turizm eğitimi veren bir açık eğitim programı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu program kapsamında eğitim-öğretim verilen öğrenciler, isteğe bağlı olarak staj da yapabilmektedirler.

Tablo 4 : 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı Lisans Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar

No	Üniversite	Fakülte/Yüksekokul	Program	Kontenjan	
				N.Ö.	İ.Ö.
1	Adıyaman Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Seyahat İşlt. ve Tur. Rehber.	65	-
			Yiyecek ve İçecek İşlet.	65	-
2	Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	80	80
			Yiyecek ve İçecek İşlet.	50	50
			Seyahat İşletmeciliği	45	45
			Turizm Rehberliği	45	-
3	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	60	60
			Seyahat İşletmeciliği	50	50
4	Akdeniz Üniversitesi	Alanya İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	110	110
			Konaklama İşletmeciliği	80	80
		Turizm Fakültesi	Seyahat İşletmeciliği	80	80
			Yiyecek ve İçecek İşlet.	50	-
5	Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	40	-
6	Atatürk Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Yiyecek ve İçecek İşlet.	55	55
			Konaklama İşletmeciliği	55	55
7	Atılım Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	20	-
8	Balıkesir Üniversitesi	Burhaniye Uygulamalı Bilimler Y.O.	Turizm İşlet. ve Otelcilik	55	55
			Konaklama İşletmeciliği	85	85
		Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Seyahat İşletmeciliği	85	85
			Turizm Rehberliği	65	-
9	Başkent Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm ve Otelcilik	30	-
10	Beykent Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	60	-
11	Boğaziçi Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm İşletmeciliği	60	-
12	Çağ Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	45	-
13	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	75	75
			Seyahat İşlet. ve Tur. Rehb.	75	-
		Gökçeada Uygulamalı Bilimler Y.O.	Gastronomi	45	-
14	Çukurova Üniversitesi	Karataş Turizm İşlet. ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	105	105
15	Dokuz Eylül Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	60	-
			Reha Midilli Foça Tur.İş.veOtl. Y.O	Turizm İşlet. ve Otelcilik	55
16	Düzce Üniversitesi	Akçakoca Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Turizm İşlet. ve Otelcilik	115	115
17	Ege Üniversitesi	Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu	Konaklama İşletmeciliği	60	-
			Seyahat İşletmeciliği	50	-
			Turizm Rehberliği	60	-
18	Erciyes Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm İşlet. ve Otelcilik	55	55
19	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Turizm ve Otel İşletmeciliği	65	65
20	Gazi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	85	85
			Gastro. ve Mutfak Sanatları	65	65
			Rekreasyon Yönetimi	85	85
			Turizm Rehberliği	85	85
21	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Zile Dinçerler Turizm İşlet. ve Otel.Y.O.	Turizm İşlet. ve Otelcilik	105	105
			Yiyecek ve İçecek İşlet.	50	-
22	Giresun Üniversitesi	Bulancak Kadir Karabaş Uyg. Bil.Y.O	Turizm İşlet. ve Otelcilik	95	-
23	Haliç Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	40	-
24	İ. D. Bilkent Üni.	Uygulamalı Teknoloji ve İşlet. Y.O.	Turizm ve Otel İşletmeciliği	100	-
25	İstanbul Arel Üni.	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm ve Otelcilik	45	-
26	İstanbul Ticaret Üni.	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	35	-
27	İstanbul Üniversitesi	İktisat Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	65	-
28	Kastamonu Üni.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Turizm ve Otel İşletmeciliği	45	45
29	Kırklareli Üni.	Turizm Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	65	-
30	Kocaeli Üniversitesi	Derbent Turizm İşlet. ve Otel.Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	65	65
31	Mardin Artuklu Üni.	Turizm İşlet. ve Otelcilik Y.O	Konaklama İşletmeciliği	35	-
32	Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	100	100
33	Muğla Sıtkı Koçman Ü.	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	60	60
			Seyahat İşletmeciliği	60	60
34	Mustafa Kemal Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Seyahat İşletmeciliği	60	60
			Turizm ve Otel İşletmeciliği	80	80
35	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Gastro. ve Mutfak Sanatları	45	45
			Turizm İşletmeciliği	45	45
			Turizm Rehberliği	35	-
36	Nevşehir Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otelcilik	60	60
			Turizm Rehberliği	55	-
		Turizm Fakültesi	Gastro. ve Mutfak Sanatları	25	-
			Turizm İşletmeciliği	45	45

Tablo 4'ün devamı...					
No	Üniversite	Fakülte/Yüksekokul	Program	Kontenjan	
				N.Ö.	İ.Ö.
37	Okan Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm ve Otelcilik	50	-
			Gastronomi	50	-
38	Özyeğin Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Otel Yöneticiliği	90	-
39	Pamukkale Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Konaklama İşletmeciliği	50	-
			Yiyecek ve İçecek İşlet.	50	-
40	Sakarya Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	80	80
41	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat Tur İş ve OtYO	Konaklama İşletmeciliği	85	85
		Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O.	Konaklama İşletmeciliği	105	-
42	Trakya Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm İşlet. ve Otelcilik	60	60
43	Uluslararası Antalya Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	34	-
44	Yaşar Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm İşletmeciliği	35	-
			Turizm Rehberliği	30	-
45	Yeditepe Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	40	-

Kaynak: 2012 ÖSYS Yükseköğrenim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu (ÖSYM, 2012: 116-221).

Buraya kadar Türkiye’de verilen turizm eğitiminin niteliği hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın devamında ise çalışmanın asıl konusu olan lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirilmesine geçmeden önce, Türkiye’de verilen lisans düzeyinde turizm eğitiminin geçmişten süregelen sorunlarına değinilecektir.

5. TÜRKİYE’DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN SÜREĞEN SORUNLARI

Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlarla ilgili sorunlar, bu alanda eğitim vermeye başlayan ilk kurum olan “Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu”nun bugün bildiğimiz 4 yıllık lisans eğitimine başladığı 1967 yılına kadar uzanır. Bu tarz sorunların baş göstermesi de normaldir. Çünkü ülke içerisinde bu deneyimi yaşayan ilk kurum “Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu”dur. Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırmak, hiç değilse en aza indirebilmek için 1967 yılından günümüze kadar çok sayıda çalışma olmuştur.

Bu çalışmalar arasında araştırmacıların turizm eğitiminin iyileştirilmesine yönelik bireysel çalışmaları, yükseköğretim kurumlarının düzenlediği toplantılar, Turizm Bakanlığı tarafından ilki 1992’de, üçüncüsü 2012 yılın Eylül ayında yapılan –on yılda bir düzenlenen- çalıştaylar, Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile “Turizm Eğitimi ve İşgücü” başlığı altında ele almaya başladığı çalışmalar gösterilebilir.

Türkiye’de lisans düzeyinde eğitim veren kurumların karşılaştığı sorunlar üzerine yapılan temel çalışmalardan biri, Doğan’ın, Dokuz Eylül Üniversitesi – Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’nun (daha sonra Adnan Menderes Üniversitesi kurulacaktır) kurulduğu 1975 yılından 1992 yılına kadar olan dönemde karşılaştığı sorunları inceleyen “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarının Sorunları – Aydın Örneği (Doğan, 1992: 133-137)” isimli örnek olay çalışmasıdır. Doğan’ın bu çalışması lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların karşılaştıkları sorunları incelemesinin yanında, Türkiye’de lisans düzeyinde verilen turizm eğitiminin 1970’lerden günümüze hangi evrelerden geçerek geldiğini genç araştırmacılara aktaran tarihi bir belge olması açısından da önemlidir.

Bu çalışmada Doğan (1992: 133-137), çalıştığı kurumun geçirdiği evreleri sıralarken karşılaştığı birçok sorunu incelemiştir. Bu sorunlar arasında kuruluş yeri, fiziksel mekânların yetersizliği, staj kaynaklı sorunlar, öğrenci sayılarının çokluğu ve uygulama olanaklarının yetersizliği gibi sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren birçok kurumun yaşadığı, yaşamakta olduğu sorunlardır. Bunun yanında 21. Yüzyıl Türkiye’inde yeni kurulan turizm okulları da aynı sorunları – geçmişteki kadar şiddetli olmasa da- yaşamaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında bu sorunları “turizm eğitiminin süreğen sorunları” olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

Çalışmanın devamında “turizm eğitiminin süreğen sorunları” başlıklar halinde incelenecektir.

5.1. KURULUŞ YERİ SORUNU

Turizm okullarının yatırımları yapılırken kimi okullarda kuruluş yeri tercihi bir sorun olarak kendini göstermektedir. Turizm programlarının kuruluş yerlerini incelediğimizde, bu okulların kurulduğu yörelerin sektör için turistik çekim unsuruna sahip olmadığı gibi, turizm sektörünün gelişmiş olduğu bölgelere de uzak olduğu görülmektedir. Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin hangi düzeyde uygulama yapacağı, kaç adet turizm işletmesi gezeceği ve sonuç olarak da nasıl iş bulacağı tartışılması gereken sorulardır (Kızılırmak, 2000). Bu soruna yönelik ilk saptamalardan biri Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’na yönelik olarak Doğan’ın (1992:133) yaptığı tespittir. Doğan tespitinde; “Okulun Kuşadası

gibi bir turistik merkez yerine Aydın gibi turistlerin pek uğramadığı bir yerleşim merkezinde açılması ile başlangıcı hatalı bir seçim yapılmıştır” demektir.

Bu soruna dair günümüzün çarpıcı örneklerinden biri Gaziosmanpaşa Üniversitesine bağlı Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’dur. Bu okul Gaziosmanpaşa Üniversitesi’ne bağlı olarak 1997 yılında kurulmuş ve 2010 yılına kadar Tokat il merkezinde yer alan binasında faaliyet göstermiştir. 2010 yılında ise Zile ilçesine yaptıkları hayır işleri ile anılan “Dinçer Ailesi”nin yaptırdığı yeni yüksekokul binalarına taşınmışlardır³. Dinçer ailesinin bu yardımı ile fiziksel mekân sorunlarını çözen yüksekokul bu seferde kuruluş yeri sorunu ile baş başa kalmıştır. Çünkü Zile ilçesinin en önemli turistik çekicilik kaynağı Maşat Höyük’tür. Fakat Maşat Höyük’ten çıkarılan tarihi eserler il merkezindeki Tokat Müzesi’nde sergilenmektedir⁴. Bunun yanısıra Zile ilçesinin sahip olduğu ve kültür turizmi konusuna giren han, hamam, kervansaray, medrese vb. kaynaklar, tüm Anadolu’ya yayılmış şekilde bulunmakta ve bu sebeple de Türkiye’nin kültür turizmi pazarında, bölgeler arasında üst seviyede bir rekabet bulunmaktadır. Tokat’ın ise diğer illerden kolayca ayrılabilmesi -örnek olarak Pazar ilçesi sınırlarındaki Ballica Mağarası⁵- kaynakları mevcuttur. Fakat Zile ilçesinin farklı turistik çekiciliklere sahip Pazar, Niksar, Reşadiye gibi ilçelere uzak oluşu, ayrıca Tokat’ın konaklama yatırımlarının genelinin il merkezinde konuşlanmış olması beraberinde bir kuruluş yeri sorununu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Tokat Valiliği’nin internet sayfasında tanıtım sekmesi içerisinde gösterilen “gezilecek yerler” içerisinde Zile’de bulunan eserlerin olmayışı da bu fikri desteklemektedir⁶. Zile özelinde derlenen bu örnek ise sadece Tokat’a özgü değildir. Türkiye’de birçok yüksekokul hala kuruluş yeri sorunları yaşamaktadır. Bu çarpıcı örnek ise, 2012 yılında hala Türkiye’de turizm okullarının kuruluş yeri sorunları ile karşılaştığını gözler önüne sermektedir.

---

³ <http://zturizm.gop.edu.tr/birimTanitim.aspx?dilId=1&birimlerId=21&menuKod=tanitim>

⁴ <http://www.kelkitbasinmuseums.org/tokat/tr/menu1.html>

⁵ http://www.tokat.gov.tr/default_B0.aspx?content=1025

⁶ http://www.tokat.gov.tr/default_B0.aspx?content=416

5.2. FİZİKSEL MEKÂNLARIN YETERSİZLİĞİ SORUNU

Fiziksel mekânların yetersizliği sorunu lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların karşılaştığı önemli sorunların bir diğeridir. Bu konuda en çarpıcı örnek yine Doğan'ın (1992: 133) çalışmasında şu sözlerle dile getirilmiştir;

“Okula uygun bina bulunamadığı için Aydın Lisesi kompleksi içinde dört oda ve bir büyük salondan ibaret harap bir binada öğretime başlamıştır. Salon 1. Sınıf olarak kullanılırken, odalardan biri müdür odası, biri sekreter odası, biri idare odası, biri de 2. Sınıf olarak kullanılmıştır. Mekân yetersizliği nedeniyle öğretim elemanlarına çalışmalarını yürütebilecekleri bir yer sağlanması mümkün olmamıştır. Dersler İzmir'den gününbirlik gelen öğretim üyeleri tarafından yürütülmüştür.”

Fiziksel altyapıları tamamen hazırlanmadan açılan okullar öğrenciler açısından da oldukça olumsuz bir güdüleme kaynağıdır (Hacıoğlu vd., 2008: 145). Adnan Menderes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu geçen 35 sene içerisinde bu sorunların üstesinden gelmiş durumdadır. Fakat daha genç okullar 2012 yılında hala fiziksel mekânların yetersizliği ile karşı karşıyadır.

5.3. STAJ KAYNAKLI SORUNLAR

Staj kaynaklı sorunlar turizm eğitimi veren tüm kurumlar için önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Yıllardan beri stajlar hakkında çok sayıda çalışma (Özkan, 1992; Küçüktopuzlu, 2002; Gökdeniz vd., 2002; Yıldırım, 2002; Ilgaz ve Çakar, 2002; Yazıcı, 2002; Çapar 2002; Dayıoğlu, 2010; Güzel, 2010) yapılmıştır. Bu çalışmalar ile geçmişten günümüze kadar gelen ve hala çözülememiş belli başlı sorunlar şunlardır;

- Öğrenciler staj yapacakları işletmeyi bulmakta zorlanmaları (Özkan, 1992: 362),
- İşyerlerinin stajyerleri ucuz işgücü olarak görmeleri (İlkiz ve Hitay, 1992: 160),
- Stajyerlerin karşılaştığı düzensiz ve sağlıksız çalışma koşulları (Gökdeniz vd., 2002: 344),
- İşyerlerinde kadrolu olarak çalışan işgören ile stajyerlerin yaşadıkları çatışmalar (Küçüktopuzlu, 2002: 336),
- Okullar tarafından yapılan denetimin az olması, işletmelerin de bu denetimlere sıcak bakmamaları (Gökdeniz vd., 2002: 344),

- Öğrenciler tarafından stajın bir yük olarak görülmesidir (Özmerzi ve Ayata, 1992: 371).

Öğrencilerin lisans düzeyinde aldıkları turizm eğitiminden temel beklentileri turizm işletmelerinde yönetici olmaktır. Staj sürecinde ortaya çıkan bu olumsuz örnekler, öğrencilerin sektöre ve eğitime olan bakış açılarında olumsuz değişimlere yol açmaktadır (Hacıoğlu vd., 2008).

5.4. ÖĞRENCİ SAYILARININ FAZLALIĞINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Öğrenci sayılarının fazlalığı turizm eğitimi veren kurumların hemen hepsinin ortak sorunudur. Öğrenci sayılarının fazlalığının okullara en önemli etkisi, diğer sorunlar üzerinde bir çarpan etkisi yaratarak büyütmesidir (Kozak, 199: 211).

Kapasite fazlası öğrenci alımı okullara fiziksel açıdan, öğretim kadrosu sayısı açısından, dil dersleri ve uygulamalı derslerin yapılabilmesi açısından sorunlar yaratmaktadır. Bu sorunların öğrencilere yansımaları ise kısa vadede öğrencilere staj yeri bulma açısından, barınma olanaklarının temini açısından ve uzun vadede ise mezuniyet sonrası iş bulma noktasında sorunlar yaratmaktadır (Doğan, 1992: 133-135). Bunun yanında öğrenci kontenjanlarındaki süregelen artış yetersiz olan bina, derslik, öğretim elemanı sayıları ile eğitimi zorlaştırmaktadır (Kozak, 1992: 211).

2011 ÖSYS öğrenci kontenjanları incelendiğinde turizm lisans programlarının 4265'i normal öğretim, 2136'sı da ikinci öğretim programlarına olmak üzere toplam 6401 kişilik kontenjan açtığı görülmektedir (ÖSYM, 2011: 73-160). Ayrıca uzun vadeli düşünüldüğünde bu sayıya ilave olarak açıköğretim programlarına kaydolun öğrencilerin bulunduğu da göz önüne alınmalıdır. Öğrenci ve mezun sayısındaki bu artışa paralel olarak diğer sorunların da artacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

5.5. UYGULAMA OLANAKLARININ EKSİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Sektör açısından öğrencilerin iş görme becerileri işgören seçimi aşamasında çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu becerilerin gelişmesi aşamasında uygulamaya dayalı eğitime gereksinim vardır (Littlejohn ve Watson, 2004: 441). Bu nedenle

turizm eğitimi veren okulların uygulama olanaklarının yeterli olması son derece önemlidir (Hacıoğlu vd., 2008: 153).

Turizm eğitimi veren kurumlar açısından uygulama olanaklarının önemini arttıran bir diğer neden ise eğitimcilerin kendilerini geliştirme ihtiyacı noktasında ortaya çıkmaktadır. Zhang ve arkadaşlarının (2001: 276), yaptıkları bir araştırmaya katılan akademisyenlerin %84'ü, eğitimcilerin niteliklerini geliştirmelerinin son derece önemli olduğunu belirtmişlerdir. Aynı araştırmada eğitici niteliklerini geliştirme çabasının boyutları ele alındığında en önemli boyutların %40,8 gibi yüksek bir katılımıla becerilerin geliştirilmesi ve bilgilerin güncelleştirilmesi boyutları olduğu görülmüştür. Buradan hareketle uygulama olanaklarının eğitimcilerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmeleri noktasında da bir önem arz ettiği görülür.

Turizmde lisans eğitimi veren kurumların uygulama olanakları arasında dil laboratuvarı, servis laboratuvarı, bilgisayar laboratuvarı, önbüro laboratuvarı, film ve video merkezleri, uygulama otelleri gibi çeşitli birimler girmektedir (Doğan, 1992: 134).

Lisans düzeyinde eğitim veren kurumların sahip olduğu uygulama olanaklarının yetersizliğinin ya da bu olanaklara hiç sahip olmamalarının, Türkiye'de turizm eğitiminin ortaya çıktığı 1953 yılından itibaren süregelen bir sorun olduğuna alanyazında sıkça rastlanmaktadır (Olalı, 1984b: 15-21; Kozak, 1992: 209-211; Okumuş ve Özer, 2002: 21-28). Turizm eğitiminin amacına ulaşması için uygulama olanaklarının yeterli olması gerekmektedir. Turizm eğitimi alan bir öğrencinin uygulamayı bilmeden mezun edilmesi de, staja gönderilmesi de hatalı bir yaklaşımdır. Uygulamayı bilmeden mezun olan öğrencinin iş bulma şansı azalacaktır. Aynı yaklaşımla, uygulamayı bilmeyen öğrencinin staja gönderilmesi hem okulun itibarını sarsmakta hem de öğrencinin en alt kademedeki işlerde görevlendirilmesiyle, stajın amacına ulaşmasını engellemektedir (Tuna, 2002: 48). Bunların yanı sıra, turizm eğitiminin gerektirdiği eğitim araçları ve laboratuvarlar dört yıllık eğitim kuruluşlarında bulunmaması, verilen bilgileri uygulama imkânını ortadan kaldırdığından bu bilgilerin unutulmasına yol açmaktadır (Tuyluoğlu, 2003: 12).

Uygulama olanaklarının yetersizliğinin sonuçları Doğan (1992: 134) tarafından şu şekilde ortaya konmuştur;

“Uygulamalı eğitim için gerekli laboratuvarlar ve eğitim araç-gereçlerinin olmadığından etkili bir turizm eğitiminin verilmesi mümkün olmamıştır. Bu koşullarda doğru düzgün yabancı dil dersleri de yapılamamıştır. Bu durumda öğrenciler, uygulama deneyimi olmadan ve yabancı dil bilmeden mezun olmuşlar, ilgisiz ve yetersiz bazı teorik bilgiler dışında hiçbir özelliği olmayan bu mezunları sektör istihdam etmek istemediğinden iş bulmakta büyük zorluklarla karşılaşmışlardır.”

Adnan Menderes Üniversitesi geride kalan 35 yıl içerisinde bu sorunların çoğunu çözmüş olabilir. Fakat yakın zamanda Hacıoğlu ve arkadaşları (2008) tarafından yapılan bir diğer araştırma, 4 sene öncesine kadar bu sorunların hala süregeldiğini ortaya koymaktadır. Hacıoğlu ve arkadaşlarının lisans düzeyinde turizm eğitimi veren 29 üniversitede yaptığı bu araştırmanın en çarpıcı sonuçlarından biri de eğitim kurumlarının uygulamalı derslere yönelik malzeme temininde sıkıntı çekiyor olduklarıdır (Hacıoğlu vd., 2008: 143). Geçen dört yıl içerisinde değişen fazla bir şey olmamıştır. Zaman içerisinde yeni turizm okullarının kurulması, açılan okulların kuruluş aşamasını tam atlatmadan faaliyete geçmesi sonucu bu sorunlar süregelenleşmiş ve hatta sıradanlaşmıştır.

Gerek Aydın (Doğan, 1992) örneğinde gerekse de Hacıoğlu ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında görüldüğü üzere, uygulama olanaklarının yetersizliği turizm eğitiminin tüm amaçlarını sekteye uğratmaktadır. Eğer bir okulun yeterli düzeyde uygulama olanağı yoksa bu okulun eğittiği öğrencilerin iş hayatında başarılı olmaları beklenemez. Asıl olan okulların tüm uygulama olanaklarına sahip olmasıdır, fakat çeşitli sorunlar okullara bu şansı tanımamaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde bir kavram olarak turizm eğitimi tanımlanmış ve Türkiye’de verilen turizm eğitiminin niteliği incelenerek Türkiye’de verilen turizm eğitiminin süregelen sorunları ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde bu sorunlardan uygulama olanaklarının yetersizliği sorununu daha detaylı bir şekilde incelemek amacı ile bu olanakların önemi, amacı ve neler olduğu ele alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN UYGULAMA OLANAKLARI

1. GENEL BİLGİLER

Uygulama olanakları, eğitim kurumlarının uygulamalı derslerini gerçekleştirdikleri ve öğrencilerin iş yaşamı hakkında daha gerçekçi bir tecrübeye sahip olmalarını amaçlayan canlandırma merkezleri olarak tanımlanabilir. Uygulama olanakları yapılandırılırken öğrencilerin meslekte karşılaşacağı durumlara karşı okulda bir ön hazırlığa tabi tutulmaları amaçlanmaktadır. Bu noktada turizm eğitimi veren okulların uygulama olanaklarına geçmeden önce turizm eğitiminde uygulamanın önemine değinmekte yarar vardır.

Turizm eğitiminin mesleki hedefleri ile, diğer hedeflerini dengelemek donanımlı bir mezun yetiştirmenin en önemli parçasıdır. Bu denge ile öğrenciler turizm hakkında tam anlamıyla eğitilmiş ve bilgili hale gelecek, aynı zamanda turizm iş kollarının yüklediği mesleki sorumlulukları da kaldırabilecek düzeye gelecektir (Lewis, 2005: 5).

Cervera-Taulet ve Ruiz-Molina'nın (2008: 64) bu konuyu ele alan araştırmalarında, öğrencilerin de uygulamalı eğitim oluşumlarının mesleğe alışma noktasında faydalı etkilerinin bulunduğunu düşündüklerini saptanmıştır. Aynı çalışmada öğrenciler ayrıca uygulamalı eğitimin işe hazırlığı sağladığını, uygulamalı eğitim yardımı ile eğitimcilerin kuram ile uygulamayı birleştirebildiklerini ve ayrıca uygulamalı eğitim yöntemlerinin mesleki beceri ve kabiliyetlerin artışı sağladığını da belirtmişlerdir.

Okullar öğrencilere, sektörün ihtiyaçları doğrultusunda bir eğitim vermelidirler. Bu ise sektörün ihtiyaç duyacağı beceriler ile donatılmış turizmcileri yetiştirecek gerçek zamanlı uygulama şansını öğrencilere sunmaktır (Inui vd., 2006: 27). Bu şekilde öğrenciler kariyerleri ve ilgi duydukları iş alanları için gerekli olan ilk tecrübelerini bilgiyi, teknikleri ve becerilerini görsel olarak uygulayarak kazanacaklardır (Cho ve Kang, 2005: 243). Bu bakışı destekleyici bir diğer çalışma

ise Wallbott ve Heffeter (2002) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmaya katılan turizm mezunlarının %60'ı işe alım öncesinde işletmelerin adaylarda aradığı ilk özelliğin mesleki uygulama becerisi olduğunu söylemişlerdir (Wallbott ve Heffeter, 2002: 151).

Bu açıdan bakıldığında uygulamalı eğitim, turizm eğitimi veren tüm okulların müfredatlarının çok önemli bir bölümünü oluşturmalıdır. Bu sebeple de bu eğitimin verilebileceği sınıf ve laboratuvarların düzenlenmesi gereklidir. Bu sayede öğrenciler ihtiyaç duyacakları tecrübeyi sektöre girmeden önce kazanmış olacak ve sektöre girdikleri aşamada istihdam edilmelerini kolaylaştıracaktır (Yeşiltaş vd., 2010: 62).

Bu çalışmada uygulama olanakları, faaliyet şekilleri açısından ilgili üniversiteye bağlı olarak faaliyet gösteren “Kurum İçi Uygulama Olanakları” ve ilgili üniversiteye bağlı olmayan “Kurum Dışı Uygulama Olanakları” olarak iki başlık altında incelenecektir.

2. KURUM DIŞI UYGULAMA OLANAKLARI

Kurum dışı uygulama olanakları, ilgili üniversiteden bağımsız olarak faaliyet gösteren kurum, kuruluş ve işletmelerdir. Turizm okulları eğer bünyelerinde yeterli düzeyde uygulama olanağı barındırmıyorsa bu kurum, kuruluş ve işletmelerle anlaşarak uygulamalı ders saatlerini buralarda yürütürler. Kurum dışı uygulama olanakları sektör işletmeleri, diğer kamu kurumları bünyesinde faaliyet gösteren kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları bünyesinde faaliyet gösteren işletmelerdir.

2.1. SEKTÖR İŞLETMELERİ

Mesleki eğitim veren yükseköğretim kurumları açısından sektör kuruluşları ile işbirlikleri kurmak, günümüz yükseköğretim sisteminde her zaman dile getirilen hedeflerden biri olmuştur. Bunun nedeni mezunlarının, alanları ile ilgili yeterli bilgi birikimine ve donanıma sahip olarak sektöre ve ekonomiye kazandırmaktır (Sağlam, 2011: 158).

Sektör işletmeleri, turizm alanında faaliyet gösteren işletmelerdir. Sektör işletmeleri denildiğinde akla gelen ilk işletmeler oteller, tatil köyleri, seyahat acenteleri ve restoranlar gibi işletmelerdir. Bu noktada ortaya çıkan kavram ise eğitim kurumu – sektör işbirliğidir. Bu konu üzerine de birçok çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmaların büyük çoğunluğu eğitim kurumu – sektör işbirliğinin gerekliliği ve eğitim üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymak amacı ile yapılmıştır.

Bu çalışmalar sonucu turizm eğitiminin amaçlarının yerine getirilebilmesi eğitim kurumu – sektör işbirliğinin son derece önemli olduğu saptanmıştır (Aktaş, 1992; Sezgin, 1992; Gökdeniz vd., 2002; Çapar, 2002; Yazıcı: 2002).

2.2. DİĞER KAMU KURUMLARININ BÜNYESİNDE FAALİYET GÖSTEREN KURULUŞLAR

Diğer kamu kurumlarının bünyesinde yer alan kuruluşlar arasında konukevleri, misafirhaneler, sosyal tesisler gibi kuruluşlar, bunların yanında ise diğer turizm eğitimi veren okulların uygulama birimleri bulunmaktadır.

Bu kuruluşların yasal yapısı bağlı olduğu kamu kurumunun teşkilat yapısını ve görevlerini düzenleyen kanuna dayanarak hazırlanan yönetmelikler ile düzenlenir. Bu kurumlara verilecek örneklerden biri öğretmenlerdir. Öğretmenlerinin yasal yapısı ise “3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanuna” dayanılarak hazırlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Evleri, Öğretmen Evi ve Akşam Sanat Okulları, Öğretmen Lokalleri ve Sosyal Tesisler Yönetmeliği” ile şu şekilde düzenlenmiştir (MEB, 2005);

“...öğretmen evleri/öğretmen evi...; asıl fonksiyonları üyelerin konaklama ihtiyaçlarının karşılanmasına ve otelcilik-turizm sektöründe ihtiyaç duyulan eğitilmiş ara eleman gücünün yetiştirilmesine katkı sağlamak olan e bu hizmetlerin yanında üyelerin yeme-içme, dinlenme ve eğlenme ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri bünyesinde bulundurabilen en az 10 yatak kapasitesi bulunan kurumları... ifade eder.”

Turizm okulları eğer bünyelerinde uygulama yapabilecekleri yeterli birimi barındırmıyorsa, uygulamalı derslerini bu kuruluşlarda gerçekleştirebilirler.

2.3. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI BÜNYESİNDE FAALİYET GÖSTEREN İŞLETMELER

Sivil toplum kuruluşları bünyesinde faaliyet gösteren işletmeler ise vakıf, dernek, sendika gibi kuruluşların öncelikli olarak üyelerinin faydalanması için yaptıkları otel, tatil köyü, misafirhane, sosyal tesis, restoran gibi işletmelerdir.

Bu kuruluşların yasal yapısı bağlı oldukları sivil toplum kuruluşunun iç tüzüğü ve bu tüzüğün tabi olduğu kanun ile düzenlenir. Bunlara örnek olarak

sendikalara bağı sosyal tesis ve misafırhane gibi kuruluşlar gösterilebilir. Örnek olarak Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen) bünyesinde faaliyet gösteren sosyal tesisler gösterilebilir. Bu tesisler, Eğitim-Sen “Eğitim ve Sosyal Tesis Yönetmeliğı” ile düzenlenmiştir. Bu yönetmelik ise Eğitim-Sen iç tüzüğü ile “4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu”na tabidir. Bu yönetmeliğe göre Eğitim-Sen bünyesinde faaliyet gösteren sosyal tesislerin kuruluş amacı “...üyelere ve yakınlarına; ucuz nitelikli dinlenme ve eğlenme hizmeti vermektir...” şeklinde belirtilmiştir (Eğitim-Sen, 2007).

Turizm eğitimi veren okullar karşılıklı anlaşmaya dayalı olarak bu işletmeleri de uygulama derslerini yürütmek aracılığıyla kullanırlar.

3. KURUM İÇİ UYGULAMA OLANAKLARI

Kurum içi uygulama olanakları, ilgili üniversite bünyesinde faaliyet gösteren uygulama birimleridir. Bu birimler arasında uygulama laboratuvarları, uygulama otelleri, sosyal tesisler, konukevleri, araştırma ve uygulama merkezleri gibi birimler bulunur.

3.1. UYGULAMA LABORATUVARLARI

Türk Dil Kurumu (TDK), laboratuvarı “*inceleme ve araştırmaların yapıldığı yer*” olarak tanımlamıştır (TDK, 2012). Turizm eğitimi veren kurumlarda ise laboratuvarlar amaca göre çeşitlilik arz etmektedir. Turizm eğitimi veren kurumların sahip olduğı uygulama laboratuvarları incelenmek istendiğinde, Bilgisayar Laboratuvarları, Dil Laboratuvarları, Konaklama Laboratuvarları, Yiyecek-İçecek Laboratuvarları, Seyahat Laboratuvarları, Rehberlik Laboratuvarları gibi çeşitleri ile karşılaşılmaktadır.

3.1.1. Bilgisayar Laboratuvarı

Bilgisayar laboratuvarları, yüksekokul/fakülte içerisinde bulunan, öğrencilere temel bilgi teknolojileri ve yazılımlarının yanısıra mesleki bilgisayar yazılımlarının da öğretildiğı ve uygulamaların yapıldığı birimlerdir.

3.1.2. Dil Laboratuvarı

Dil laboratuvarları, yabancı dil dersleri kapsamında kullanılan görsel ve işitsel malzemeye sahip, öğrencilere yabancı dili kullanarak öğretmeyi amaçlayan birimlerdir.

2011 yılında T.C. Ulaştırma Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu'nun ortaklaşa başlattıkları "Web Tabanlı Dil Eğitim Sistemi ve Multimedya Dil Sınıfı Kurulması Projesi" kapsamında tüm yükseköğretim kurumlarına toplamda 204 adet dil laboratuvarı açılması hedeflenmiştir⁷.

3.1.3. Konaklama Laboratuvarı

Konaklama laboratuvarları, yüksekokul/fakülte içerisinde bulunan ve uygulamalı konaklama derslerinin yürütülmesini amaçlayan birimlerdir. Konaklama laboratuvarlarına örnek olarak, otel odası şeklinde tasarlanmış birimler ile resepsiyon bankosu ve lobiden oluşan birimler gösterilebilir.

3.1.4. Yiyecek-İçecek Laboratuvarı

Yiyecek-İçecek laboratuvarları, yüksekokul/fakülte içerisinde bulunan ve uygulamalı yiyecek-İçecek, mutfak, sunum vb. derslerin yürütülmesini amaçlayan birimlerdir. Yiyecek-İçecek laboratuvarlarına örnek olarak uygulama mutfakları, restoranları ve barları gösterilebilir. Bunların yanısıra bu derslere yönelik gerekli alet ve malzemeye sahip sınıflarda bu kapsamda değerlendirilir.

3.1.5. Seyahat Laboratuvarı

Seyahat laboratuvarları, yüksekokul/fakülte içerisinde bulunan ve uygulamalı seyahat işletmeciliği derslerinin yürütülmesini amaçlayan birimlerdir. Bu birimler arasında seyahat acentesi şeklinde tasarlanmış canlandırma birimleri bulunur.

3.1.6. Rehberlik Laboratuvarı

Rehberlik laboratuvarları, yüksekokul/fakülte içerisinde bulunan ve uygulamalı turizm rehberliği derslerinin yürütülmesini amaçlayan birimlerdir. Turizm

---

7

http://www.ubak.gov.tr/BLSM_WIYS/UBAK/tr/dokuman_ust_menu/projeler_faaliyetler/20090814_164048_204_1_64.html

rehberlerinin mesleki faaliyetleri arasında ulaşım araçlarında geçirdikleri vakitlerin fazlalığı dolayısı ile bu gibi ulaşım araçları ve canlandırma odaları bu laboratuvarlar arasında sayılabilir. Bunun yanısıra uygulama otobüsü gibi uygulama birimleri de rehberlik laboratuvarları arasında sayılır.

3.2. UYGULAMA OTELİ

Uygulama otelleri ilgili eğitim kurumu bünyesinde faaliyet gösteren, temel amacı kurum bünyesindeki ders uygulamalarının yapılması olan birimlerdir. Uygulama otelleri, kurumdan kuruma farklılık gösteren, bazıları yalnızca kurum çalışanlarına ve yakınlarına yönelik hizmet verirken, bazıları tüm kamu çalışanlarına, kimileri ise herkese açık olarak faaliyet gösterirler.

Türkiye’de uygulama oteli yatırımlarına ortaöğretim kurumlarında ve önlisans eğitimi veren meslek yüksekokullarında sıklıkla karşılaşılmaktadır. Lisans düzeyinde eğitim veren kurumların uygulama oteli yatırımları, ortaöğretim kurumlarına nazaran daha seyrektiler.

MEB’e bağlı kurumların uygulama otellerinin yasal yapıları “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanun” ile belirlenirken, YÖK’e bağlı kurumların uygulama otelleri ise “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 58. Maddesine Göre Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik” ile düzenlenir.

Uygulama oteli kapsamına giren bir diğer birim ise mini otellerdir. Mini oteller, yüksekokul/fakülte binasında faaliyet gösteren, birkaç odadan ibaret olan küçük tesislerdir. Türkiye’de ki örnekleri Anadolu Üniversitesi Turizm Fakültesi ile Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesinde bulunmaktadır.

3.3. TURİZM ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Uygulama ve Araştırma Merkezleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu Madde 3/J’ye göre “*Yükseköğretim kurumlarında eğitim öğretimin desteklenmesi amacıyla çeşitli alanların uygulama ihtiyacı ve bazı meslek dallarının hazırlık ve destek faaliyetleri için eğitim - öğretim, uygulama ve araştırmaların sürdürüldüğü bir yükseköğretim kurumudur.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Gazi Üniversitesi Turizm Araştırma ve Uygulama Merkezi ise misyonunu şu şekilde tanımlamıştır⁸.

“...ülkemiz ve dünya turizminin sürdürülebilir gelişimine katkı sağlamak amacıyla bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde resmi ve/veya özel kuruluşlarla işbirliği yaparak, turizmle ilgili konularda araştırmalar yapmak, bilimsel toplantılar düzenlemek, ortak projeler geliştirmek veya bunların yapılmasını teşvik etmek, yapılan araştırma ve çalışmaların sonuçlarını yayınlamak, turizm sektörünün ihtiyaçlarını dikkate alarak, kısa, orta ve uzun süreli eğitim-öğretim programları geliştirmek ve düzenlemek, oluşturulan bilgi, kaynak ve uzman birikimi ile Merkezimize başvuran kişi ve kuruluşlara hizmet vermektir.”

Anadolu Üniversitesi Turizm Araştırma ve Uygulama Birimi ise faaliyetlerini yönergesinin 6. Maddesi’nde şöyle belirtmiştir⁹;

- Turizmle ilgili her alanda ve her düzeyde çalışma yapmak ve elde ettiği araştırma sonuçlarını kamuoyuna duyurmak ve kamuoyunun bilinçlenmesine katkıda bulunmak,
- Birimin ilgi alanına giren konularda faaliyette bulunan ulusal ve uluslararası, resmi veya özel kurum, kuruluş ve/veya sivil toplum örgütleriyle birimin amacı doğrultusunda işbirliğinde bulunmak, ortak çalışmalar yapmak, uygulama ve araştırma projeleri hazırlamak, bu projelere kaynak yaratmak ve projeleri uygulamak ve/veya uygulamanın takibini yapmak,
- Kamuoyunda ilgili kesimlere yönelik eğitim seminerleri ve sektör çalışanlarına yönelik meslek içi eğitimleri düzenlemek; farklı kültürleri ve farklı kültür alanlarını tanıtan, farklı toplumlarla kültürel ve ekonomik alışverişlerde kültürel farklılıklar konusunda bilinçlendirici eğitim çalışmaları hazırlamak ve yürütmek; mesleki kurslar, meslek içi eğitim ve sertifika programları, ulusal ve uluslararası düzeyde seminer, sempozyum, konferans ve çalıştaylar düzenlemek,
- Turizm alanında araştırma yapmaya elverişli nitelikte bir kütüphane ve arşiv oluşturmak, ulusal ve uluslararası elektronik iletişim ağı kurmak, süresiz yayınlar hazırlamak,
- Turizm alanında yükseköğrenim gören öğrencilere, araştırma yapmak isteyen sair gerçek ve tüzel kişilere uygulama alanlarında yardımcı olmak,

---

⁸ <http://www.turamer.gazi.edu.tr/?SolMenuId=1&lang=tr>.

⁹ <http://tab.anadolu.edu.tr/yonetmelik.html>

- Lisansüstü eğitim verilen enstitülerde yüksek lisans/doktora çalışmaları yapan akademisyenleri kültür ve turizmle ilgili çalışmalar yapmaya özendirmek ve desteklemek,
- Birimin faaliyetlerine uygun başta eğitim ve danışmanlık hizmetleri olmak üzere diğer görevleri yerine getirmek.

3.4. MİSAFİRHANE, KONUKEVİ, OTEL VB. TİCARİ İŞLETMELER

Ticari işletmeler üniversitelerde Döner Sermaye İşletmeleri, Sağlık Kültür Spor Daire Başkanlıkları gibi birimlere bağlı olarak faaliyet gösterirler. Temel amaçları üniversite içerisinde sosyal faaliyetlerde bulunmaktır. Gerek idari yapısı gerekse hitap ettiği müşteri kitlesi kurumdan kuruma farklılık gösteren bu işletmelerin, kimileri yalnızca kurum çalışanlarına ve yakınlarına yönelik hizmet verirken, kimileri tüm kamu çalışanlarına, kimileri ise herkese açık olarak faaliyet gösterirler.

Döner sermaye işletmelerinin faaliyet alanları “2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 58. Maddesine Göre Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik” Madde 3 ile şu şekilde belirlenmiştir;

“Döner sermaye işletmelerinin yükseköğretim kurumlarının esas faaliyetlerini aksatmayacak şekilde çalıştırılması gerekir. Bu işletmelerin;

- a) Bilimsel görüş vermek, proje hazırlamak, araştırma, uygulama ve benzeri hizmetler yapmak,*
- b) Belirli bilimsel sonuçların uygulamasını sağlamak,*
- c) Üniversite ve ona bağlı kurumlarda hasta muayene ve tedavisi yapmak ve bunlarla ilgili tahlil ve araştırmaları yürütmek,*
- d) Faaliyet alanları ile sınırlı olarak mal ve hizmet üretiminde bulunmak amaçlarından biri veya birkaçına yönelik faaliyette bulunması gerekir.*
- e) Döner sermaye işletmeleri, çalışmalarında eğitim ve öğretim ile bunlara katkıda bulunan uygulamayı ön planda tutar.*

Bu işletmeler yüksekokul/fakülte bünyesinde uygulama olanakları olmayan kurumlar için kullanılmaya müsait tesislerdir. Bu tesisler arasında sosyal tesisler, konukevleri, oteller, tatil köyleri, restoranlar gibi üniversite bünyesinde faaliyet gösteren iktisadi işletmeler bulunur.

3.5. DİĞER UYGULAMA OLANAKLARI

Daha önceki bölümlerde tanımlanan uygulama birimlerinin dışında, turizm eğitimi veren okulların kullandığı araç-gereçlerde birer uygulama olanağıdır. Bu araç

gereçler arasında görsel ve işitsel malzemeler, turizm işletmelerinde kullanılan araç-gereçler bulunmaktadır. Bu varlık yardımı ile turizm eğitimi veren kurumlar sınıflarda da uygulama yapabilirler. Bu araç-gereçler arasında kuver takımları, temizlik malzemeleri-araçları gibi olanaklar bulunur.

Buraya kadar lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların sahip oldukları uygulama olanakları anlatılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları değerlendirilerek, saptanan sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

4. TÜRKİYE’DEKİ MEVCUT DURUM

Mevcut durumun saptanması amacıyla alanyazın taraması, üniversite internet sayfaları, okullarla yapılan telefon görüşmeleri ve yazışmalar sonucu elde edilen ikincil veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Bazı üniversitelere ait verilere ne yazık ki tüm çabalara karşın ulaşamamıştır.

Elde edilen bu veriler yardımı ile Türkiye’de turizm eğitimi veren kurumların bünyesinde bulunan uygulama olanaklarının niceliksel özellikleri göz önüne konmak istenmiştir. Bu sayede alan araştırmasının da altyapısı oluşturulmuştur.

Tablo 4’te Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bazı kurumlara ait uygulama birimlerinin niceliksel dağılımı verilmiştir. Buna göre Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar arasında uygulama birimleri açısından en zengin olan üniversitelerin Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Muğla Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Yüksekokulu, Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi ve Anadolu Üniversitesi Turizm Fakültesi olduğu görülmektedir. Bu okulların yanında birçok okulda yiyecek içecek laboratuvarları ya da konaklama laboratuvarları bulunmaktadır. Fakat tablo genel olarak ele alındığında çoğu okulun yalnızca bilgisayar laboratuvarına sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca tabloda yer almayan birçok okulun yine yalnız bilgisayar laboratuvarına sahip olduğu bilinmektedir fakat teyit alınmadığı için çalışmada kullanılmamıştır. Bu açıdan bakıldığında okulların bünyelerinde uygulama birimleri oluşturmadıkları sonucuna varılabilir. Bu da çoğu okulun uygulama olanakları açısından yetersiz olduğu sonucunu vermektedir.

Tablo 5 : Fakülte/Yüksekokul Bünyesindeki Uygulama Olanaklarının Niceliksel Dağılımı

Fakülte/Yüksekokul Bünyesindeki Uygulama Olanakları																	
Üniversite	Fakülte/Yüksekokul	Bilgisayar Laboratuvarı		Dil Laboratuvarı		Konaklama Laboratuvarı		Yiyecek-İçecek Laboratuvarı		Seyahat Laboratuvarı		Rehberlik Laboratuvarı		Rekreasyon/Animasyon Salonu		Uygulama Oteli	
		Adet	Kapasite	Adet	Kapasite	Adet	Kapasite	Adet	Kapasite	Adet	Kapasite	Adet	Kapasite	Adet	Kapasite	Adet	Kapasite
Adnan Menderes Üni.	TİOYO	3	30+30+60	-	-	-	-	2	b.y.	-	-	-	-	-	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi	TİOYO	1	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	35 Yatak
Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2	33+33	-	-	-	-	1	b.y.	1	b.y.	-	-	1	80	1	100
	Alanya İşletme Fak.	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2	45+22	-	-	2	b.y.	2	b.y.	-	-	-	-	-	-	-	-
Atatürk Üniversitesi	TİOYO	1	40	-	-	1	b.y.	2	30+86	-	-	-	-	-	-	-	-
Balıkesir Üniversitesi	TİOYO	1	30	2	30+30	2	-	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-
	Burhaniye UBYO	2	24+24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	300 Yatak
Çukurova Üniversitesi	Karataş TİOYO	2	b.y.	1	b.y.	-	-	1	b.y.	-	-	-	-	1	b.y.	1	95 Yatak
Dokuz Eylül Üniversitesi	İşletme Fakültesi	2	33+33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Düzce Üniversitesi	Akçakoca TİOYO	1	b.y.	-	-	-	-	1	b.y.	-	-	-	-	-	-	-	-
Eskişehir Osmangazi Üni.	TİOYO	1	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erciyes Üniversitesi	TİOYO	b.y.	b.y.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	80 Yatak
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	TİOYO	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	b.y.
Giresun Üniversitesi	Bulancak Kadir Karabaş UBYO	2	b.y.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kocaeli Üniversitesi	Derbent TİOYO	2	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi	1	50	-	-	2	10+	3	28+75+5	1	5	-	-	-	-	-	-
Muğla Üniversitesi	TİOYO	2	40+24	-	-	2	20+10	3	20+20+20	-	-	-	-	1	50	1	40 Oda
Nevşehir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	1	50	1	20	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Selçuk Üniversitesi	Beyşehir TİOYO	2	33+33	-	-	1	b.y.	3	30+120+120	-	-	-	-	-	-	1	60 Yatak

b.y: bilgi yok. - : mevcut değil.

Kaynak: İlgili üniversitelerin internet sayfaları ve üniversitelerden belgegeçer, telefon, eposta gibi iletişim araçları aracılığıyla edinilen bilgilerden derlenmiştir.

Uygulama olanaklarının sınıflandırması içerisinde örnek önbüro, otel odası, resepsiyon bankosu ve lobi gibi bileşenler konaklama laboratuvarı içerisinde; servis salonu, uygulama mutfağı, uygulama barı gibi bileşenler yiyecek içecek laboratuvarı içine alınmıştır.

Tüm bunlarla birlikte hiçbir okulun rehberlik ile ilgili uygulama yatırımı yapmamış olması bir diğer ilgi çekici durumdur. Ayrıca tabloda görüldüğü üzere yalnızca üç okulun rekreasyon salonuna sahip olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak bu bölümlerin birçok okulda henüz öğrenci kabul etmeye başlamamış olması görülebilir.

Tablo 6'da ise Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların müfredatlarında uygulamalı derslerin durumu verilmiştir.

Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların müfredatlarında haftalık ortalama 226 saat ders bulunmaktadır. Haftada verilen ortalama 226 saat dersin ortalama 33 saati uygulamalı derstir. Uygulamalı derslerin müfredatta tanımlanmış ders saatlerinin toplamına oranı ortalama %12'dir. Bu oran vakıf üniversitelerinde %16 iken, devlet üniversitelerinde bu oran %11 olarak gerçekleşmiştir. Yine yüksekokullarda uygulamalı derslerin müfredatta tanımlanmış ders saatlerinin toplamına oranı ortalama %15 iken, fakültelele bağlı birimlerde bu ortalama %7 olarak ortaya çıkmaktadır. Görüldüğü üzere fakültelele bağlı olarak faaliyet gösteren programların uygulamalı ders saati sayısı, yüksekokullarda faaliyet gösteren programlara nazaran daha azdır.

Bölümler bazında ele alındığında ise uygulamalı derslerin müfredatta tanımlanmış ders saatlerinin toplamına oranının en yüksek olduğu bölümler % 25 ile Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümleridir. Bunu %16 ile Konaklama İşletmeciliğı bölümleri takip etmektedir. Uygulamalı ders saatlerinin en düşük olduğu bölümler ise %4 ile Rekreasyon bölümleridir. Okullar bazında incelendiğinde ise haftada en çok uygulama saati bulunan okullar Balıkesir Üniversitesi, Çanakkale Üniversitesi ve Okan Üniversitesi'dir. Çanakkale Üniversitesi ile Okan Üniversitesi açısından bakıldığında uygulamalı dersler gastronomi ve mutfak sanatları programlarında yoğunlaşırken, Balıkesir Üniversitesi hem Konaklama İşletmeciliğı

hem de Seyahat İşletmeciliği programlarında uygulamalı ders saatlerini yüksek tutmuştur.

Tablo 6 : Müfredatlarda Uygulamalı Derslerin Durumu

Kısaltmalar										
MTDS: Müfredatta Tanımlanmış Toplam Ders Sayısı										
TZDS: Toplam Zorunlu Ders Sayısı										
SDAS: Seçmeli Ders Alternatifleri Sayısı										
TDS: Toplam Ders Saati										
TKS: Toplam Kuramsal Ders Saati										
TUS: Toplam Uygulamalı Ders Saati										
UDSO: Uygulamalı Ders Saatleri Toplamının Müfredat İçerisindeki Oranı										
	Üniversite	Fakülte/ Yüksekökol	Bölüm/ Program	MTDS	TZDS	SDAS	TDS Haftalık	TKS Haftalık	TUS Haftalık	UDSO (~%)
1	Adnan Menderes Üniversitesi	TİOYO	Konak. İşlet.	83	39	44	210	146	64	30
			Seyahat İşlet.	114	51	63	211	163	48	21
			Turizm Reh.	109	49	60	191	165	26	14
2	Afyon Kocatepe Üniversitesi	TİOYO	Konak. İşlet.	93	67	26	279	262	15	5
			Seyahat İşlet.	93	67	26	267	259	8	3
3	Akdeniz Üniversitesi	Alanya İşl. Fakültesi	Turizm İşlet.	93	45	48	118	117	1	1
		TİOYO	Konak. İşlet.	71	32	39	157	152	5	3
			Seyahat İşlet.	79	39	40	158	151	7	4
			Yiy. İçe. İşlet.	70	36	34	162	143	19	12
4	Anadolu Üniversitesi	TOİYO	Turizm ve Otel İşletmeciliği	129	36	93	388	366	22	6
5	Atatürk Üniversitesi	TİOYO	Konaklama İşletmeciliği	72	52	20	174	132	42	24
6	Atılım Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm ve Otel İşlet.	51	42	9	131	129	2	2
7	Balıkesir Üniversitesi	TİOYO	Konak. İşlet.	80	48	32	305	175	130	43
			Seyahat İşlet.	76	44	32	301	187	114	38
			Turizm Reh.	58	58	0	174	162	12	7
8	Başkent Üniversitesi	T.B.F.	Turizm ve Otelcilik	58	40	18	190	138	52	27
9	Beykent Üniversitesi	İ.İ.B.F.	Turizm İşlet.	51	43	8	146	142	4	3
10	Bilkent Üniversitesi	Uygulamalı Teknoloji ve İşl. Y.O	Turizm ve Otel İşletmeciliği	80	44	36	219	174	45	21
11	Boğaziçi Üniversitesi	UBYO	Turizm İşlet.	74	35	39	186	156	30	16
12	Çağ Üniversitesi	İ.İ.B.F.	Turizm ve Otel İşlet.	62	38	24	156	156	0	0
13	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	TİOYO	Kona. İşlet.	98	42	56	262	200	62	24
			Seyahat İşlet. ve Tur.Reh.	96	46	50	248	187	61	25
		Gökçeada UBYO	Gastronomi	99	35	64	420	218	202	48
14	Çukurova Üniversitesi	Karataş TİOYO	Konaklama İşlet.	79	53	26	182	156	26	14
15	Dokuz Eylül Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşlet.	76	36	40	182	178	4	2
		Reha Midilli Foça TİOYO	Turizm İşlet. ve Otelcilik	70	46	24	178	178	0	0
16	Düzce Üniversitesi	Akçakoca TİOYO	Turizm İşlet. ve Otel.	98	32	66	306	303	3	1
17	Ege Üniversitesi	Çeşme Turizm ve Otelcilik Y.O.	Konak. İşlet.	77	64	13	199	185	14	7
			Seyahat İşlet.	68	61	7	184	170	14	8
			Turizm Reh.	63	58	5	165	163	2	1

Tablo 6'nın devamı...										
	Üniversite	Fakülte Yüksekokul	Bölüm/ Program	MTDS	TZDS	SDAS	TDS Haftalık	TKS Haftalık	TUS Haftalık	UDSO (~%)
18	Erciyes Üniversitesi	TİOYO	Turizm İşlet. ve Otelcilik	68	46	22	198	191	7	4
19	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	TOİYO	Turizm ve Otel İşletmeciliği	78	46	32	167	153	14	8
20	Gazi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşlt.	64	46	18	183	171	12	7
			Turizm Reh.	64	46	18	152	148	4	3
			Gast. ve Mutfak San.	65	47	18	192	162	30	16
			Rekreasyon Y.	64	46	18	179	171	8	4
21	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Zile Dinçerler TİOYO	Turizm İşlt. ve Otelcilik	91	59	32	239	210	29	12
22	Giresun Üniversitesi	Bulancak K. K. UBYO	Turizm İşlt. ve Otelcilik	73	61	12	234	228	6	3
23	Haliç Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşlt.	56	44	12	147	133	14	10
24	İstanbul Arel Üniversitesi	UBYO	Turizm ve Otelcilik	79	65	14	179	147	32	18
25	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Ticari Bilimler Fakültesi	Turizm İşlt.	64	52	12	138	134	4	3
26	Kastamonu Üniversitesi	TİOYO	Tur. ve Otel İşl	80	44	36	217	203	14	7
27	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşlt.	70	52	18	227	201	26	11
28	Kocaeli Üniversitesi	Derbent TİOYO	Konaklama İşlt.	80	66	14	182	161	21	12
29	Mardin Artuklu Üniversitesi	TİOYO	Konaklama İşletmeciliği	95	49	46	218	195	23	11
30	Mersin Üniversitesi	TİOYO	Turizm İşlt. ve Otelcilik	74	56	18	184	134	50	27
31	Muğla Üniversitesi	TİOYO	Konak. İşl.	84	24	60	155	155	0	0
			Seyahat İşlt.	92	26	66	158	158	0	0
32	Nevşehir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm İşlt.	85	47	38	281	275	6	2
			Turizm Reh.	81	54	27	263	259	4	2
			Gast. ve Mut. San.	120	44	76	339	301	38	11
		İİBF	Turizm İşlt. ve Otelcilik	74	53	21	272	257	15	6
33	Pamukkale Üniversitesi	TİOYO	Konak. İşlet.	67	43	24	126	121	5	4
34	Sakarya Üniversitesi	İşletme Fakültesi	Turizm İşlt.	116	34	82	297	272	25	9
35	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali A. TİOYO	Konak. İşl.	73	14	59	195	147	48	25
36	Trakya Üniversitesi	UBYO	Turizm İşlt. ve Otelcilik	86	50	36	308	284	24	8
37	Okan Üniversitesi	Uygulamalı Bilimler Y.O.	Tur. ve Otel.	137	31	106	460	314	146	32
			Gastronomi	182	36	146	647	413	234	36
38	Yaşar Üniversitesi	İİBF	Turizm İşlt.	84	29	55	290	234	56	20
			Turizm Reh.	97	37	60	260	224	36	14
Grup										
39	Devlet Üniversiteleri Ortalaması			83	46	36	220	192	28	11
	Vakıf Üniversiteleri Ortalaması			83	42	42	247	195	52	16
40	Fakülteler Ortalaması			75	44	31	207	190	17	7
	Yüksekokullar Ortalaması			87	46	41	235	194	41	15
41	Turizm İşletmeciliği Bölümleri Ortalaması			76	42	34	200	183	17	7
	Turizm ve Otel İşletmeciliği Ortalaması			82	46	35	237	210	27	11
	Konaklama İşletmeciliği Ortalaması			81	46	35	203	168	35	16
	Seyahat İşletmeciliği Ortalaması			88	48	41	218	182	36	14
Rehberlik Bölümleri Ortalaması			79	51	28	222	199	23	10	

Tablo 6'nın devamı...								
41	Grup	MTDS	TZDS	SDAS	TDS Haftalık	TKS Haftalık	TUS Haftalık	UDSO (~%)
	Gastronomi Bölümleri Ortalaması	107	40	68	352	247	105	25
	Rekreasyon Bölümleri Ortalaması	64	46	18	179	171	8	4
42	GENEL ORTALAMA	83	45	37	226	193	33	12

Kaynak: İlgili üniversitelerin internet sayfalarından derlenmiştir.

Uygulamalı derslerin bir diğer bileşeni ise eğiticilerdir. Turizm eğitimi veren kurumların derslerde uygulama yapabilmesi için eğitimcilerin hem niteliksel hem de niceliksel açıdan yeterli olmaları gerekir. Tablo 7'de Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren kurumların akademik kadrosuna ilişkin niceliksel bilgiler görülmektedir. Adıyaman Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesine ait bilgilere ulaşılamadığından dolayı tabloda verilmemiştir.

Akademik personel ortalamalar bazında incelendiğinde, Türkiye'de Turizm eğitimi veren okul başına 1 Profesör Doktor, 1 Doçent Doktor, 4 Yardımcı Doçent Doktor, 2 Öğretim Görevlisi, 3 Araştırma Görevlisi ve 1 Okutman düşmektedir. Toplam sayılara bakıldığında ise Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda yaklaşık 37 Profesör Doktor, 57 Doçent Doktor, 181 Yardımcı Doçent Doktor, 110 Öğretim Görevlisi, 134 Araştırma Görevlisi, 11 Uzman ve 50 Okutman olmak üzere 580 akademisyen çalışmaktadır. Bu rakam kadroları 2012 yılında öğrenci kabul eden herhangi bir turizm okulunda görev yapan akademisyenleri yansıtmaktadır.

Okulların yasal statüsünü göz önüne aldığımızda devlet üniversiteleri, vakıf üniversitelerine göre akademik kadronun niceliksel yeterliliği noktasında daha iyi durumdadırlar.

Tablo 7 : Fakültelerin/Yüksekokulların Akademik Personel Yapısı

No	Üniversite Adı	Fakülte/ Yüksekokul	Unvan							
			Prof. Dr.	Doç. Dr.	Yar. Doç. Dr.	Öğr. Grv.	Arş. Grv.	Uzm.	Okt.	Top.
1	Adnan Menderes Üniversitesi	TİOYO	2	2	13	4	3	1	6	31
2	Adıyaman Üniversitesi	TİOYO	1	0	3	2	7	0	0	13
3	Afyon Kocatepe Üniversitesi	TİOYO	0	1	7	1	6	0	0	15
4	Akdeniz Üniversitesi	TİOYO	5	4	8	4	6	0	0	27
5	Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2	3	8	4	8	0	1	26
6	Atatürk Üniversitesi	TİOYO	0	0	2	1	6	0	1	10
7	Atılım Üniversitesi	İşletme Fakültesi	0	0	3	1	0	0	0	4
8	Balıkesir Üniversitesi	TİOYO	3	1	11	0	9	0	13	37
		Burhaniye UBYO	0	0	4	3	0	0	0	7

Tablo 7'nin devamı...

No	Üniversite Adı	Yüksekokul Fakülte	Unvan							
			Prof. Dr	Doç.Dr	Yar. Doç. Dr	Öğr. Grv.	Arş. Grv.	Uzm.	Okt.	Top.
9	Başkent Üniversitesi	TBF	1	1	2	0	2	0	0	6
10	Bilkent Üniversitesi	Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu	0	0	3	12	0	0	0	15
11	Boğaziçi Üniversitesi	UBYO	2	1	3	3	0	0	0	9
12	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	TİOYO	0	4	7	5	6	0	1	23
		Gökçeada UBYO	2	1	5	4	1	0	0	13
13	Çukurova Üniversitesi	Karataş TİOYO	1	2	3	5	0	0	0	11
14	Dokuz Eylül Üniversitesi	İşletme Fakültesi	0	2	3	2	0	0	0	7
		Reha Midilli Foça TİOYO	0	1	3	1	6	0	0	11
15	Düzce Üniversitesi	Akçakoca TİOYO	0	0	7	1	1	5	1	15
16	Ege Üniversitesi	Çeşme TOYO	1	3	3	7	2	3	0	19
17	Erciyes Üniversitesi	TİOYO	1	0	3	0	5	0	6	15
18	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	TİOYO	1	1	5	1	3	0	0	11
19	Gazi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	3	9	11	3	4	0	0	30
20	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Zile Dinçerler TİOYO	0	0	3	4	1	0	3	11
21	Giresun Üniversitesi	Bulancak Kadir Karabaş UBYO	0	0	1	2	0	0	0	3
22	Haliç Üniversitesi	İşletme Fakültesi	0	0	4	0	0	0	0	4
23	İstanbul Arel Üni.	UBYO	0	0	2	0	0	0	0	2
24	İstanbul Ticaret Üniversitesi	TBF	2	1	0	2	0	1	0	6
25	İstanbul Üniversitesi	İktisat Fakültesi	1	3	1	0	3	1	1	10
26	Kastamonu Üniversitesi	TİOYO	0	1	3	0	0	0	0	4
27	Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	1	0	5	3	10	0	2	21
28	Kocaeli Üniversitesi	Derbent TİOYO	0	1	3	2	0	0	0	6
29	Mardin Artuklu Üniversitesi	TİOYO	0	2	1	1	0	0	2	6
30	Mersin Üniversitesi	TİOYO	0	0	0	0	0	0	0	0
31	Mustafa Kemal Üniversitesi	TİOYO	0	1	3	4	0	0	0	8
32	Muğla Üniversitesi	TİOYO	1	2	6	1	9	0	0	19
33	Nevşehir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	1	2	7	4	6	0	12	32
		İİBF	0	0	2	1	4	0	0	7
34	Pamukkale Üniversitesi	TİOYO	0	1	3	3	1	0	0	8
35	Sakarya Üniversitesi	İşletme Fakültesi	1	1	2	0	9	0	1	14
36	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat TİOYO	0	1	4	2	1	0	0	8
		TİOYO	1	2	4	6	4	0	0	17
37	Trakya Üniversitesi	UBYO	0	0	2	4	2	0	0	8
38	Okan Üniversitesi	UBYO	0	1	1	0	5	0	0	7
39	Özyeğin Üniversitesi	UBYO	0	0	3	4	0	0	0	7
40	Yaşar Üniversitesi	İİBF	3	1	3	0	2	0	0	9
41	Yeditepe Üniversitesi	TBF	1	1	1	3	2	0	0	8
TOPLAM			37	57	181	110	134	11	50	580
Devlet Üniversiteleri Ortalaması (~)			0,83	1,44	4,42	2,44	3,42	0,29	1,39	14,2
Vakıf Üniversiteleri Ortalaması (~)			0,7	0,5	2,2	2,2	1,1	0,1	0	6,8
Fakülteler Ortalaması (~)			1,08	1,77	4	1,62	3,85	0,08	1,31	13,7
Yüksekokullar Ortalaması (~)			0,66	1,03	4,03	2,72	2,63	0,28	1,03	12,4
GENEL ORTALAMA (~)			0,8	1,24	3,93	2,39	2,91	0,24	1,09	12,6

Kaynak: İlgili üniversitelerin internet sayfalarından derlenmiştir.

Yine okulların örgütleniş biçimleri ele alındığında fakültelerin yüksekokullara nazaran daha fazla akademisyene sahip oldukları görülmektedir. Üniversiteler tek tek incelendiğinde ise, Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Turizm Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi ve Nevşehir Üniversitesi Turizm Fakültesi akademik personelin niceliği açısından en iyi durumdaki okullar olarak göze çarpmaktadır. Beykent Üniversitesi ve Çağ Üniversitesi'nin bilgilerine ulaşılmadığından dolayı tabloda verilmemiştir.

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının niceliksel dağılımı verilmiş ve bunun yanında müfredatlarında yer alan uygulamalı derslerin dağılımları incelenmiştir. Takip eden bölümde Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları niteliksel açıdan değerlendirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN UYGULAMA OLANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışmanın temel amacı Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirilmesidir. Daha önceki bölümlerde turizm eğitimi içerisinde uygulamanın ne derece önemli olduğu açıklanmıştır. Buna ilaveten Türkiye’de turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları noktasında bazı sıkıntılarla karşı karşıya oldukları da belirtilmiştir. Bu noktada bu çalışma ile Türkiye’de turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının yetersizliğine yol açan sorunlar saptanarak bu sorunlara yönelik bazı çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlandığı için önemlidir. Bu öneriler ile hedeflenen, uygulama olanakları yetersiz olan kurumların bu olanaklarını nicelik ve nitelik açısından kendi iç dinamiklerine göre en uygun şekilde yükseltmeleri noktasında fayda sağlamaktır. Bu açıdan bakıldığında bu çalışma uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bazı çözüm yolları sunması bakımından da önemlidir.

Bu çalışma Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları üzerine daha önce yapılmış olan başka bir çalışma olmaması açısından da önemlidir. Çalışmanın temel amacı olan uygulama olanaklarının değerlendirilmesi yanında yan amaçlar olarak konu hakkındaki alanyazını zenginleştirmek ve gelecekteki çalışmalara bir altyapı oluşturması da hedeflenmiştir. Bir durum tespiti olarak ortaya çıkan bu çalışma, ileride bu konuda yapılacak çalışmalar için bir fırsat olarak görülmelidir.

2. ARAŞTIRMA EVRENİ

Araştırmanın temel amacı olan Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarını değerlendirilmesine yönelik uygun araştırma evreni seçilirken katılımcıların sahip olması gereken temel özellik olarak Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi verilen kurumların otelcilik eğitimi veren programlarında uygulamalı derslere giriyor olmaları belirlenmiştir. Bunun sebebi bir

durum tespiti olan bu çalışmanın amacı olarak turizm alanında eğitim veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirmesinin en sağlıklı şekilde uygulamalı ders veren öğretim üye ve elemanları ile yapılması gerekliliğidir. Bununla birlikte evren belirlenirken son bir ölçütten daha yararlanılmıştır. Bu noktada Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi verilen kurumların turizm eğitimi veren programlarında uygulamalı derslere giren öğretim üye ve elemanları ideal evreni oluşturmaktadırlar. Bu çalışmada ideal evren içerisine giren seyahat işletmeciliği, rekreasyon, yiyecek içecek, gastronomi ve mutfak sanatları programları dahilinde uygulamalı derslere giren öğretim üye ve elemanları ile, otelcilik eğitimi verilen programlarda derslere girmesine rağmen, kadrosu turizm eğitimi vermeyen akademik birimlerde bulunan öğretim üye ve elemanları çıkarılmıştır. Bunun sebepleri arasında Türkiye’de diğer alanlarda eğitim veren programların sayılarının azlığı ve turizm eğitimi vermeyen birimlerde kadrosu bulunan öğretim üye ve elemanlarının ilgili programların uygulama olanakları hakkında bilgi kısıtları olmasıdır. Bu noktada daha sağlıklı veri elde etmek amacı ile belirlenen gerçekçi evrene dahil olan elemanlar belirlenirken uygulamalı derse girilen programların otelcilik eğitimi veriyor olması şartı konulmuştur (Altunışık vd., 2010: 131).

Bu bilgiler ışığında araştırma evreni Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde faaliyet gösteren, 2011-2012 eğitim öğretim yılında öğrenci kabul etmiş olan ve müfredatında uygulamalı ders saati bulunan 40 üniversiteye bağlı 44 akademik birim bünyesinde “otelcilik” eğitimi veren 44 örgün lisans programının müfredatına göre uygulamalı ders saati yükü tespit edilen 97 öğretim üyesi ve elemanının tümüdür. Araştırmada evreninin tümüne ulaşılması noktasında maliyet güçlükleri, kontrol güçlükleri ve etik zorunluluklar gibi sorunlarla karşılaşılacağı öngörülmüş ve bu sebeple örneklem alınmamış, evren tümü ile incelenmiştir (Karasar, 2009: 111).

Otelcilik eğitimi veren bu bölümler arasında ilgili turizm yükseköğretim ve fakültelerinin “Konaklama İşletmeciliği”, “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik”, “Turizm İşletmeciliği”, “Turizm ve Otelcilik”, “Otel Yönetimi” bölümleri bulunmaktadır. Araştırma evreni içerisinde bulunan kurumlar saptanırken ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu’ndan (ÖSYM, 2011: 73-160) yararlanılmıştır.

Araştırma evreni dâhilinde bulunan yükseköğretim kurumlarında görev yapan 97 katılımcıya gönderilen anketlerin 64 adedi geri dönmüştür. Bu bağlamda araştırma evreninin %62'sinden diğer bir söylemle yaklaşık 2/3'ünden dönüt alınmıştır. Dönen anketlerin 3 adedi eksik veriler içerdiğinden dolayı, 1 anket ise içerdiği verilerin tutarsızlığı sonucu elenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma evreni belirlenirken 2011-2012 eğitim öğretim yılında öğrenci kabul etmiş okullar seçilmiştir. Bu noktada zaman açısından bir sınırlılık baş göstermektedir. Çalışmanın ikinci sınırlılığı olarak ise uygulanan anketler sonucunda elde edilen %62'lik geri dönüş oranı görülebilir. Fakat maliyet açısından bakıldığında bu sınırlılık 2/3'lük bir geri dönüş oranı sağlandığından dolayı kabul edilebilir olarak değerlendirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında çalışmanın tutarlılığını etkileyecek bir sınırlılık görülmemektedir.

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Nitel araştırma kapsamında alanyazın taraması ve ikincil veri analizi yapılmıştır. Alanyazından, üniversitelerin internet sayfalarından, üniversiteler ile yapılan görüşmeler ve yazışmalardan elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş ve sonuçlar birinci ve ikinci bölüm içerisinde verilmiştir.

Niceliksel kısım için gerekli olan verilere ulaşmak amacı ile anket aracılığıyla veri toplama tekniği seçilmiştir. Anket formu yapılan alanyazın taraması sonucu oluşturulmuştur. Alanında uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak son hali verilen anketin pilot uygulaması yapılmış, pilot uygulama sonucunda anketin ilk iki bölümünde yer alan bazı gereksiz ifadeler çıkarılmıştır. Bu ifadeler arasında ilgili okulların seyahat işletmeciliği, turizm rehberliği ve rekreasyon eğitimi veren programları ile ilgili tanımlayıcı veriler vardır. Anketin üçüncü bölümünde yer alan lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirilmesine yönelik geliştirilen tutum ölçeği, pilot uygulama sonucunda yeterli görülüş ve üzerinde değişiklik yapılmamıştır.

Pilot uygulama sonucu son hali verilen anket formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcılara ait demografik verileri elde etmeye yönelik 6

adet tanımlayıcı soru yöneltmiştir. İkinci bölümde katılımcıların görev yaptıkları kurumun uygulama olanakların saptanmasına yönelik 18 adet tanımlayıcı soru yer almaktadır. Anketin üçüncü bölümünde ise deneklerin görev yaptıkları kurumların uygulama olanaklarını değerlendirmelerine yönelik olarak geliştirilen ve 20 adet yargıdan oluşan “5’li Likert Tipi” tutum ölçeği bulunmaktadır. Çalışma kapsamında yapılan alanyazın taraması sonucu elde edilen, alanında uzman akademisyenler ile birlikte şekillendirilen ve pilot uygulama sonucunda araştırma amacına uygun olduğu sonucuna varılan bu yargılar kendi içlerinde dört boyut altında toplanmışlardır.

Tablo 8 : Yargıların Boyutlara Göre Dağılımı

Boyutlar	Yargılar
Mevcut Durum	S1: Okulumuzda sunulan uygulama dersleri için yeterli uygulama tesisleri/laboratuvarları mevcuttur.
	S2: Uygulamalı dersler için gerekli altyapı (alet, ekipman ve malzeme) mevcuttur.
	S3: Uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemleri mevcuttur.
	S7: Uygulama olanakları yapılandırılırken öğrenci beklentileri dikkate alınır.
	S8: Uygulama olanaklarının artırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılmaktadır.
	S9: Okulumuzda sunulan uygulamalı ders saatleri yeterli düzeydedir.
Eğitici Niteliği	S12: Uygulamalı derslere öğretim elemanı atanmasında sektör tecrübesi dikkate alınmaktadır.
	S13: Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları ilgili alandaki pratik uygulama becerisine sahiptir.
	S14: Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları gerekli sertifikalara sahiptirler.
	S15: Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları belirli dönemlerde eğitim kursları ve/veya seminerlere katılmaktadırlar.
	S16: Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapmaktadırlar.
	S17: Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadıkları durumlarda değiştirilmektedirler.
Stratejiler	S4: Okulumuzda uygulama olanaklarının artırılmasına yönelik bir strateji benimsenmiştir.
	S5: Uygulama olanaklarının artırılması amacıyla yeni yatırımların yapılması planlanmaktadır.
	S10: Uygulamalı derslere ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimler dikkate alınmaktadır.
	S19: Okul yönetimi uygulamalı derslere yönelik eğitimcilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.
	S20: Okul yönetimi uygulamalı dersler vasıtası ile öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.
Sorunlar	S6: Eğitim kurumları uygulama olanağı yatırımı konusunda çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaktadırlar.
	S11: Uygulamalı ders sayılarının artırılması konusunda, ders ücretleri açısından sorunlar bulunmaktadır.
	S18: Öğretim elemanlarının sektörü takip edebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri konusunda mevzuat kaynaklı sorunlar bulunmaktadır.

Boyutlar oluşturulurken yargıların derlendiği alanyazın incelenmiş ve bu yargıların hangi yönleri ile ele alındığı saptanmıştır. Buna göre uygulama olanaklarının değerlendirilmesi aşamasında mevcut durum, eğitici niteliği, stratejiler ve sorunlar boyutları altında sorular toplanmıştır. Bu boyutlandırma ile takip eden bölümlerde yapılacak istatistiksel analizler ile daha anlamlı sonuçlara ulaşmak

hedeflenmiştir. Tablo 8’de bu boyutlar ve kapsadıkları yargılar görülmektedir. Araştırmada kullanılan anket formu çalışmanın sonuna eklenmiştir (Ek - 1).

Anket formu Tablo 3’te yer alan üniversitelerin lisans düzeyinde turizm eğitimi veren akademik birimleri bünyesinde “otelcilik” alanında eğitim veren programların müfredatlarında uygulamalı ders yükü olan öğretim üye ve elemanlarına uygulanmıştır. Bu programlar arasında Konaklama İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Otel Yönetimi, Turizm ve Otelcilik programları bulunmaktadır.

Anket, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde faaliyet gösteren, 2011-2012 eğitim öğretim yılında öğrenci kabul etmiş olan ve müfredatında uygulamalı ders saati bulunan 40 üniversiteye bağlı 44 akademik birim bünyesinde “otelcilik” eğitimi veren 44 programın müfredatına göre uygulamalı ders saati yükü tespit edilen 97 öğretim üyesi ve elemanına, 01.07.2012 – 30.08.2012 tarihleri arasında elektronik ortamda gönderilmiştir.

Elde edilen veriler çeşitli istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiş ve Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları farklı açılardan değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bu değerlendirme ile araştırma evreni içerisindeki kurumlarda çalışan ve üzerlerinde ilgili kurumun eğitim müfredatına dâhil uygulamalı ders yükü bulunan öğretim üye ve elemanlarına yapılan anket çalışmasının sonuçları analiz edilmiştir. Bu değerlendirme aşamasında ilk önce tanımlayıcılara ve geliştirilen ölçekte yer alan yargılara verilen cevapların sıklıklarının dağılımları, ortalamaları ve standart sapmaları incelenmiştir.

Sonrasında istatistiki testler yardımı ile tanımlayıcıların geliştirilen ölçek açısından farklılık düzeyleri incelenmiştir. Bu inceleme yapılmadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadıkları denetlenmiştir. Yapılan Shapiro-Wilk testi sonucunda W değerinin 0,328 ile “0” değerine daha yakın olduğu saptanmıştır. Verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiş ve verileri analiz etmek üzere parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu noktada bağımsız değişken sayısının iki ve ikiden daha az olduğu durumlarda Mann Whitney U testi, bağımsız değişken

sayısının ikiden fazla olduğu durumlarda ise Kruskal Wallis H testi seçilmiştir (Özdamar, 2011).

Son olarak da tanımlayıcılar ile geliştirilen ölçeklerdeki yargılara katılım oranları çaprazlanarak elde edilen veriler detaylıca analiz edilmiştir. Bu analizler sonrasında elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş, saptanan sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın bu bölümünde, alan araştırmasına ilişkin bulgular sunulmuştur. Bunlar arasında anketin güvenilirlik analizi, tanımlayıcı sorulara ilişkin dağılımlar, ölçekte kullanılan yargılara ilişkin dağılımlar ve ortalama tablosu, verilen cevaplara göre tanımlayıcılar arasındaki farkları içeren istatistiksel analizler ve bulguları derinlemesine değerlendirebilmek için kullanılan çapraz tablolar bulunmaktadır.

5.1. ANKET GÜVENİLİRLİĞİ

Araştırma kapsamında uygulama olanaklarının değerlendirilmesine yönelik görüşlerin tespiti amacıyla oluşturulan anket formunun istatistiksel açıdan güvenilirliğinin tespiti amacıyla elektronik ortamda güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda ölçek güvenilirliğini ifade eden Cronbach'ın Alpha katsayısının ölçeği oluşturan 20 adet derecelendirmeli yargı için 0.860 olduğu saptanmıştır (Tablo 9).

Tablo 9 : Güvenilirlik Analizi

Cronbach'ın Alfa Katsayısı	Maddelerin Sayısı
0,860	20

Sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda güvenilirliği ifade eden Cronbach'ın Alpha katsayısının 0.70 ve üzeri olduğu durumlarda anketin yeterli güvenilirlik düzeyine sahip ve toplum taramalarında kullanılabilir olduğu kabul edilmektedir (Özdamar, 2011: 605). Bu bağlamda araştırmada kullanılan anketin istatistiksel olarak güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

5.2. TANIMLAYICI SORULARA İLİŞKİN SIKLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde bu 22 adet tanımlayıcı soruya deneklerin verdiği cevaplar sıklık tabloları ve pasta grafikler yardımı ile incelenmiştir. Analizler sonucu elde edilen sıklık tablosu Tablo 10'da verilmiştir. Tanımlayıcılara verilen sıklıklar şu şekillerde ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların %85'ini oluşturan 51 kişi devlet üniversitesi, %15'ini oluşturan 9 kişi ise vakıf üniversitesi cevabını vermiştir. Katılımcıların görev yaptıkları akademik birimin örgütleniş biçimine yönelik olarak sorulan soruya göre katılımcıların 30'u (%50) Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (veya Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu-Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu), 14'ü (%23) ile Turizm Fakültesi olarak cevap vermiştir. Geri kalan katılımcılar 8 kişilik (%13) dağılımlarla Diğer Fakülte ve Diğer Yüksekokul cevabını vermişlerdir. Diğer Fakülte seçeneği içine İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ticari Bilimler Fakültesi, İşletme Fakültesi, İktisat Fakültesi gibi akademik birimler girmektedir. Diğer Yüksekokul seçeneği içerisine ise Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu gibi birimler girmektedir.

Katılımcıların görev yaptıkları akademik birimlerin 2011-2012 eğitim öğretim yılı sonunda kaçınıcı dönem mezunlarını verdiklerini saptamaya yönelik soruya verilen cevaplar ele alındığında ise katılımcıların %52 1.-10. Dönem, %23'ü 21. ve daha fazla, %13'ü 11.-20. dönem mezunlarını verdiklerini söylemişlerdir. 7 katılımcı henüz daha mezun vermediklerini beyan etmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında, araştırmaya dâhil olan katılımcıların büyük çoğunluğunun genç üniversitelerde görev yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların hangi programlar altında görev yaptıklarını saptamaya yönelik olarak sorulan soruya ise katılımcıların %33'ü Turizm İşletmeciliği, %27'si Konaklama İşletmeciliği, %20'si Turizm ve Otel İşletmeciliği (veya Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik-Turizm ve Otelcilik), %20'si ise diğer bölümlerde görev yapmaktadırlar. Diğer bölümler arasında Seyahat İşletmeciliği, Turizm Rehberliği, Rekreasyon, Gastronomi gibi programlar bulunmaktadır.

Tablo 10 : Tanımlayıcı Sorulara İlişkin Sıklık Tablosu

No	Tanımlayıcı	Cevaplar	Sıklık	Yüzde	No	Tanımlayıcı	Cevaplar	Sıklık	Yüzde
1	Görev yaptığınız üniversite	Devlet	51	85,0	11	Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde konaklama laboratuvarınız var mıdır?	Var	20	33,3
		Vakıf	9	15,0			Yok	40	66,7
		Toplam	60	100,0			Toplam	60	100,0
2	Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?	Turizm Fakültesi	14	23,3	12	Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde mini otel var mıdır?	Var	4	6,7
		Turizm İşl. ve Otl. Y.O.	30	50,0			Yok	56	93,3
		Diğer Fakülte	8	13,3			Toplam	60	100,0
		Diğer Yüksekokul	8	13,3	13	Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde uygulama oteli var mıdır?	Var	10	16,7
		Toplam	60	100,0			Yok	50	83,3
0	7	11,7	Toplam	60	100,0				
3	2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?	1-10	31	51,7	14	Üniversiteniz bünyesinde faaliyet gösteren ve derslerde kullanılmakta olan sosyal tesis, konukevi, restoran vb. iktisadi işletmeler var mıdır?	Var	40	66,7
		11-20	8	13,3			Yok	20	33,3
		21+	14	23,3			Toplam	60	100,0
		Toplam	60	100,0					
4	Görev yaptığınız bölüm/program nedir?	Turizm İşletmeciliği	20	33,3	15	Üniversiteniz bünyesinde Turizm Araştırma ve Uygulama Merkezi var mıdır?	Var	15	25,0
		Konaklama İşlet.	16	26,7			Yok	45	75,0
		Turizm ve Otel İşlet.	12	20,0			Toplam	60	100,0
		Diğer Bölümler	12	20,0	16	Üniversite kampüsü içerisinde faaliyet gösteren ve derslerde kullanılmakta olan özel sektör işletmeleri var mıdır?	Var	8	13,3
		Toplam	60	100,0			Yok	52	86,7
Toplam	60	100,0	Toplam	60	100,0				
5	Akademik unvanınız nedir?	Profesör+Doçent	8	13,3	17	Uygulamalı ders saatlerinizde sınıfları kullanıyor musunuz?	Evet	15	25,0
		YardımcıDoc. Doktor	42	70,0			Hayır	45	75,0
		Öğr.+Uzm.	10	16,7			Toplam	60	100,0
		Toplam	60	100,0					
6	Kıdem yılınız nedir?	0-5	6	10,0	18	Uygulamalı ders saatlerinizde yüksekokul/fakülteye bağlı uygulama tesis-laboratuvarlarını kullanıyor musunuz?	Evet	27	45,0
		6-10	18	30,0			Hayır	33	55,0
		Toplam	60	100,0			Toplam	60	100,0
		11-15	19	31,7	19	Uygulamalı ders saatlerinizde döner sermayeye bağlı, kampüs içerisindeki işletmeleri kullanıyor musunuz?	Evet	3	5,0
		16-20	12	20,0			Hayır	57	95,0
21+	5	8,3	Toplam	60	100,0				
Toplam	60	100,0	Toplam	60	100,0				
7	Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	Var	41	68,3	20	Uygulamalı ders saatlerinizde kampüs içerisindeki özel sektör işletmelerini kullanıyor musunuz?	Evet	6	10,0
		Yok	19	31,7			Hayır	54	90,0
		Toplam	60	100,0			Toplam	60	100,0
8	Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde bilgisayar laboratuvarınız var mıdır?	Var	52	86,7	21	Uygulamalı ders saatlerinizde kampüs dışarısında bulunan özel sektör işletmelerini kullanıyor musunuz?	Evet	8	13,3
		Yok	8	13,3			Hayır	52	86,7
		Toplam	60	100,0			Toplam	60	100,0
9	Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde yabancı dil laboratuvarınız var mıdır?	Var	12	20,0	22	Uygulamalı ders saatlerinizi sınıfta yapıyorsanız, derste uygulama yapılmakta mıdır?	Sürekli	14	23,3
		Yok	48	80,0			Bazen	12	20,0
		Toplam	60	100,0			Hiç	10	16,7
Var	32	53,3	Cevap Toplam	36			60,0		
Yok	28	46,7	Cevapsız Genel Toplam	24			40,0		
Toplam	60	100,0	Toplam	60	100,0				

Katılımcılar akademik unvanlara göre %70 Yardımcı Doçent Doktor, %17 Öğretim Görevlisi veya Uzman, %13 Profesör Doktor veya Doçent Doktor'dur olarak dağılmışlardır. Bazı grupların birleştirilmiş olma sebebi, sıklıklarını arttırarak daha tutarlı analiz sonuçları elde edebilmektir. Kıdem yıllarına göre dağılımını saptamak için sorulan soruya ait sonuçlar ise 11 ile 15 kıdem yılına sahip katılımcılar %32, 6 ile 10 kıdem yılına sahip katılımcılar %30'u, 16 ile 20 yıl %20 ve 0 ile 5 yıl yılına sahip katılımcılar %10'dur. 20 yıldan fazladır görev katılımcılar toplamın %8'ini oluşturmaktadır.

Sektör tecrübelerine göre katılımcıların durumunu değerlendirildiğinde araştırmaya katılan katılımcıların %68'i verdiği derslere yönelik sektör tecrübesinin olduğunu, %32'si ise olmadığını belirtmiştir.

Görev yaptıkları akademik birim bünyesinde bilgisayar laboratuvarlarının olup olmadığını saptamaya yönelik sorulan soruya verilen cevaplara göre katılımcıların %20'si görev yaptıkları akademik birim bünyesinde bilgisayar laboratuvarının olduğunu, %80'i ise bulunmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların görev yaptıkları fakülte veya yüksekokul bünyesinde yabancı dil laboratuvarının bulunup bulunmadığına ilişkin soruya verilen cevaplara göre katılımcıların %80'i görev yaptıkları okulda yabancı dil laboratuvarının olmadığını, %20'si ise görev yaptıkları okulda yabancı dil laboratuvarının olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların görev yaptıkları akademik birim bünyesinde yiyecek içecek laboratuvarlarının olup olmadığını saptamaya yönelik sorulan soruya verilen cevaplara göre katılımcıların %53'ü görev yaptıkları akademik birim bünyesinde yiyecek-içecek laboratuvarının bulunduğunu, %47'si ise bulunmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte görev yaptıkları fakülte ve ya yüksekokul bünyesinde konaklama laboratuvarının bulunup bulunmadığına ilişkin soruya verilen ele alındığında katılımcıların %67'si görev yaptıkları okulda konaklama laboratuvarının olmadığını, %33'ü ise görev yaptıkları okulda konaklama laboratuvarının olduğunu belirtmişlerdir.

Bünyesinde mini otel olup olmadığını saptamaya yönelik sorulan soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların %7'si görev yaptıkları akademik birim bünyesinde mini otel bulunduğunu, %93'ü ise bulunmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların görev yaptıkları fakülte ve ya yüksekokul bünyesinde uygulama oteli bulunup bulunmadığına ilişkin soruya verilen cevaplara göre katılımcıların %83'ü görev yaptıkları okulda uygulama oteli olmadığını, %17'si ise görev yaptıkları okulda uygulama oteli olduğunu belirtmişlerdir.

Görev yaptıkları üniversite bünyesinde derslerde kullanılmakta olan sosyal tesis, konukevi, restoran vb. iktisadi işletmeler olup olmadığını saptamaya yönelik sorulara verilen cevaplara ele alındığında katılımcıların %67'si görev yaptıkları üniversite bünyesinde derslerde kullanılmakta olan sosyal tesis, konukevi, restoran vb. iktisadi işletmeler bulunduğunu, %47'si ise bulunmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların görev yaptıkları üniversite bünyesinde Turizm Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunup bulunmadığına ilişkin soruya verilen değerlendirildiğinde, %75'i görev yaptıkları okulda araştırma ve uygulama merkezi olmadığını, %25'i ise görev yaptıkları okulda araştırma ve uygulama merkezi olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte üniversite kampüsü içerisinde faaliyet gösteren ve derslerde kullanılmakta olan özel sektör işletmeleri olup olmadığını saptamaya yönelik sorulara katılımcıların %13'ü görev yaptıkları üniversite kampüsü içerisinde faaliyet gösteren ve derslerde kullanılmakta olan özel sektör işletmeleri bulunduğunu, %87'si ise bulunmadığını belirtmişlerdir.

Üzerlerine tanımlanmış uygulamalı ders saatlerini sınıf içerisinde yapıp yapmadıklarına ilişkin ise katılımcıların %25'i sınıf içerisinde, %75'i sınıf haricindeki başka birimlerde yaptığını belirtmişlerdir. Katılımcıların üzerlerine tanımlanmış uygulamalı ders saatlerini görev yaptıkları akademik birim bünyesinde bulunan uygulama tesisi ve laboratuvarlarında yapıp yapmadıklarına ilişkin sorulara katılımcıların %45'i görev yaptıkları akademik birim bünyesinde bulunan uygulama tesisi ve laboratuvarlarında yaptığını, %55'i görev yaptıkları akademik birim bünyesinde bulunan uygulama tesisi ve laboratuvarları dışındaki birimlerde yaptığını belirtmişlerdir.

Bunun yanısıra, üzerlerine tanımlanmış uygulamalı ders saatlerini görev yaptıkları üniversite bünyesinde bulunan döner sermayeye bağlı kampüs içerisindeki işletmelerde yapıp yapmadıklarına ilişkin sorulara katılımcıların %5'i görev yaptıkları

üniversite bünyesinde bulunan döner sermayeye bağlı kampüs içerisindeki işletmelerde yaptığını, %95'i bu birimler haricindeki başka birimlerde yaptığını belirtmişlerdir. Katılımcıların üzerlerine tanımlanmış uygulamalı ders saatlerini görev yaptıkları üniversite kampüsü içerisindeki özel sektör işletmelerinde yapıp yapmadıklarına ilişkin soruya verilen cevaplara göre katılımcıların %10'u görev yaptıkları üniversite kampüsü içerisindeki özel sektör işletmelerinde yaptığını, %90'ı ise görev yaptıkları üniversite kampüsü içerisindeki özel sektör işletmeleri dışındaki birimlerde yaptığını belirtmişlerdir.

Üzerlerine tanımlanmış uygulamalı ders saatlerini görev yaptıkları üniversite kampüsü dışındaki özel sektör işletmelerinde yapıp yapmadıklarına ilişkin soruya ise katılımcıların %13'ü görev yaptıkları üniversite kampüsü dışındaki özel sektör işletmelerini kullandığını, %87'si ise bu birimler haricindeki başka birimlerde yaptığını belirtmişlerdir. Üzerlerine tanımlanmış uygulamalı ders saatlerini sınıfta işleyen ve toplan katılımcıların %25'ini oluşturan grubun ise %23'ü derste sürekli uygulama yaptığını, %20'si bazen uygulama yaptığını, %17'si ise hiç uygulama yapmadığını belirtmişlerdir.

5.3. YARGILARA İLİŞKİN SIKLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın nicel analizleri kapsamında katılımcılara ve lisans düzeyinde eğitim veren kurumlara ait bazı demografik verilerin incelenmesinden sonraki aşamada, katılımcıların uygulama olanaklarının değerlendirilmesine yönelik oluşturulan yargılara katılım düzeyleri analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo incelendiğinde araştırma kapsamında anketi yanıtlayan katılımcıların en fazla katılım gösterdikleri yargının "*Uygulama derslerini yürüten öğretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapmaktadırlar*" olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların görüşleri doğrultusunda uygulama derslerinin yürütülmesinde sektör temsilcilerinin bilgi ve deneyimlerinden yüksek oranda faydalandığını söylemek mümkündür.

Tablo 11 : Katılımcıların Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

No	Yargılar	$\bar{X}$	s.s	Katılım düzeyi %					G.B
				1	2	3	4	5	
1	Okulumuzda sunulan uygulamalı dersler için yeterli uygulama tesisleri/laboratuvarları mevcuttur.	3,25	0,164	6,7	26,7	25,0	18,3	23,3	--
2	Uygulamalı dersler için gerekli altyapı (alet, ekipman ve malzeme) mevcuttur.	3,30	0,165	6,7	25,0	25,0	18,3	25,0	-
3	Uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemleri mevcuttur.	3,70	0,153	8,3	5,0	23,3	35,0	28,3	-
4	Okulumuzda uygulama olanaklarının artırılmasına yönelik bir strateji benimsenmiştir.	3,72	0,156	5,0	11,7	25,0	23,3	35,0	-
5	Uygulama olanaklarının artırılması amacıyla yeni yatırımların yapılması planlanmaktadır.	3,28	0,175	11,7	20,0	21,7	21,7	25,0	-
6	Okulumuzda uygulama olanağı yatırımı konusunda çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaktadır.	3,10	0,157	13,3	16,7	28,3	30,0	11,7	-
7	Uygulama olanakları yapılandırılırken öğrenci beklentileri dikkate alınır.	3,45	0,155	11,7	6,7	23,3	41,7	16,7	-
8	Uygulama olanaklarının artırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılmaktadır.	2,80	0,142	10,0	33,3	31,7	16,7	8,3	-
9	Okulumuzda sunulan uygulamalı ders saatleri yeterli düzeydedir.	3,48	0,142	5,0	15,0	23,3	40,0	16,7	-
10	Uygulama derslerine ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimler dikkate alınmaktadır.	3,97	0,134	5,0	1,7	20,0	38,3	35,0	-
11	Uygulamalı ders sayılarının artırılması konusunda, ders ücretleri açısından sorunlar bulunmaktadır.	2,76	0,192	30,0	11,7	26,7	11,7	18,3	1,7
12	Uygulamalı derslere öğretim elemanı atanmasında sektör tecrübesi dikkate alınmaktadır.	3,59	0,149	3,3	18,3	16,7	36,7	23,3	1,7
13	Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları ilgili alandaki pratik uygulama becerisine sahiptir.	3,97	0,136	1,7	10,0	16,7	33,3	38,3	--
14	Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları gerekli sertifikalara sahiptirler.	3,95	0,140	3,3	6,7	18,3	33,3	36,7	1,7
15	Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları belirli dönemlerde eğitim kursları ve/veya seminerlere katılmaktadırlar.	3,83	0,137	5,0	6,7	15,0	46,7	26,7	--
16	Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapmaktadırlar.	4,02	0,142	3,3	6,7	18,3	28,3	43,3	--
17	Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadıkları durumlarda değiştirilmektedirler.	2,90	0,190	21,7	20,0	21,7	13,3	20,0	3,3
18	Öğretim elemanlarının sektörü takip edebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri konusunda mevzuat kaynaklı sorunlar bulunmaktadır.	3,08	0,160	11,7	20,0	33,3	18,3	16,7	--
19	Okul yönetimi uygulamalı derslere yönelik eğitimcilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.	3,15	0,163	11,7	18,3	31,7	20,0	18,3	--
20	Okul yönetimi uygulamalı dersler vasıtası ile öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.	2,42	0,175	36,7	18,3	20,0	16,7	8,3	--

$\bar{X}$: Aritmetik Ortalama, s.s: standart sapma, 1: Hiç katılmıyorum, 2: Az Katılıyorum, 3: Orta Düzeyde Katılıyorum, 4: Çok katılıyorum, 5: Tam Katılıyorum, G.B: Görüş Belirtmeyen.

Katılımcılar tarafından diğer yargılara oranla daha fazla katılımın sağladığı yargılar ise sırasıyla “*Uygulamalı derslere ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimler dikkate alınmaktadır.*” ve “*Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları ilgili alandaki pratik uygulama becerisine sahiptir.*” yargılarıdır. Dolayısıyla uygulama derslerinin yürütülmesinde üzerinde en çok durulan hususların sektör temsilcileri ile işbirliği, güncel gereksinimlere ayak uydurma ve öğretim elemanların pratik uygulama becerisine sahip olması olduğu söylenebilir.

Katılımcılar tarafından diğer yargılara oranla en az oranda katılım gösterilen yargının “*Okul yönetimi uygulamalı dersler vasıtası ile öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.*” olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kurumların sertifikalandırma konularında maddi destekleri az oranda sağladıklarını söylemek mümkündür. Ayrıca diğer yargılara oranla daha az katılım gösterilen diğer iki yargı ise sırasıyla “*Uygulamalı ders sayılarının artırılması konusunda, ders ücretleri açısından sorunlar bulunmaktadır.*” ve “*Uygulama olanaklarının artırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılmaktadır.*” yargılarıdır.

5.4. KATILIMCILARIN YARGILARA KATILIM DÜZEYLERİNİN TANIMLAYICILAR BAZINDA KARŞILAŞTIRILMASI

Çalışmanın bu bölümünde anket yargılarına göre tanımlayıcı grupları arasında bulunan farklılık düzeyleri incelenecektir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen yargılar değerlendirilmiş ve elde edilen farklar bu bölümde verilmiştir. Bu analizlere göre elde edilen sonuçların dağılımı şu şekillerde ortaya çıkmıştır;

Katılımcıların uygulama olanaklarına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları üniversitelerin yasal statülerine göre değişip değişmediğinin tespitine yönelik Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır. Test sonuçlarına göre $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların görüşleri uygulama olanaklarına ilişkin sorunlar ($p=0.001$), eğitici niteliği ($p=0.000$) ve genel değerlendirme ($p=0.005$) boyutunda görev yaptıkları üniversitelerin yasal statülerine göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcılar ($\bar{X}=3,796$ s.s=0.837), devlet üniversitelerinde görevli katılımcılara ($\bar{X}=3,248$, s.s=0.788) göre uygulama olanaklarının artırılmasında daha fazla sorunla karşılaştığını belirtmektedir.

Tablo 12 : Üniversitelerin Yasal Statüleri İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Yasal Statü	Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme	
<i>Devlet üniversitesi</i>	$\bar{X}$	3,282	3,248	2,791	3,526	3,272
	s.s	0,833	0,788	0,864	0,827	0,621
<i>Vakıf üniversitesi</i>	$\bar{X}$	3,444	3,796	3,963	4,500	3,944
	s.s	0,740	0,837	0,655	0,382	0,482
<i>U değeri</i>		213,500	144,500	65,000	50,500	93,500
<i>W değeri</i>		1539,500	1470,500	1391,000	1376,500	1419,500
<i>Z değeri</i>		-,333	-1,765	-3,434	-3,720	-2,818
<i>p (2-uçlu)</i>		0,739	0,078	0,001*	0,000*	0,005*

*: $p < 0,05$. $\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Diğer yandan vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcılar ($\bar{X}=4,500$; s.s=0,382) eğitici niteliğinin devlet üniversitelerinde görevli katılımcılara ($\bar{X}=3,526$; s.s=0,827) göre daha iyi olduğunu belirtmektedir. Uygulama olanaklarının genel olarak değerlendirilmesinde ise vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcılar ($\bar{X}=3,944$; s.s=0,482), devlet üniversitelerinde görevli katılımcılara ($\bar{X}=3,272$; s.s=0,621) göre daha olumlu görüş bildirmiştir.

Tablo 13 : Okul Türü İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Okul Türü	Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme	
<i>Turizm Fakültesi</i>	$\bar{X}$	3,000	3,226	2,690	3,560	3,189
	s.s	0,647	0,761	0,790	0,709	0,478
<i>TİOYO</i>	$\bar{X}$	3,587	3,294	2,878	3,506	3,368
	s.s	0,697	0,660	0,855	0,697	0,541
<i>Diğer fakülte</i>	$\bar{X}$	2,850	3,438	3,542	4,396	3,594
	s.s	0,899	1,127	1,194	0,570	0,729
<i>Diğer Yüksekokul</i>	$\bar{X}$	3,250	3,542	3,208	3,771	3,488
	s.s	1,115	1,150	1,038	1,436	1,099
<i>Ki-kare değeri</i>		8,184	1,806	4,761	10,943	4,346
<i>Serbestlik derecesi</i>		3	3	3	3	3
<i>p</i>		0,042	0,614	0,190	0,012*	0,226

*: $p < 0,05$. $\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Anketi yanıtlayan katılımcıların görüşlerinin istatistiksel olarak okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına Tablo 13’de yer verilmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde katılımcı görüşlerinin $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde eğitici niteliği ($p=0,012$) bağlamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık arz ettiği görülmektedir. Buna göre diğer fakültelerde görev yapan katılımcılar ($\bar{X}=4,396$; $s.s=0,570$), diğer okul gruplarına göre (turizm fakültesi, TİOYO, diğer yüksekokullar) eğitici niteliğini daha iyi olduğunu belirtmiştir.

Katılımcı görüşlerinin mezun verilen dönem sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına Tablo 14’te yer verilmiştir.

Tablo 14 : *Mezun Verilen Dönem Sayısı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları*

Mezun Sayısı (Dönem Bazında)	Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme	
0	$\bar{X}$	3,829	3,738	3,000	3,905	3,700
	s.s	0,616	0,966	0,923	0,517	0,647
1-10	$\bar{X}$	3,297	3,140	3,011	3,640	3,310
	s.s	0,890	0,695	1,009	0,898	0,639
11-20	$\bar{X}$	3,425	3,521	2,917	3,479	3,394
	s.s	0,627	1,029	0,792	0,965	0,748
21+	$\bar{X}$	3,000	3,440	2,881	3,738	3,336
	s.s	0,740	0,818	0,921	0,857	0,621
Ki-kare değeri		6,179	4,380	0,353	0,720	2,022
Serbestlik derecesi		3	3	3	3	3
p		0,103	0,223	0,950	0,868	0,568

$\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Bu sonuçlar bağlamında katılımcı görüşlerinin $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde stratejiler ($p=0,103$), mevcut durum ($p=0,223$), sorunlar ($p=0,950$), eğitici niteliği ($p=0,868$) alt boyutlarında ve aynı zamanda genel değerlendirme boyutunda ($p=0,568$) mezun verilen dönem sayısına göre anlamlı bir farklılık arz etmediği saptanmıştır.

Tablo 15’te anketi yanıtlayan katılımcıların görüşlerinin istatistiksel olarak görev yapılan bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin tespit

edilmesine yönelik gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına yer verilmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde katılımcı görüşlerinin $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde stratejiler ($p=0,130$), mevcut durum ($p=0,341$), sorunlar ($p=0,620$), eğitici niteliği ($p=0,114$) alt boyutlarında ve aynı zamanda genel değerlendirme boyutunda ($p=0,150$) görev yapılan bölüm türüne göre anlamlı bir farklılık arz etmediği görülmektedir.

Tablo 15 : Görev Yapılan Bölümler İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Bölüm/Program		Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme
Turizm İşletmeciliği	$\bar{X}$	3,170	3,158	2,950	3,675	3,285
	s.s	0,852	0,925	0,951	0,912	0,670
Konaklama İşletmeciliği	$\bar{X}$	3,600	3,396	2,938	3,781	3,494
	s.s	0,826	0,652	0,880	0,589	0,540
Turizm ve Otel İşletmeciliği	$\bar{X}$	3,483	3,708	3,306	3,931	3,658
	s.s	0,829	0,779	1,077	0,970	0,699
Diğer Bölümler	$\bar{X}$	2,967	3,153	2,694	3,264	3,071
	s.s	0,614	0,793	0,822	0,866	0,590
Ki-kare değeri		5,646	3,347	1,776	5,945	5,320
Serbestlik derecesi		3	3	3	3	3
p		0,130	0,341	0,620	0,114	0,150

$\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Katılımcı görüşlerinin sahip olunan unvana göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına Tablo 16'da yer verilmiştir. Sonuçlar bağlamında katılımcı görüşlerinin $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde stratejiler ($p=0,315$), mevcut durum ($p=0,510$), sorunlar ($p=0,517$), eğitici niteliği ($p=0,357$) alt boyutlarında ve genel değerlendirme boyutunda ($p=0,650$) mezun verilen dönem sayısına göre anlamlı bir farklılık arz etmediği belirlenmiştir.

Tablo 16 : Sahip Olunan Unvan İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Akademik Unvan		Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme
Profesör veya Doçent	$\bar{X}$	2,925	3,250	3,458	3,958	3,413
	s.s	0,944	1,134	1,154	1,105	0,796
Yardımcı Doçent Doktor	$\bar{X}$	3,381	3,282	2,873	3,571	3,332
	s.s	0,806	0,747	0,852	0,859	0,647
Öğretim Görevlisi Uzman	$\bar{X}$	3,300	3,600	2,967	3,867	3,510
	s.s	0,744	0,832	1,048	0,508	0,547
Ki-kare değeri		1,507	1,215	1,861	2,061	0,862
Serbestlik derecesi		2	2	2	2	2
p		0,471	0,545	0,394	0,357	0,650

$\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Katılımcıların unvanları ile uygulama olanaklarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri arasındaki farklılıkların analizinden sonraki aşamada katılımcıların kıdem yılı ile uygulama olanaklarının değerlendirilmesine ilişkin katılımcı görüşleri arasındaki farklılıklar analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17 : Katılımcıların Kıdem Yılı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Kıdem Yılı		Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme
0-5	$\bar{X}$	3,133	3,028	3,278	3,750	3,308
	s.s	0,797	0,770	0,953	0,405	0,589
6-10	$\bar{X}$	3,233	3,352	3,074	3,704	3,386
	s.s	0,603	0,794	0,682	0,956	0,609
11-15	$\bar{X}$	3,505	3,404	2,860	3,500	3,376
	s.s	0,713	0,756	0,958	0,862	0,618
16-20	$\bar{X}$	3,250	3,264	2,722	3,722	3,317
	s.s	1,083	0,687	1,081	0,960	0,721
21+	$\bar{X}$	3,160	3,500	3,200	4,000	3,520
	s.s	1,292	1,495	1,366	0,624	0,974
Ki-kare değeri		2,010	2,413	2,760	1,729	0,881
Serbestlik derecesi		4	4	4	4	4
p		0,734	0,660	0,599	0,785	0,927

$\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Tablo 17 incelendiğinde katılımcı görüşlerinin $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde stratejiler ($p = 0,734$), mevcut durum ($p = 0,660$), sorunlar ($p = 0,599$), eğitici niteliği

($p=0,785$) alt boyutlarında ve genel değerlendirme boyutunda ($p=0,927$) mezun verilen dönem sayısına göre anlamlı bir farklılık arz etmediği belirlenmiştir. Bu bağlamda katılımcı görüşleri kıdem yılı bazında birbirine benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların uygulama olanaklarına ilişkin görüşlerinin sektör tecrübesinin varlığına göre değişip değişmediğinin tespitine yönelik Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 18’de yer almaktadır. Sonuçlar incelendiğinde katılımcı görüşlerinin $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde stratejiler ($p=0,193$), mevcut durum ($p=0,364$), sorunlar ($p=0,761$), eğitici niteliği ($p=0,588$) alt boyutlarında ve genel değerlendirme boyutunda ($p=0,365$) görev yapılan bölüm türüne göre anlamlı bir farklılık arz etmediği görülmektedir.

Tablo 18 : Sektör Tecrübesinin Varlığı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Sektör Tecrübesi	Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme	
Var	$\bar{X}$	3,385	3,394	2,967	3,715	3,424
	s.s	0,807	0,756	0,927	0,755	0,601
Yok	$\bar{X}$	3,137	3,193	2,965	3,579	3,261
	s.s	0,830	0,930	0,968	1,043	0,737
U değeri		308,000	332,500	370,500	355,500	332,500
W değeri		498,000	522,500	560,500	545,500	522,500
Z değeri		-1,300	-0,909	-0,304	-0,542	-0,906
p (2-uçlu)		0,193	0,364	0,761	0,588	0,365

$\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Araştırma kapsamında bir sonraki aşamada uygulama derslerinin sınıfta yapılma sıklığı ile uygulama olanaklarının değerlendirilmesine ilişkin katılımcı görüşleri arasındaki farklılıkları belirlemek amacı ile Kruskal Wallis H testi gerçekleştirilmiş ve sonuçları Tablo 19’da sunulmuştur. Test sonuçlarına göre $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların görüşleri uygulama olanaklarına ilişkin mevcut durum ($p=0,016$), eğitici niteliği ($p=0,044$) ve genel değerlendirme ($p=0,026$) boyutunda uygulama derslerinin sınıfta yapılma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre uygulama derslerini bazen sınıfta yapan ($\bar{X}=2,694$, s.s=0,752) katılımcılar mevcut uygulama olanaklarının orta düzeye yakın olduğunu belirtirken, dersleri sürekli sınıfta yapan ($\bar{X}=3,429$, s.s=0,810) katılımcılar ve sınıfta

hiç uygulama dersi yapmayan katılımcılar ($\bar{X}=3,533$, s.s=0,628) uygulama olanaklarının yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 19 : Uygulama Derslerinin Sınıfta Yapılma Sıklığı İle Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesine İlişkin Katılımcı Görüşleri Arasındaki Farklılıkların Analizine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Uygulamalı Derslerin Sınıfta Yapılma Sıklığı	Stratejiler	Mevcut durum	Sorunlar	Eğitici niteliği	Genel değerlendirme	
Sürekli	$\bar{X}$	3,300	3,429	2,738	3,964	3,454
	s.s	0,692	0,810	1,156	0,853	0,586
Bazen	$\bar{X}$	2,867	2,694	2,806	3,014	2,850
	s.s	1,028	0,752	0,758	0,952	0,700
Hiç	$\bar{X}$	3,380	3,533	3,167	3,800	3,520
	s.s	0,503	0,628	0,959	0,932	0,427
Ki-kare değeri	2,070	8,211	1,413	6,256	7,265	
Serbestlik derecesi	2	2	2	2	2	
p	0,355	0,016*	0,493	0,044*	0,026*	

*: $p < 0,05$. $\bar{X}$: aritmetik ortalama. s.s: standart sapma. p: anlamlılık seviyesi.

Diğer yandan, dersleri sürekli sınıfta yapan ($\bar{X}=3,964$; s.s=0,853) katılımcılar ve sınıfta hiç uygulama dersi yapmayan katılımcılar ($\bar{X}=3,800$; s.s=0,932), uygulama derslerini bazen sınıfta yapan katılımcılara ($\bar{X}=3,014$; s.s=0,952) oranla eğitici niteliğinin daha yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Uygulama olanaklarının genel olarak değerlendirilmesinde ise uygulama derslerini bazen sınıfta işleyen katılımcılara ait görüşlerin ($\bar{X}=2,850$; s.s=0,700) sınıfta hiç uygulama dersi yapmayan katılımcılara ($\bar{X}=3,520$; s.s=0,427) ve sürekli sınıfta ders yapan katılımcılara ($\bar{X}=3,454$; s.s=0,856) göre farklı olduğu saptanmıştır.

5.5. YARGILARA İLİŞKİN ÇAPRAZ TABLOLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcıların lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanaklarının değerlendirilmesine yönelik yargılara ilişkin görüşleri çapraz tablolar yardımıyla değerlendirilmiştir. İlgili yargılara ilişkin görüşler; katılımcıların görev yaptığı üniversitenin statüsü, görev yaptığı akademik birimin örgütleniş biçimi, kaçınıcı dönem mezunları verdikleri, akademik unvanı, kıdem yılı ve sektör tecrübesi olup olmadığı değişkenlerine göre frekans ve yüzde değerleri gösterilmek suretiyle tablolştırılmıştır. İlgili tablolar ve yorumlar içerisinde buldukları boyutlara göre gruplandırılmıştır.

5.5.1. Mevcut Durum

Mevcut durum boyutu altında;

- Okulumuzda sunulan uygulamalı derslere yönelik yeterli uygulama tesislerinin ve laboratuvarlarının mevcudiyeti,
- Uygulamalı derslere yönelik gerekli altyapının mevcudiyeti,
- Uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemlerinin mevcudiyeti,
- Uygulama olanakları yapılandırılırken öğrenci beklentilerinin dikkate alınması,
- Uygulama olanaklarının artırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılması,
- Okulda sunulan uygulama ders saatlerinin yeterliliği incelenmiştir.

5.5.1.1. Okullarda Sunulan Uygulamalı Derslere Yönelik Yeterli Uygulama Tesislerinin Ve Laboratuvarlarının Mevcudiyeti

Tablo 20, katılımcıların “Okulumuzda sunulan uygulamalı dersler için yeterli uygulama tesisleri/laboratuvarları mevcuttur” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Buna göre, devlet üniversitesinde görev yapan katılımcıların görüşleri “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” seçeneklerinde %56,86’lık bir oranla yoğunlaşmıştır. Bu durum devlet üniversitelerinde; kuramsal bilgilerin eş zamanlı olarak pratiğe dönüştürülmesine olanak sağlayan uygulama birimlerinin yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Vakıf üniversitelerinde ise yoğunluk ”tamamen katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşmıştır. Bu açıdan bakıldığında vakıf üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin, devlet okullarında görev yapanlara göre kendi okullarını uygulama olanakları açısından daha yeterli buldukları söylenebilir. Benzer sonuçlar akademik örgütleniş biçimi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu olan katılımcılar için de geçerlidir. Bu açıdan bakıldığında Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu mensubu katılımcıların yaklaşık %67’si “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaşmış oldukları görülmektedir. Akademik unvanlara göre dağılımlar incelendiğinde Yardımcı Doçent Doktor’ların görüşleri az ve orta düzeyde katılıyorum seçeneklerinde yoğunlaşırken; unvanı

Profesör Doktor ya da Doçent Doktor olan katılımcıların görüşleri daha geniş bir yayılım göstermektedir. Okulların dönem bazında mezun sayılarına bakıldığında 1 ile 10 dönem arasında mezun veren okulların uygulama birimlerinin daha eski okullara göre daha yetersiz uygulama birimlerine sahip oldukları görülmektedir. Görüldüğü üzere mezun sayısı 1 ile 10 dönem arasında olan okullarda görev yapan katılımcılar %70 gibi büyük bir oranda “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” düzeylerinde toplanmışlardır. Tüm veriler göz önüne alındığında Türkiye’de özellikle 1 ile 10 dönem arasında mezun vermiş olan devlet üniversiteleri olmak üzere, tüm okulların uygulama olanaklarının yeterliliği noktasında az ya da çok sorunları bulunduğu görülmektedir.

Tablo 20 : Okullarda Sunulan Uygulamalı Derslere Yönelik Yeterli Uygulama Tesislerinin ve Laboratuvarlarının Mevcudiyeti

Okulumuzda sunulan uygulamalı dersler için yeterli uygulama tesisleri/laboratuvarları mevcuttur.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr+ Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Öğr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok	
Hiç Katılmıyorum	n	3	1	1	1	1	0	3	0	1	1	3	0	0	1	1	1	1	3	1	
	Yargı içi %	75,0	25,0	25,0	25,0	25,0	0,0	75,0	0,0	25,0	25,0	75,0	0,0	0,0	25,0	25,0	25,0	25,0	75,0	25,0	
	Tanımlayıcı içi %	5,88	11,11	7,14	3,33	12,50	12,50	0,0	9,68	0,0	7,14	12,50	7,14	0,0	0,0	5,56	5,26	8,33	20,0	7,32	5,26
Az Katılıyorum	n	14	2	2	10	2	2	10	3	1	2	12	2	3	7	4	2	0	11	5	
	Yargı içi %	87,50	12,50	12,50	62,50	12,50	12,50	62,50	18,75	6,25	12,50	75,0	12,50	18,75	43,75	25,0	12,50	0,0	68,75	31,25	
	Tanımlayıcı içi %	27,45	22,22	14,29	33,33	25,0	25,0	28,57	32,26	37,50	7,14	25,0	28,57	20,0	50,0	38,89	21,05	16,67	0,0	26,83	26,32
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	15	0	4	10	0	1	0	12	0	3	1	13	1	1	4	6	4	0	10	5
	Yargı içi %	100,0	0,0	26,67	66,67	0,0	6,67	0,0	80,0	0,0	20,0	6,67	86,67	6,67	6,67	26,67	40,0	26,67	0,0	66,67	33,33
	Tanımlayıcı içi %	29,41	0,0	28,57	33,33	0,0	12,50	0,0	38,71	0,0	21,43	12,50	30,95	10,0	16,67	22,22	31,58	33,33	0,0	24,39	26,32
Çok Katılıyorum	n	9	2	2	6	2	1	2	5	2	2	1	7	3	2	1	4	3	1	7	4
	Yargı içi %	81,82	18,18	18,18	54,55	18,18	9,09	18,18	45,45	18,18	18,18	9,09	63,64	27,27	18,18	9,09	36,36	27,27	9,09	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	17,65	22,22	14,29	20,0	25,0	12,50	28,57	16,13	25,0	14,29	12,50	16,67	30,0	33,33	5,56	21,05	25,0	20,0	17,07	21,05
Tamamen Katılıyorum	n	10	4	5	3	3	3	1	3	7	3	7	4	0	5	4	2	3	10	4	
	Yargı içi %	71,43	28,57	35,71	21,43	21,43	21,43	7,14	21,43	50,0	21,43	50,0	28,57	0,0	35,71	28,57	14,29	21,43	71,43	28,57	
	Tanımlayıcı içi %	19,61	44,44	35,71	10,0	37,50	37,50	42,86	3,23	37,50	50,0	37,50	16,67	40,0	0,0	27,78	21,05	16,67	60,0	24,39	21,05
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.1.2. Uygulamalı Derslere Yönelik Gerekli Altyapının Mevcudiyeti

“Uygulamalı dersler için gerekli altyapı (alet, ekipman ve malzeme) mevcuttur” yargısına ilişkin görüşlere ait çapraz tablo sonuçları Tablo 20’de sunulmuştur. Bu nokta da devlet ile vakıf üniversiteleri arasında yine ters bir ilişki vardır. Vakıf üniversitelerine mensup katılımcılar %60’ı aşan bir oranda “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde toplanırken, devlet üniversitelerinde çalışan katılımcıların yaklaşık %54’lük bir oranda “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bunun yanısıra turizm okullarının örgütleniş biçimleri noktasında farklı bir dağılım ile karşılaşılmaktadır. Bu noktada fakülte olarak örgütlenen turizm okullarında görev yapan katılımcılar, yüksekokul olarak örgütlenmiş turizm okullarında görev yapan katılımcılara göre kendi okullarını altyapı noktasında daha yeterli görmektedirler. Fakültelerde görev yapan katılımcılar özellikle “tamamen katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” şıklarına kayarken, diğer birimlere mensup katılımcıların yarısından fazlası “hiç katılmıyorum”, “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” şıklarına doğru dağılmışlardır.

Mezun sayısı noktasında ise genç okulların, eski okullara göre daha yetersiz uygulama altyapısına sahip olduğu görülmektedir. 10’dan daha fazla dönem mezun vermiş okulların büyük oranda “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Akademik unvana göre farklar incelendiğinde ise, yardımcı doçent doktor unvanı ile görev yapan akademisyenler, diğer unvan gruplarına göre okullarının uygulama altyapısını yetersiz bulmaktadırlar. Yardımcı Doçent Doktor olarak görev yapan katılımcıların yaklaşık %58’i bu yargıya “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” tepkisini vermişlerdir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye’de özellikle 1 ile 10 dönem arasında mezun vermiş olan devlet üniversiteleri olmak üzere, tüm okulların uygulama altyapısı noktasında az ya da çok sorunları bulunduğu görülmektedir. Akademik unvanlar göz önüne alındığında özellikle Yardımcı Doçent Doktor’lar bu durumdan pek memnun gözükmemektedirler.

Tablo 21 : Uygulamalı Derslere Yönelik Gerekli Altyapının Mevcudiyeti

Uygulamalı dersler için gerekli altyapı (alet, ekipman ve malzeme) mevcuttur.																					
Katılım Düzeyi	Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr+ Doç. Dr	Yrd. Doç. Dr	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		Hiç Katılmıyorum	n	4	0	2	1	1	0	1	2	0	1	1	2	1	1	0	1	1	1
	Yargı içi %	100,0	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0	25,0	50,0	0,0	25,0	25,0	50,0	25,0	25,0	0,0	25,0	25,0	25,0	50,0	50,0
	Tanımlayıcı içi %	7,84	0,0	14,29	3,33	12,50	0,0	14,29	6,45	0,0	7,14	12,50	4,76	10,0	16,67	0,0	5,26	8,33	20,0	4,88	10,53
Az Katılıyorum	n	12	3	0	10	2	3	1	12	2	0	2	13	0	1	9	4	1	0	11	4
	Yargı içi %	80,0	20,0	0,0	66,67	13,33	20,0	6,67	80,0	13,33	0,0	13,33	86,67	0,0	6,67	60,0	26,67	6,67	0,0	73,33	26,67
	Tanımlayıcı içi %	23,53	33,33	0,0	33,33	25,0	37,50	44,29	38,71	25,0	0,0	25,0	30,95	0,0	16,67	50,0	21,05	8,33	0,0	26,83	21,05
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	15	0	4	9	1	1	0	11	1	3	1	11	3	2	2	4	6	1	12	3
	Yargı içi %	100,0	0,0	26,67	60,0	6,67	6,67	0,0	73,33	6,67	20,0	6,67	73,33	20,0	13,33	13,33	26,67	40,0	6,67	80,0	20,0
	Tanımlayıcı içi %	29,41	0,0	28,57	30,0	12,50	12,50	0,0	35,48	12,50	21,43	12,50	26,19	30,0	33,33	11,11	21,05	50,0	20,0	29,27	15,79
Çok Katılıyorum	n	9	2	4	5	1	1	2	3	2	4	1	8	2	2	2	6	1	0	6	5
	Yargı içi %	81,82	18,18	36,36	45,45	9,09	9,09	18,18	27,27	18,18	36,36	9,09	72,73	18,18	18,18	18,18	54,55	9,09	0,0	54,55	45,45
	Tanımlayıcı içi %	17,65	22,22	28,57	16,67	12,50	12,50	28,57	9,68	25,0	28,57	12,50	19,05	20,0	33,33	11,11	31,58	8,33	0,0	14,63	26,32
Tamamen Katılıyorum	n	11	4	4	5	3	3	3	3	3	6	3	8	4	0	5	4	3	3	10	5
	Yargı içi %	73,33	26,67	26,67	33,33	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	40,0	20,0	53,33	26,67	0,0	33,33	26,67	20,0	20,0	66,67	33,33
	Tanımlayıcı içi %	21,57	44,44	28,57	16,67	37,50	37,50	12,86	9,68	37,50	42,86	37,50	19,05	40,0	0,0	27,78	21,05	25,0	60,0	24,39	26,32
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.1.3. Uygulamalı Dersler İçin Gerekli Olan, Sektöre Yönelik Otomasyon Sistemlerinin Mevcudiyeti

Tablo 21 ile katılımcıların “Uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemleri mevcuttur” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını sunulmuştur. Okulların sahip olduğu sektöre yönelik uygulama olanaklarının yeterliliğini ölçmeye çalışan bu yargıya verilen cevaplar, tüm tanımlayıcılara göre çaprazlandığında cevapların “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeyinde yayıldığı görülmektedir. Bu yargı için 2 nokta dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki 5 yıla kadar kıdeme sahip katılımcıların yaklaşık 3’te birinin “hiç katılmıyorum” düzeyinde toplanmasıdır. Diğeri ise sektör tecrübesi olmayan katılımcıların %20’sinin “hiç katılmıyorum” demeleridir. Bu istisnalar ise bize bazı okullarda uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemleri noktasında sorunlar olduğunu fakat Türkiye geneline bakıldığında katılımcıların görev yaptıkları okullarda genel olarak sektöre yönelik otomasyon sistemlerinin öğretilmesi noktasında uygulama açısından sorun görmedikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 22 : Uygulamalı Dersler İçin Gerekli Olan, Sektöre Yönelik Otomasyon Sistemlerinin Mevcudiyeti

Uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemleri mevcuttur.																					
Tanımlayıcı	Katılım Düzeyi	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr.+ Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Öğr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	n	4	1	2	0	2	1	1	3	0	1	1	3	1	2	0	1	1	1	1	4
	Yargı içi %	80,0	20,0	40,0	0,0	40,0	20,0	20,0	60,0	0,0	20,0	20,0	60,0	20,0	40,0	0,0	20,0	20,0	20,0	20,0	80,0
	Tanımlayıcı içi %	7,84	11,11	14,29	0,0	25,0	12,50	14,29	9,68	0,0	7,14	12,50	7,14	10,0	33,33	0,0	5,26	8,33	20,0	2,44	21,05
Az Katılıyorum	n	3	0	0	3	0	0	1	0	2	0	0	3	0	1	2	0	0	0	1	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	33,33	0,0	66,67	0,0	0,0	100,0	0,0	33,33	66,67	0,0	0,0	0,0	33,33	66,67
	Tanımlayıcı içi %	5,88	0,0	0,0	10,0	0,0	0,0	14,29	0,0	25,0	0,0	0,0	7,14	0,0	16,67	11,11	0,0	0,0	0,0	2,44	10,53
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	12	2	4	7	1	2	0	9	1	4	2	12	0	0	3	7	3	1	11	3
	Yargı içi %	85,71	14,29	28,57	50,0	7,14	14,29	0,0	64,29	7,14	28,57	14,29	85,71	0,0	0,0	21,43	50,0	21,43	7,14	78,57	21,43
	Tanımlayıcı içi %	23,53	22,22	28,57	23,33	12,50	25,0	0,0	29,03	12,50	28,57	25,0	28,57	0,0	0,0	16,67	36,84	25,0	20,0	26,83	15,79
Çok Katılıyorum	n	17	4	5	11	2	3	1	12	3	5	3	13	5	3	9	4	4	1	15	6
	Yargı içi %	80,95	19,05	23,81	52,38	9,52	14,29	4,76	57,14	14,29	23,81	14,29	61,90	23,81	14,29	42,86	19,05	19,05	4,76	71,43	28,57
	Tanımlayıcı içi %	33,33	44,44	35,71	36,67	25,0	37,50	14,29	38,71	37,50	35,71	37,50	30,95	50,0	50,0	50,0	21,05	33,33	20,0	36,59	31,58
Tamamen Katılıyorum	n	15	2	3	9	3	2	4	7	2	4	2	11	4	0	4	7	4	2	13	4
	Yargı içi %	88,24	11,76	17,65	52,94	17,65	11,76	23,53	41,18	11,76	23,53	11,76	64,71	23,53	0,0	23,53	41,18	23,53	11,76	76,47	23,53
	Tanımlayıcı içi %	29,41	22,22	21,43	30,0	37,50	25,0	57,14	22,58	25,0	28,57	25,0	26,19	40,0	0,0	22,22	36,84	33,33	40,0	31,71	21,05
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 23 : Uygulama Olanakları Yapılandırılırken Öğrenci Beklentilerinin Dikkate Alınması

Uygulama olanakları yapılandırılırken öğrenci beklentileri dikkate alınır.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığımız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığımız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok	
	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %
Hiç Katılmıyorum	n	6	1	2	2	2	1	2	3	0	2	3	3	1	1	0	3	1	2	4	3
	Yargı içi %	85,71	14,29	28,57	28,57	28,57	14,29	28,57	42,86	0,0	28,57	42,86	42,86	14,29	14,29	0,0	42,86	14,29	28,57	57,14	42,86
	Tanımlayıcı içi %	11,76	11,11	14,29	6,67	25,0	12,50	28,57	9,68	0,0	14,29	37,50	7,14	10,0	16,67	0,0	15,79	8,33	40,0	9,76	15,79
Az Katılıyorum	n	4	0	1	3	0	0	0	2	1	1	0	3	1	0	3	0	1	0	4	0
	Yargı içi %	100,0	0,0	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0	75,0	25,0	0,0	75,0	0,0	25,0	0,0	100,0	0,0
	Tanımlayıcı içi %	7,84	0,0	7,14	10,0	0,0	0,0	0,0	6,45	12,50	7,14	0,0	7,14	10,0	0,0	16,67	0,0	8,33	0,0	9,76	0,0
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	13	1	4	8	1	1	1	7	2	4	1	11	2	1	4	5	3	1	10	4
	Yargı içi %	92,86	7,14	28,57	57,14	7,14	7,14	7,14	50,0	14,29	28,57	7,14	78,57	14,29	7,14	28,57	35,71	21,43	7,14	71,43	28,57
	Tanımlayıcı içi %	25,49	11,11	28,57	26,67	12,50	12,50	14,29	22,58	25,0	28,57	12,50	26,19	20,0	16,67	22,22	26,32	25,0	20,0	24,39	21,05
Çok Katılıyorum	n	22	3	4	15	4	2	2	17	2	4	3	18	4	3	9	7	6	0	16	9
	Yargı içi %	88,0	12,0	16,0	60,0	16,0	8,0	8,0	68,0	8,0	16,0	12,0	72,0	16,0	12,0	36,0	28,0	24,0	0,0	64,0	36,0
	Tanımlayıcı içi %	43,14	33,33	28,57	50,0	50,0	25,0	28,57	54,84	25,0	28,57	37,50	42,86	40,0	50,0	50,0	36,84	50,0	0,0	39,02	47,37
Tamamen Katılıyorum	n	6	4	3	2	1	4	2	2	3	3	1	7	2	1	2	4	1	2	7	3
	Yargı içi %	60,0	40,0	30,0	20,0	10,0	40,0	20,0	20,0	30,0	30,0	10,0	70,0	20,0	10,0	20,0	40,0	10,0	20,0	70,0	30,0
	Tanımlayıcı içi %	11,76	44,44	21,43	6,67	12,50	50,0	28,57	6,45	37,50	21,43	12,50	16,67	20,0	16,67	11,11	21,05	8,33	40,0	17,07	15,79
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.1.4. Uygulama Olanakları Yapılandırılırken Öğrenci Beklentilerinin Dikkate Alınması

Tablo 22, katılımcıların “Uygulama olanakları yapılandırılırken öğrenci beklentileri dikkate alınır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin tanımlayıcılarla karşılaştırılması sonucu elde edilen bilgiler ışığında katılımcıların büyük çoğunluğunun “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında okulların uygulama olanaklarının yapılandırılması noktasında öğrenci görüşlerini dikkate aldıkları söylenebilir.

5.5.1.5. Uygulama Olanaklarının Arttırılması Amacıyla Gerçekleştirilecek Yatırımlar İçin Kaynak Ayrılması

Tablo 24, katılımcıların “Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılmaktadır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu noktada ortaya çıkan veriler incelendiğinde hem devlet üniversiteleri hem de vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %65’erlik oranlarda “az katılıyorum” ve “orta düzeyde katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Buna rağmen okulların mezun sayıları dikkate alındığında ise, henüz mezun vermemiş okullarda görev yapan katılımcıların yaklaşık %57’si “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaşarak, okullarının uygulama olanağı yatırımlarına yönelik ek bütçe ayırdığını belirtmişlerdir.

Tablo 24 - Uygulama Olanaklarının Arttırılması Amacıyla Gerçekleştirilecek Yatırımlar İçin Kaynak Ayrılması

Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılmaktadır.																					
Tanımlayıcı	Katılım Düzeyi	Görev yaptığımız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığımız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	n	6	0	3	2	1	0	0	2	1	3	3	3	0	0	0	2	2	2	4	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	50,0	33,33	16,67	0,0	0,0	33,33	16,67	50,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	33,33	33,33	33,33	66,67	33,33
	Tanımlayıcı içi %	11,76	0,0	21,43	6,67	12,50	0,0	0,0	6,45	12,50	21,43	37,50	7,14	0,0	0,0	0,0	10,53	16,67	40,0	9,76	10,53
Az Katılıyorum	n	17	3	3	12	1	4	1	14	2	3	1	16	3	2	7	5	6	0	14	6
	Yargı içi %	85,0	15,0	15,0	60,0	5,0	20,0	5,0	70,0	10,0	15,0	5,0	80,0	15,0	10,0	35,0	25,0	30,0	0,0	70,0	30,0
	Tanımlayıcı içi %	33,33	33,33	21,43	40,0	12,50	50,0	14,29	45,16	25,0	21,43	12,50	38,10	30,0	33,33	38,89	26,32	50,0	0,0	34,15	31,58
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	16	3	7	8	3	1	2	8	1	8	1	13	5	3	5	7	4	0	10	9
	Yargı içi %	84,21	15,79	36,84	42,11	15,79	5,26	10,53	42,11	5,26	42,11	5,26	68,42	26,32	15,79	26,32	36,84	21,05	0,0	52,63	47,37
	Tanımlayıcı içi %	31,37	33,33	50,0	26,67	37,50	12,50	28,57	25,81	12,50	57,14	12,50	30,95	50,0	50,0	27,78	36,84	33,33	0,0	24,39	47,37
Çok Katılıyorum	n	8	2	1	5	1	3	2	5	3	0	1	7	2	1	4	3	0	2	8	2
	Yargı içi %	80,0	20,0	10,0	50,0	10,0	30,0	20,0	50,0	30,0	0,0	10,0	70,0	20,0	10,0	40,0	30,0	0,0	20,0	80,0	20,0
	Tanımlayıcı içi %	15,69	22,22	7,14	16,67	12,50	37,50	28,57	16,13	37,50	0,0	12,50	16,67	20,0	16,67	22,22	15,79	0,0	40,0	19,51	10,53
Tamamen Katılıyorum	n	4	1	0	3	2	0	2	2	1	0	2	3	0	0	2	2	0	1	5	0
	Yargı içi %	80,0	20,0	0,0	60,0	40,0	0,0	40,0	40,0	20,0	0,0	40,0	60,0	0,0	0,0	40,0	40,0	0,0	20,0	100,0	0,0
	Tanımlayıcı içi %	7,84	11,11	0,0	10,0	25,0	0,0	28,57	6,45	12,50	0,0	25,0	7,14	0,0	0,0	11,11	10,53	0,0	20,0	12,20	0,0
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 25 : Okulda Sunulan Uygulamalı Ders Saatlerinin Yeterliliği

Okulumuzda sunulan uygulama ders saatleri yeterli düzeydedir.																				
Tanımlayıcı	Görev yaptığımız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığımız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	3	0	2	0	1	0	0	1	0	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	1
	100,0	0,0	66,67	0,0	33,33	0,0	0,0	33,33	0,0	66,67	33,33	33,33	33,33	0,0	0,0	33,33	33,33	33,33	66,67	33,33
	5,88	0,0	14,29	0,0	12,50	0,0	0,0	3,23	0,0	14,29	12,50	2,38	10,0	0,0	0,0	5,26	8,33	20,0	4,88	5,26
Az Katılıyorum	9	0	3	5	0	1	1	3	3	2	1	6	2	2	4	2	1	0	3	6
	100,0	0,0	33,33	55,56	0,0	11,11	11,11	33,33	33,33	22,22	11,11	66,67	22,22	22,22	44,44	22,22	11,11	0,0	33,33	66,67
	17,65	0,0	21,43	16,67	0,0	12,50	14,29	9,68	37,50	14,29	12,50	14,29	20,0	33,33	22,22	10,53	8,33	0,0	7,32	31,58
Orta Düzeyde Katılıyorum	13	1	3	7	2	2	1	8	2	3	1	12	1	1	4	5	3	1	11	3
	92,86	7,14	21,43	50,0	14,29	14,29	7,14	57,14	14,29	21,43	7,14	85,71	7,14	7,14	28,57	35,71	21,43	7,14	78,57	21,43
	25,49	11,11	21,43	23,33	25,0	25,0	14,29	25,81	25,0	21,43	12,50	28,57	10,0	16,67	22,22	26,32	25,0	20,0	26,83	15,79
Çok Katılıyorum	22	2	6	14	2	2	2	15	2	5	3	17	4	1	9	9	4	1	19	5
	91,67	8,33	25,0	58,33	8,33	8,33	8,33	62,50	8,33	20,83	12,50	70,83	16,67	4,17	37,50	37,50	16,67	4,17	79,17	20,83
	43,14	22,22	42,86	46,67	25,0	25,0	28,57	48,39	25,0	35,71	37,50	40,48	40,0	16,67	50,0	47,37	33,33	20,0	46,34	26,32
Tamamen Katılıyorum	4	6	0	4	3	3	3	4	1	2	2	6	2	2	1	2	3	2	6	4
	40,0	60,0	0,0	40,0	30,0	30,0	30,0	40,0	10,0	20,0	20,0	60,0	20,0	20,0	10,0	20,0	30,0	20,0	60,0	40,0
	7,84	66,67	0,0	13,33	37,50	37,50	42,86	12,90	12,50	14,29	25,0	14,29	20,0	33,33	5,56	10,53	25,0	40,0	14,63	21,05
Toplam	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.1.6. Okulda Sunulan Uygulamalı Ders Saatlerinin Yeterliliği

Tablo 25, katılımcıların “Okulumuzda sunulan uygulama ders saatleri yeterli düzeydedir” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu noktada devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %43,14’ü “çok katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşarak müfredatlarında yer alan uygulama ders saati sayısını yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcılar ise %66,67’lik bir oranda “tamamen katılıyorum” düzeyine gelerek bu noktada herhangi bir sorunları bulunmadığını belirtmişlerdir. Örgütleniş biçimlerine göre turizm okulları ele alındığında yine buna yakın bir yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Bu tanımlayıcılar gibi diğer tanımlayıcılar açısından da katılım düzeyleri incelendiğinde, yoğunluğun “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde olduğu görülmektedir.

5.5.2. Eğitici Niteliği

Eğitici niteliği boyutu altında;

- Uygulamalı derslere öğretim elemanı atanmasında sektör tecrübesinin dikkate alınması,
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanlarının ilgili alanda uygulama becerisine sahip olup olmamaları,
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanlarının gerekli sertifikalara sahip olup olmamaları,
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanlarının eğitim kursları ve/veya seminerlere katılıma durumu,
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapma durumları,
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadıklarında değiştirilme durumları incelenmiştir.

5.5.2.1. Uygulamalı Derslere Öğretim Elemanı Atanmasında Sektör Tecrübesinin Dikkate Alınması

Tablo 26, katılımcıların “Uygulama derslerine öğretim elemanı atanmasında sektör tecrübesi dikkate alınmaktadır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu sonuçlar ele alındığında devlet üniversitelerinde görev

yapan katılımcıların %40'ı “çok katılıyorum” düzeyinde, vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların ise %77,78'i “tamamen katılıyorum” düzeyinde toplanmışlardır. Bu açıdan bakıldığında uygulamalı derslere öğretim elemanı atanmasında sektör tecrübesinin dikkate alındığı söylenebilir. Fakat aynı tabloda yer alan ve henüz mezun vermemiş okulları değerlendiren sütunda bu okullarda görev yapan katılımcıların %42,86'sının “az katılıyorum” düzeyinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu açıdan bakıldığın genç üniversitelerin bu konuda bazı sıkıntılar içerisinde olduğu söylenebilir.

Tablo 26 : Uygulamalı Derslere Öğretim Elemanı Atanmasında Sektör Tecrübesi Dikkate Alınması

Uygulamalı derslere öğretim elemanı atanmasında sektör tecrübesinin dikkate alınmaktadır.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
	Katılım Düzeyi	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	n	2	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	2	0	0	1	1
	Yargı içi %	100,0	0,0	50,0	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	50,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	50,0	50,0
	Tanımlayıcı içi %	4,0	0,0	7,14	0,0	0,0	12,50	0,0	3,33	0,0	7,14	14,29	2,38	0,0	0,0	0,0	10,53	0,0	0,0	2,50	5,26
Az Katılıyorum	n	11	0	1	9	0	1	3	7	1	0	0	10	1	1	5	3	2	0	7	4
	Yargı içi %	100,0	0,0	9,09	81,82	0,0	9,09	27,27	63,64	9,09	0,0	0,0	90,91	9,09	9,09	45,45	27,27	18,18	0,0	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	22,0	0,0	7,14	30,0	0,0	12,50	42,86	23,33	12,50	0,0	0,0	23,81	10,0	16,67	27,78	15,79	16,67	0,0	17,50	21,05
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	10	0	4	5	1	0	0	2	4	4	0	8	2	0	3	3	4	0	8	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	40,0	50,0	10,0	0,0	0,0	20,0	40,0	40,0	0,0	80,0	20,0	0,0	30,0	30,0	40,0	0,0	80,0	20,0
	Tanımlayıcı içi %	20,0	0,0	28,57	16,67	14,29	0,0	0,0	6,67	50,0	28,57	0,0	19,05	20,0	0,0	16,67	15,79	33,33	0,0	20,0	10,53
Çok Katılıyorum	n	20	2	8	12	2	0	1	13	1	7	2	16	4	4	5	9	2	2	14	8
	Yargı içi %	90,91	9,09	36,36	54,55	9,09	0,0	4,55	59,09	4,55	31,82	9,09	72,73	18,18	18,18	22,73	40,91	9,09	9,09	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	40,0	22,22	57,14	40,0	28,57	0,0	14,29	43,33	12,50	50,0	28,57	38,10	40,0	66,67	27,78	47,37	16,67	50,0	35,0	42,11
Tamamen Katılıyorum	n	7	7	0	4	4	6	3	7	2	2	4	7	3	1	5	2	4	2	10	4
	Yargı içi %	50,0	50,0	0,0	28,57	28,57	42,86	21,43	50,0	14,29	14,29	28,57	50,0	21,43	7,14	35,71	14,29	28,57	14,29	71,43	28,57
	Tanımlayıcı içi %	14,0	77,78	0,0	13,33	57,14	75,0	42,86	23,33	25,0	14,29	57,14	16,67	30,0	16,67	27,78	10,53	33,33	50,0	25,0	21,05
Toplam	n	50	9	14	30	7	8	7	30	8	14	7	42	10	6	18	19	12	4	40	19
	Yargı içi %	84,75	15,25	23,73	50,85	11,86	13,56	11,86	50,85	13,56	23,73	11,86	71,19	16,95	10,17	30,51	32,20	20,34	6,78	67,80	32,20
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 27 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının İlgili Alanda Uygulama Becerisine Sahip Olup Olmamaları

Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları ilgili alanda uygulama becerisine sahiptir.																				
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
	1,96	0,0	0,0	3,33	0,0	0,0	0,0	0,0	12,50	0,0	0,0	2,38	0,0	0,0	5,56	0,0	0,0	0,0	2,44	0,0
Az Katılıyorum	6	0	2	2	0	2	0	3	1	2	1	5	0	0	2	3	1	0	2	4
	100,0	0,0	33,33	33,33	0,0	33,33	0,0	50,0	16,67	33,33	16,67	83,33	0,0	0,0	33,33	50,0	16,67	0,0	33,33	66,67
	11,76	0,0	14,29	6,67	0,0	25,0	0,0	9,68	12,50	14,29	12,50	11,90	0,0	0,0	11,11	15,79	8,33	0,0	4,88	21,05
Orta Düzeyde Katılıyorum	10	0	4	6	0	0	0	5	1	4	2	7	1	1	4	2	1	2	6	4
	100,0	0,0	40,0	60,0	0,0	0,0	0,0	50,0	10,0	40,0	20,0	70,0	10,0	10,0	40,0	20,0	10,0	20,0	60,0	40,0
	19,61	0,0	28,57	20,0	0,0	0,0	0,0	16,13	12,50	28,57	25,0	16,67	10,0	16,67	22,22	10,53	8,33	40,0	14,63	21,05
Çok Katılıyorum	18	2	5	12	3	0	1	13	3	3	0	17	3	2	5	10	3	0	16	4
	90,0	10,0	25,0	60,0	15,0	0,0	5,0	65,0	15,0	15,0	0,0	85,0	15,0	10,0	25,0	50,0	15,0	0,0	80,0	20,0
	35,29	22,22	35,71	40,0	37,50	0,0	14,29	41,94	37,50	21,43	0,0	40,48	30,0	33,33	27,78	52,63	25,0	0,0	39,02	21,05
Tamamen Katılıyorum	16	7	3	9	5	6	6	10	2	5	5	12	6	3	6	4	7	3	16	7
	69,57	30,43	13,04	39,13	21,74	26,09	26,09	43,48	8,70	21,74	21,74	52,17	26,09	13,04	26,09	17,39	30,43	13,04	69,57	30,43
	31,37	77,78	21,43	30,0	62,50	75,0	85,71	32,26	25,0	35,71	62,50	28,57	60,0	50,0	33,33	21,05	58,33	60,0	39,02	36,84
Toplam	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.2.2. Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının İlgili Alanda Pratik Uygulama Becerisine Sahip Olup Olmamaları

Tablo 27, katılımcıların “Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları ilgili alandaki pratik uygulama becerisine sahiptir” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu yargıya ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %67’si “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” noktasında toplanmışlardır. Vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların ise %77,78’i “tamamen katılıyorum” noktasında toplanmışlardır. Diğer tanımlayıcılar ele alındığında da benzer sonuçlar görülmektedir. Bu noktada uygulamalı derslere giren öğretim elemanlarının alanda uygulama becerisine sahip oldukları sonucu çıkmaktadır.

5.5.2.3. Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Gerekli Sertifikalara Sahip Olup Olmamaları

Tablo 28, katılımcıların “Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları gerekli sertifikalara sahiptirler” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu yargıya yönelik olarak elde edilen veriler incelendiğinde tüm tanımlayıcılarda dağılımın büyük çoğunluğunun “tamamen katılıyorum” ve “çok katılıyorum” düzeylerinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu noktada uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanlarının gerekli sertifikalara sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 28 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Gerekli Sertifikalara Sahip Olup Olmamları

Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları gerekli sertifikalara sahiptirler.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
	Katılım Düzeyi	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	n	1	1	0	0	0	2	0	2	0	0	0	2	0	0	1	0	1	0	1	1
	Yargı içi %	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	50,0	50,0
	Tanımlayıcı içi %	2,0	11,11	0,0	0,0	0,0	25,0	0,0	6,45	0,0	0,0	0,0	4,88	0,0	0,0	5,56	0,0	9,09	0,0	2,50	5,26
Az Katılıyorum	n	4	0	0	3	0	1	0	2	2	0	0	4	0	0	2	2	0	0	3	1
	Yargı içi %	100,0	0,0	0,0	75,0	0,0	25,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	75,0	25,0
	Tanımlayıcı içi %	8,0	0,0	0,0	10,34	0,0	12,50	0,0	6,45	28,57	0,0	0,0	9,76	0,0	0,0	11,11	10,53	0,0	0,0	7,50	5,26
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	11	0	5	6	0	0	1	6	0	4	2	7	2	1	3	4	2	1	7	4
	Yargı içi %	100,0	0,0	45,45	54,55	0,0	0,0	9,09	54,55	0,0	36,36	18,18	63,64	18,18	9,09	27,27	36,36	18,18	9,09	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	22,0	0,0	35,71	20,69	0,0	0,0	14,29	19,35	0,0	28,57	25,0	17,07	20,0	16,67	16,67	21,05	18,18	20,0	17,50	21,05
Çok Katılıyorum	n	17	3	4	13	2	1	2	13	1	4	2	15	3	3	6	6	4	1	14	6
	Yargı içi %	85,0	15,0	20,0	65,0	10,0	5,0	10,0	65,0	5,0	20,0	10,0	75,0	15,0	15,0	30,0	30,0	20,0	5,0	70,0	30,0
	Tanımlayıcı içi %	34,0	33,33	28,57	44,83	25,0	12,50	28,57	41,94	14,29	28,57	25,0	36,59	30,0	50,0	33,33	31,58	36,36	20,0	35,0	31,58
Tamamen Katılıyorum	n	17	5	5	7	6	4	4	8	4	6	4	13	5	2	6	7	4	3	15	7
	Yargı içi %	77,27	22,73	22,73	31,82	27,27	18,18	18,18	36,36	18,18	27,27	18,18	59,09	22,73	9,09	27,27	31,82	18,18	13,64	68,18	31,82
	Tanımlayıcı içi %	34,0	55,56	35,71	24,14	75,0	50,0	57,14	25,81	57,14	42,86	50,0	31,71	50,0	33,33	33,33	36,84	36,36	60,0	37,50	36,84
Toplam	n	50	9	14	29	8	8	7	31	7	14	8	41	10	6	18	19	11	5	40	19
	Yargı içi %	84,75	15,25	23,73	49,15	13,56	13,56	11,86	52,54	11,86	23,73	13,56	69,49	16,95	10,17	30,51	32,20	18,64	8,47	67,80	32,20
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 29 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Eğitim Kursları ve/veya Seminerlere Katılma Durumu

Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları belirli dönemlerde eğitim kursları ve/veya seminerlere katılmaktadırlar.																					
Tanımlayıcı		Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
Hiç Katılmıyorum	n	3	0	0	1	0	2	0	2	1	0	0	3	0	0	0	1	2	0	2	1
	Yargı içi %	100,0	0,0	0,0	33,33	0,0	66,67	0,0	66,67	33,33	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	33,33	66,67	0,0	66,67	33,33
	Tanımlayıcı içi %	5,88	0,0	0,0	3,33	0,0	25,0	0,0	6,45	12,50	0,0	0,0	7,14	0,0	0,0	0,0	5,26	16,67	0,0	4,88	5,26
Az Katılıyorum	n	4	0	1	3	0	0	0	1	2	1	1	3	0	0	2	2	0	0	2	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0	25,0	75,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	50,0	50,0
	Tanımlayıcı içi %	7,84	0,0	7,14	10,0	0,0	0,0	0,0	3,23	25,0	7,14	12,50	7,14	0,0	0,0	11,11	10,53	0,0	0,0	4,88	10,53
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	8	1	1	7	1	0	0	7	1	1	1	7	1	1	4	3	0	1	7	2
	Yargı içi %	88,89	11,11	11,11	77,78	11,11	0,0	0,0	77,78	11,11	11,11	11,11	77,78	11,11	11,11	44,44	33,33	0,0	11,11	77,78	22,22
	Tanımlayıcı içi %	15,69	11,11	7,14	23,33	12,50	0,0	0,0	22,58	12,50	7,14	12,50	16,67	10,0	16,67	22,22	15,79	0,0	20,0	17,07	10,53
Çok Katılıyorum	n	23	5	10	12	2	4	5	12	2	9	3	18	7	5	8	8	5	2	17	11
	Yargı içi %	82,14	17,86	35,71	42,86	7,14	14,29	17,86	42,86	7,14	32,14	10,71	64,29	25,0	17,86	28,57	28,57	17,86	7,14	60,71	39,29
	Tanımlayıcı içi %	45,10	55,56	71,43	40,0	25,0	50,0	71,43	38,71	25,0	64,29	37,50	42,86	70,0	83,33	44,44	42,11	41,67	40,0	41,46	57,89
Tamamen Katılıyorum	n	13	3	2	7	5	2	2	9	2	3	3	11	2	0	4	5	5	2	13	3
	Yargı içi %	81,25	18,75	12,50	43,75	31,25	12,50	12,50	56,25	12,50	18,75	18,75	68,75	12,50	0,0	25,0	31,25	31,25	12,50	81,25	18,75
	Tanımlayıcı içi %	25,49	33,33	14,29	23,33	62,50	25,0	28,57	29,03	25,0	21,43	37,50	26,19	20,0	0,0	22,22	26,32	41,67	40,0	31,71	15,79
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.2.4. Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Eğitim Kursları ve/veya Seminerlere Katılıma Durumu

Tablo 29, katılımcıların “Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları belirli dönemlerde eğitim kursları ve/veya seminerlere katılmaktadırlar” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Elde edilen sonuçlara göre hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %70’inden fazlasının “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Diğer tanımlayıcılara ait katılım düzeyleri incelendiğinde de cevapların “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde toplandıkları görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında uygulama derslerini yürüten öğretim elemanlarının belirli dönemlerde eğitim kursları ve seminerlere katıldıkları söylenebilir.

5.5.2.5. Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Uygulamalı Dersler İçin Sektör Temsilcileri İle İşbirliği Yapma Durumları

Tablo 30, katılımcıların “Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapmaktadırlar” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Elde edilen verilere göre devlet üniversitesinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %67’si “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşmışlardır. Bunun yanında vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların tamamı “tamamen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu noktada vakıf üniversitelerinin sektör ile işbirliği noktasında devlet üniversitelerinden daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Ayrıca diğer tanımlayıcılar ile birlikte değerlendirildiğinde, uygulamalı dersler noktasında okulların sektör ile işbirliği yaptığı görülmektedir.

Tablo 30 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanları Uygulama Dersleri İçin Sektör Temsilcileri İle İşbirliği Yapma Durumları

Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapmaktadırlar.																					
Tanımlayıcı		Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
Hiç Katılmıyorum	n	2	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	50,0	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	50,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
	Tanımlayıcı içi %	3,92	0,0	7,14	0,0	0,0	12,50	0,0	3,23	0,0	7,14	12,50	2,38	0,0	0,0	0,0	5,26	8,33	0,0	0,0	10,53
Az Katılıyorum	n	4	0	0	3	0	1	1	2	1	0	0	4	0	0	2	2	0	0	4	0
	Yargı içi %	100,0	0,0	0,0	75,0	0,0	25,0	25,0	50,0	25,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0	0,0
	Tanımlayıcı içi %	7,84	0,0	0,0	10,0	0,0	12,50	14,29	6,45	12,50	0,0	0,0	9,52	0,0	0,0	11,11	10,53	0,0	0,0	9,76	0,0
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	11	0	3	8	0	0	0	5	3	3	0	10	1	0	4	5	2	0	7	4
	Yargı içi %	100,0	0,0	27,27	72,73	0,0	0,0	0,0	45,45	27,27	27,27	0,0	90,91	9,09	0,0	36,36	45,45	18,18	0,0	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	21,57	0,0	21,43	26,67	0,0	0,0	0,0	16,13	37,50	21,43	0,0	23,81	10,0	0,0	22,22	26,32	16,67	0,0	17,07	21,05
Çok Katılıyorum	n	17	0	5	12	0	0	3	10	1	3	1	12	4	4	3	5	4	1	11	6
	Yargı içi %	100,0	0,0	29,41	70,59	0,0	0,0	17,65	58,82	5,88	17,65	5,88	70,59	23,53	23,53	17,65	29,41	23,53	5,88	64,71	35,29
	Tanımlayıcı içi %	33,33	0,0	35,71	40,0	0,0	0,0	42,86	32,26	12,50	21,43	12,50	28,57	40,0	66,67	16,67	26,32	33,33	20,0	26,83	31,58
Tamamen Katılıyorum	n	17	9	5	7	8	6	3	13	3	7	6	15	5	2	9	6	5	4	19	7
	Yargı içi %	65,38	34,62	19,23	26,92	30,77	23,08	11,54	50,0	11,54	26,92	23,08	57,69	19,23	7,69	34,62	23,08	19,23	15,38	73,08	26,92
	Tanımlayıcı içi %	33,33	100,0	35,71	23,33	100,0	75,0	42,86	41,94	37,50	50,0	75,0	35,71	50,0	33,33	50,0	31,58	41,67	80,0	46,34	36,84
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 31 : Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanları Yeterli Nitelikleri Taşımadıklarında Değiştirilme Durumları

Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadıkları durumlarda değiştirilmektedirler.																				
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	11	2	3	5	2	3	2	7	1	3	2	6	5	2	2	4	3	2	9	4
	84,62	15,38	23,08	38,46	15,38	23,08	15,38	53,85	7,69	23,08	15,38	46,15	38,46	15,38	15,38	30,77	23,08	15,38	69,23	30,77
	22,45	22,22	21,43	17,86	25,0	37,50	33,33	23,33	12,50	21,43	25,0	15,0	50,0	40,0	11,11	21,05	27,27	40,0	22,50	22,22
Az Katılıyorum	12	0	4	7	0	1	1	6	1	4	0	10	2	1	3	6	2	0	7	5
	100,0	0,0	33,33	58,33	0,0	8,33	8,33	50,0	8,33	33,33	0,0	83,33	16,67	8,33	25,0	50,0	16,67	0,0	58,33	41,67
	24,49	0,0	28,57	25,0	0,0	12,50	16,67	20,0	12,50	28,57	0,0	25,0	20,0	20,0	16,67	31,58	18,18	0,0	17,50	27,78
Orta Düzeyde Katılıyorum	13	0	5	7	1	0	1	7	2	3	2	9	2	1	5	5	1	1	11	2
	100,0	0,0	38,46	53,85	7,69	0,0	7,69	53,85	15,38	23,08	15,38	69,23	15,38	7,69	38,46	38,46	7,69	7,69	84,62	15,38
	26,53	0,0	35,71	25,0	12,50	0,0	16,67	23,33	25,0	21,43	25,0	22,50	20,0	20,0	27,78	26,32	9,09	20,0	27,50	11,11
Çok Katılıyorum	7	1	1	6	1	0	2	3	2	1	1	7	0	0	3	3	1	1	6	2
	87,50	12,50	12,50	75,0	12,50	0,0	25,0	37,50	25,0	12,50	12,50	87,50	0,0	0,0	37,50	37,50	12,50	12,50	75,0	25,0
	14,29	11,11	7,14	21,43	12,50	0,0	33,33	10,0	25,0	7,14	12,50	17,50	0,0	0,0	16,67	15,79	9,09	20,0	15,0	11,11
Tamamen Katılıyorum	6	6	1	3	4	4	0	7	2	3	3	8	1	1	5	1	4	1	7	5
	50,0	50,0	8,33	25,0	33,33	33,33	0,0	58,33	16,67	25,0	25,0	66,67	8,33	8,33	41,67	8,33	33,33	8,33	58,33	41,67
	12,24	66,67	7,14	10,71	50,0	50,0	0,0	23,33	25,0	21,43	37,50	20,0	10,0	20,0	27,78	5,26	36,36	20,0	17,50	27,78
Toplam	49	9	14	28	8	8	6	30	8	14	8	40	10	5	18	19	11	5	40	18
	84,48	15,52	24,14	48,28	13,79	13,79	10,34	51,72	13,79	24,14	13,79	68,97	17,24	8,62	31,03	32,76	18,97	8,62	68,97	31,03
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.2.6. Uygulamalı Dersleri Yürüten Öğretim Elemanlarının Yeterli Nitelikleri Taşımadıklarında Değiştirilme Durumları

Tablo 31, katılımcıların “Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadıkları durumlarda değiştirilmektedirler” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu sonuçlar ele alındığında vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %66,67’sinin “tamamen katılıyorum” düzeyinde bulunduğu görülmektedir. Vakıf üniversiteleri özelinde uygulamalı dersleri yürüten eğitimcilerin yeterli nitelikleri taşımadıkları durumlarda değiştirildikleri sonucuna varılabilir. Bunun yanında devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %48’i “hiç katılmıyorum” ve “az katılıyorum” noktalarında yoğunlaşmışlardır. Bu açıdan bakıldığında devlet üniversitelerinde öğretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadığı durumlarda da uygulamalı dersleri yürütmeye devam ettikleri sonucuna varılabilir. Diğer tanımlayıcılar da göz önüne alındığında benzer bir dağılım olduğu görülmektedir. Bu noktada özellikle devlet üniversitelerinde bazı sorunların bulunduğu görülmektedir.

5.5.3. Stratejiler

Stratejiler boyutu altında;

- Okulda uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bir stratejinin benimsenmiş olması,
- Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla yeni yatırımların planlanması,
- Uygulamalı derslere ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimlerin dikkate alınması,
- Okul yönetimlerinin uygulamalı derslere yönelik eğitimcilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlama durumları,
- Okul yönetimlerinin uygulamalı dersler vasıtası ile öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlama durumları incelenmiştir.

5.5.3.1. Okulda uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bir stratejinin benimsenmiş olması

“Okulumuzda uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bir strateji benimsenmiştir” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını Tablo 32’de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcılar

%33,33'lük bir oranla “tamamen katılıyorum”, %25,49'luk bir oranda ise “çok katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşmışlardır. Vakıf üniversitelerinin ise %44,44'lük bir oranda “tamamen katılıyorum” düzeyinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında gerek devlet gerek vakıf üniversitelerinin, uygulama olanaklarını arttırmaya yönelik bir strateji belirledikleri görülmektedir. Bu yoğunlaşmanın bir benzeri turizm okullarının örgütleniş biçimlerinde de görülmektedir. Mezun sayıları noktasında gerek genç gerekse de eski okulların uygulama olanaklarının artırılmasına yönelik bir strateji benimsedikleri görülmektedir. Tüm tanımlayıcılar ele alındığında, genel olarak verilen cevapların “tamamen katılıyorum” ve “çok katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında turizm eğitimi veren okulların uygulama olanaklarını arttırmaya yönelik bir strateji belirledikleri görülmektedir.

Tablo 32 : Okulda Uygulama Olanaklarının Arttırılmasına Yönelik Bir Stratejinin Benimsenmiş Olması

Okulumuzda uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bir strateji benimsenmiştir.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Öğr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok	
Hiç Katılmıyorum	n	3	0	2	0	1	0	1	1	0	1	1	0	2	2	0	0	0	1	1	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	66,67	0,0	33,33	0,0	33,33	33,33	0,0	33,33	33,33	0,0	66,67	66,67	0,0	0,0	0,0	33,33	33,33	66,67
	Tanımlayıcı içi %	5,88	0,0	14,29	0,0	12,50	0,0	14,29	3,23	0,0	7,14	12,50	0,0	20,0	33,33	0,0	0,0	0,0	20,0	2,44	10,53
Az Katılıyorum	n	6	1	1	3	1	2	0	5	1	1	0	7	0	1	2	1	3	0	5	2
	Yargı içi %	85,71	14,29	14,29	42,86	14,29	28,57	0,0	71,43	14,29	14,29	0,0	100,0	0,0	14,29	28,57	14,29	42,86	0,0	71,43	28,57
	Tanımlayıcı içi %	11,76	11,11	7,14	10,0	12,50	25,0	0,0	16,13	12,50	7,14	0,0	16,67	0,0	16,67	11,11	5,26	25,0	0,0	12,20	10,53
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	12	3	3	9	1	2	1	7	3	4	2	12	1	1	6	5	3	0	9	6
	Yargı içi %	80,0	20,0	20,0	60,0	6,67	13,33	6,67	46,67	20,0	26,67	13,33	80,0	6,67	6,67	40,0	33,33	20,0	0,0	60,0	40,0
	Tanımlayıcı içi %	23,53	33,33	21,43	30,0	12,50	25,0	14,29	22,58	37,50	28,57	25,0	28,57	10,0	16,67	33,33	26,32	25,0	0,0	21,95	31,58
Çok Katılıyorum	n	13	1	3	7	3	1	0	10	2	2	1	11	2	0	8	3	3	0	11	3
	Yargı içi %	92,86	7,14	21,43	50,0	21,43	7,14	0,0	71,43	14,29	14,29	7,14	78,57	14,29	0,0	57,14	21,43	21,43	0,0	78,57	21,43
	Tanımlayıcı içi %	25,49	11,11	21,43	23,33	37,50	12,50	0,0	32,26	25,0	14,29	12,50	26,19	20,0	0,0	44,44	15,79	25,0	0,0	26,83	15,79
Tamamen Katılıyorum	n	17	4	5	11	2	3	5	8	2	6	4	12	5	2	2	10	3	4	15	6
	Yargı içi %	80,95	19,05	23,81	52,38	9,52	14,29	23,81	38,10	9,52	28,57	19,05	57,14	23,81	9,52	9,52	47,62	14,29	19,05	71,43	28,57
	Tanımlayıcı içi %	33,33	44,44	35,71	36,67	25,0	37,50	71,43	25,81	25,0	42,86	50,0	28,57	50,0	33,33	11,11	52,63	25,0	80,0	36,59	31,58
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 33 : Uygulama Olanaklarının Arttırılması Amacıyla Yeni Yatırımların Planlanması

Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla yeni yatırımların yapılması planlanmaktadır.																					
Tanımlayıcı	Katılım Düzeyi	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		n	4	3	2	1	2	2	2	2	1	2	3	2	2	1	0	1	2	3	5
Hiç Katılmıyorum	Yargı içi %	57,14	42,86	28,57	14,29	28,57	28,57	28,57	14,29	28,57	42,86	28,57	28,57	14,29	0,0	14,29	28,57	42,86	71,43	28,57	
	Tanımlayıcı içi %	7,84	33,33	14,29	3,33	25,0	25,0	28,57	6,45	12,50	14,29	37,50	4,76	20,0	16,67	0,0	5,26	16,67	60,0	12,20	10,53
n	10	2	4	4	1	3	0	7	1	4	2	8	2	2	5	2	2	1	7	5	
Az Katılıyorum	Yargı içi %	83,33	16,67	33,33	33,33	8,33	25,0	0,0	58,33	8,33	33,33	16,67	66,67	16,67	16,67	41,67	16,67	16,67	8,33	58,33	41,67
	Tanımlayıcı içi %	19,61	22,22	28,57	13,33	12,50	37,50	0,0	22,58	12,50	28,57	25,0	19,05	20,0	33,33	27,78	10,53	16,67	20,0	17,07	26,32
n	11	2	4	6	3	0	1	4	3	5	2	10	1	1	8	2	2	0	7	6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	Yargı içi %	84,62	15,38	30,77	46,15	23,08	0,0	7,69	30,77	23,08	38,46	15,38	76,92	7,69	7,69	61,54	15,38	15,38	0,0	53,85	46,15
	Tanımlayıcı içi %	21,57	22,22	28,57	20,0	37,50	0,0	14,29	12,90	37,50	35,71	25,0	23,81	10,0	16,67	44,44	10,53	16,67	0,0	17,07	31,58
n	13	0	2	9	1	1	1	9	2	1	0	10	3	1	3	6	3	0	12	1	
Çok Katılıyorum	Yargı içi %	100,0	0,0	15,38	69,23	7,69	7,69	7,69	69,23	15,38	7,69	0,0	76,92	23,08	7,69	23,08	46,15	23,08	0,0	92,31	7,69
	Tanımlayıcı içi %	25,49	0,0	14,29	30,0	12,50	12,50	14,29	29,03	25,0	7,14	0,0	23,81	30,0	16,67	16,67	31,58	25,0	0,0	29,27	5,26
n	13	2	2	10	1	2	3	9	1	2	1	12	2	1	2	8	3	1	10	5	
Tamamen Katılıyorum	Yargı içi %	86,67	13,33	13,33	66,67	6,67	13,33	20,0	60,0	6,67	13,33	6,67	80,0	13,33	6,67	13,33	53,33	20,0	6,67	66,67	33,33
	Tanımlayıcı içi %	25,49	22,22	14,29	33,33	12,50	25,0	42,86	29,03	12,50	14,29	12,50	28,57	20,0	16,67	11,11	42,11	25,0	20,0	24,39	26,32
n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19	
Toplam	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.3.2. Uygulama Olanaklarının Arttırılması Amacıyla Yeni Yatırımların Planlanması

Tablo 33 ile sunulan, katılımcıların “Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla yeni yatırımların yapılması planlanmaktadır” yargısına ilişkin görüşler ele alındığında devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %53’ünün “çok ve tamamen katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %56’sının “hiç katılmıyorum” ve “az katılıyorum” noktalarında yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri bünyesinde görev yapan katılımcıların yaklaşımlarının ters orantıya sahip olduğu görülmektedir. Devlet okulları yeni uygulama olanağı yatırımı yapmayı planlarken, vakıf üniversitelerinin bu noktada daha çekimser oldukları görülmektedir. Mezun sayılarına bakıldığında ise, henüz mezun vermemiş okullarda görev yapan katılımcıların %42’si “tamamen katılıyorum” düzeyinde toplandığı ve okulların mezun sayısı arttıkça bu oranın düştüğü görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında genç üniversitelerin uygulama olanağı yatırımı yapma noktasında daha istekli olduğu görülmektedir.

5.5.3.3. Uygulamalı Derslere İlişkin Müfredatların Hazırlanmasında Güncel Gereksinimlerin Dikkate Alınması

Tablo 34, katılımcıların “Uygulamalı derslere ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimler dikkate alınmaktadır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Bu noktada devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %71’i “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaşmışlardır. Vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların ise yaklaşık %78’i “tamamen katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşmışlardır. Diğer tanımlayıcılar da ele alındığında katılım yoğunluğunun “çok katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” düzeylerinde olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama derslerine ilişkin müfredatları hazırlarken güncel gereksinimleri dikkate aldıkları söylenebilir.

Tablo 34 : Uygulamalı Derslere İlişkin Müfredatların Hazırlanmasında Güncel Gereksinimlerin Dikkate Alınması

Uygulamalı derslere ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimler dikkate alınmaktadır.																				
Tanımlayıcı	Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Hiç Katılmıyorum	3	0	1	0	1	1	0	2	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	2
	100,0	0,0	33,33	0,0	33,33	33,33	0,0	66,67	0,0	33,33	33,33	33,33	33,33	33,33	0,0	0,0	33,33	33,33	33,33	66,67
	5,88	0,0	7,14	0,0	12,50	12,50	0,0	6,45	0,0	7,14	12,50	2,38	10,0	16,67	0,0	0,0	8,33	20,0	2,44	10,53
Az Katılıyorum	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	1,96	0,0	7,14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,14	12,50	0,0	0,0	0,0	0,0	5,26	0,0	0,0	0,0	5,26
Orta Düzeyde Katılıyorum	11	1	3	6	3	0	0	5	3	4	2	9	1	0	6	4	2	0	7	5
	91,67	8,33	25,0	50,0	25,0	0,0	0,0	41,67	25,0	33,33	16,67	75,0	8,33	0,0	50,0	33,33	16,67	0,0	58,33	41,67
	21,57	11,11	21,43	20,0	37,50	0,0	0,0	16,13	37,50	28,57	25,0	21,43	10,0	0,0	33,33	21,05	16,67	0,0	17,07	26,32
Çok Katılıyorum	22	1	7	13	1	2	3	13	2	5	2	16	5	2	7	9	3	2	18	5
	95,65	4,35	30,43	56,52	4,35	8,70	13,04	56,52	8,70	21,74	8,70	69,57	21,74	8,70	30,43	39,13	13,04	8,70	78,26	21,74
	43,14	11,11	50,0	43,33	12,50	25,0	42,86	41,94	25,0	35,71	25,0	38,10	50,0	33,33	38,89	47,37	25,0	40,0	43,90	26,32
Tamamen Katılıyorum	14	7	2	11	3	5	4	11	3	3	2	16	3	3	5	5	6	2	15	6
	66,67	33,33	9,52	52,38	14,29	23,81	19,05	52,38	14,29	14,29	9,52	76,19	14,29	14,29	23,81	23,81	28,57	9,52	71,43	28,57
	27,45	77,78	14,29	36,67	37,50	62,50	57,14	35,48	37,50	21,43	25,0	38,10	30,0	50,0	27,78	26,32	50,0	40,0	36,59	31,58
Toplam	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 35 : Okul Yönetimlerinin Uygulamalı Derslere Yönelik Eğitimcilerin Sertifikalandırılmasına Maddi Destek Sağlama Durumları

Okul yönetimi uygulamalı derslere yönelik eğitimcilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığımız üniversitenin statüsü nedir?	Görev yaptığımız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?					2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarımızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
Hiç Katılmıyorum	n	6	1	1	1	2	3	0	6	0	1	1	4	2	0	1	1	4	1	6	1
	Yargı içi %	85,71	14,29	14,29	14,29	28,57	42,86	0,0	85,71	0,0	14,29	14,29	57,14	28,57	0,0	14,29	14,29	57,14	14,29	85,71	14,29
	Tanımlayıcı içi %	11,76	11,11	7,14	3,33	25,0	37,50	0,0	19,35	0,0	7,14	12,50	9,52	20,0	0,0	5,56	5,26	33,33	20,0	14,63	5,26
Az Katılıyorum	n	10	1	4	5	2	0	1	5	1	4	0	9	2	3	1	6	1	0	6	5
	Yargı içi %	90,91	9,09	36,36	45,45	18,18	0,0	9,09	45,45	9,09	36,36	0,0	81,82	18,18	27,27	9,09	54,55	9,09	0,0	54,55	45,45
	Tanımlayıcı içi %	19,61	11,11	28,57	16,67	25,0	0,0	14,29	16,13	12,50	28,57	0,0	21,43	20,0	50,0	5,56	31,58	8,33	0,0	14,63	26,32
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	15	4	3	11	3	2	1	9	5	4	5	13	1	0	10	5	2	2	14	5
	Yargı içi %	78,95	21,05	15,79	57,89	15,79	10,53	5,26	47,37	26,32	21,05	26,32	68,42	5,26	0,0	52,63	26,32	10,53	10,53	73,68	26,32
	Tanımlayıcı içi %	29,41	44,44	21,43	36,67	37,50	25,0	14,29	29,03	62,50	28,57	62,50	30,95	10,0	0,0	55,56	26,32	16,67	40,0	34,15	26,32
Çok Katılıyorum	n	11	1	3	8	0	1	2	7	0	3	1	10	1	0	3	6	2	1	9	3
	Yargı içi %	91,67	8,33	25,0	66,67	0,0	8,33	16,67	58,33	0,0	25,0	8,33	83,33	8,33	0,0	25,0	50,0	16,67	8,33	75,0	25,0
	Tanımlayıcı içi %	21,57	11,11	21,43	26,67	0,0	12,50	28,57	22,58	0,0	21,43	12,50	23,81	10,0	0,0	16,67	31,58	16,67	20,0	21,95	15,79
Tamamen Katılıyorum	n	9	2	3	5	1	2	3	4	2	2	1	6	4	3	3	1	3	1	6	5
	Yargı içi %	81,82	18,18	27,27	45,45	9,09	18,18	27,27	36,36	18,18	18,18	9,09	54,55	36,36	27,27	27,27	9,09	27,27	9,09	54,55	45,45
	Tanımlayıcı içi %	17,65	22,22	21,43	16,67	12,50	25,0	42,86	12,90	25,0	14,29	12,50	14,29	40,0	50,0	16,67	5,26	25,0	20,0	14,63	26,32
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.3.4. Okul Yönetimlerinin Uygulamalı Derslere Yönelik Eğitimcilerin Sertifikalandırılmasına Maddi Destek Sağlama Durumları

Tablo 35 ile katılımcıların “Okul yönetimi uygulamalı derslere yönelik eğitimcilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Sonuçlar incelendiğinde genel olarak dağılımın “orta düzeyde katılıyorum” düzeyi çevresinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu da bu durumun üniversiteden üniversiteye farklılık arz ettiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanısıra henüz hiç mezun vermeyen okullara mensup katılımcıların cevapları incelendiğinde, bu katılımcıların %42,86’sı “tamamen katılıyorum”, %28,57’si ise “çok katılıyorum” düzeyinde toplanmışlardır. Bu noktadan bakıldığında genç üniversitelerin, eğitimcilerin sertifikalandırılması noktasında daha fazla destek olduğu sonucuna varılmaktadır.

5.5.3.5. Okul Yönetimlerinin Uygulamalı Dersler Vasıtası İle Öğrencilerin Sertifikalandırılmasına Maddi Destek Sağlama Durumları

Tablo 36, katılımcıların “Okul yönetimi uygulamalı dersler vasıtası ile öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir. Sonuçlar incelendiğinde devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında bir ters orantı olduğu göze çarpmaktadır. Buna göre devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %57’si okullarının öğrencilerin sertifikalandırılması noktasında maddi destek sağlamadığını ifade etmişlerdir. Bunun yanında vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %45’i öğrencilerin sertifikalandırılması noktasında maddi destek sağladığını söylemiştir. Vakıf üniversiteleri özelinde değerlendirildiğinde bu olumlu bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer tanımlayıcılar ele alındığında ise genel olarak üniversitelerin, öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamadığı sonucuna varılmaktadır.

Tablo 36 : Okul Yönetimlerinin Uygulamalı Dersler Vasıtası İle Öğrencilerin Sertifikalandırılmasına Maddi Destek Sağlama Durumları

Okul yönetimi uygulamalı dersler vasıtası ile öğrencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.																					
Tanımlayıcı	Görev yaptığımız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığımız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
	Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok	
	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %
Hiç Katılmıyorum	n	19	3	7	8	4	3	2	12	1	7	4	13	5	2	8	4	6	2	14	8
	Yargı içi %	86,36	13,64	31,82	36,36	18,18	13,64	9,09	54,55	4,55	31,82	18,18	59,09	22,73	9,09	36,36	18,18	27,27	9,09	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	37,25	33,33	50,0	26,67	50,0	37,50	28,57	38,71	12,50	50,0	50,0	30,95	50,0	33,33	44,44	21,05	50,0	40,0	34,15	42,11
Az Katılıyorum	n	10	1	4	4	2	1	1	3	3	4	0	10	1	2	2	6	1	0	7	4
	Yargı içi %	90,91	9,09	36,36	36,36	18,18	9,09	9,09	27,27	27,27	36,36	0,0	90,91	9,09	18,18	18,18	54,55	9,09	0,0	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	19,61	11,11	28,57	13,33	25,0	12,50	14,29	9,68	37,50	28,57	0,0	23,81	10,0	33,33	11,11	31,58	8,33	0,0	17,07	21,05
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	11	1	2	8	1	1	1	8	1	2	4	7	1	0	5	5	0	2	8	4
	Yargı içi %	91,67	8,33	16,67	66,67	8,33	8,33	8,33	66,67	8,33	16,67	33,33	58,33	8,33	0,0	41,67	41,67	0,0	16,67	66,67	33,33
	Tanımlayıcı içi %	21,57	11,11	14,29	26,67	12,50	12,50	14,29	25,81	12,50	14,29	50,0	16,67	10,0	0,0	27,78	26,32	0,0	40,0	19,51	21,05
Çok Katılıyorum	n	8	2	1	7	1	1	1	7	1	1	0	9	1	1	2	4	3	0	8	2
	Yargı içi %	80,0	20,0	10,0	70,0	10,0	10,0	10,0	70,0	10,0	10,0	0,0	90,0	10,0	10,0	20,0	40,0	30,0	0,0	80,0	20,0
	Tanımlayıcı içi %	15,69	22,22	7,14	23,33	12,50	12,50	14,29	22,58	12,50	7,14	0,0	21,43	10,0	16,67	11,11	21,05	25,0	0,0	19,51	10,53
Tamamen Katılıyorum	n	3	2	0	3	0	2	2	1	2	0	0	3	2	1	1	0	2	1	4	1
	Yargı içi %	60,0	40,0	0,0	60,0	0,0	40,0	40,0	20,0	40,0	0,0	0,0	60,0	40,0	20,0	20,0	0,0	40,0	20,0	80,0	20,0
	Tanımlayıcı içi %	5,88	22,22	0,0	10,0	0,0	25,0	28,57	3,23	25,0	0,0	0,0	7,14	20,0	16,67	5,56	0,0	16,67	20,0	9,76	5,26
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.4. Sorunlar

Sorunlar boyutu altında;

- Eğitim kurumlarının uygulama olanağı yatırımı konusunda çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaları,
- Uygulamalı ders saati sayılarının arttırılması konusunda, ders ücretleri açısından sorunların bulunması,
- Öğretim elemanlarının sektörü takip edebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri konusunda mevzuat kaynaklı sorunların bulunması incelenmiştir.

5.5.4.1. Eğitim Kurumlarının Uygulama Olanağı Yatırımı Konusunda Çeşitli Bürokratik Engellerle Karşılaşmaları

“Eğitim kurumları uygulama olanağı yatırımı konusunda çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaktadırlar” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçları Tablo 37’ de görülmektedir. Devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcılar “orta düzeyde ve çok katılıyorum” noktalarında yoğunlaşmışlardır. Bu açıdan bakıldığında uygulama olanağı yatırımı noktasında bazı bürokratik problemler olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu noktada asıl dikkat çeken nokta ise vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %44’ünün “az katılıyorum” düzeyinde yoğunlaşmış olmalarıdır. Bu sonuca göre vakıf üniversitelerinin uygulama olanağı yatırımı konusunda bürokratik engellerle karşılaşmadıkları sonucu çıkarılabilir. Turizm okullarının örgütleniş biçimleri ele alındığında ise yüksekokulların fakültelere göre daha fazla bürokratik sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Bunun yanısıra genç okulların daha eski okullara göre daha fazla bürokratik sorunlarla karşılaştıkları da belirtilmiştir.

Tablo 37 : Eğitim Kurumlarının Uygulama Olanığı Yatırımı Konusunda Çeşitli Bürokratik Engellerle Karşılaşmaları

Eğitim kurumları uygulama olanağı yatırımı konusunda çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaktadırlar.																					
Tanımlayıcı		Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?				2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?	
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
Katılım Düzeyi	n	8	0	4	3	1	0	0	3	1	4	2	4	2	0	2	2	2	2	6	2
	Yargı içi %	100,0	0,0	50,0	37,50	12,50	0,0	0,0	37,50	12,50	50,0	25,0	50,0	25,0	0,0	25,0	25,0	25,0	25,0	75,0	25,0
	Tanımlayıcı içi %	15,69	0,0	28,57	10,0	12,50	0,0	0,0	9,68	12,50	28,57	25,0	9,52	20,0	0,0	11,11	10,53	16,67	40,0	14,63	10,53
Çok Katılıyorum	n	10	0	3	6	1	0	1	5	1	3	0	7	3	3	4	2	1	0	5	5
	Yargı içi %	100,0	0,0	30,0	60,0	10,0	0,0	10,0	50,0	10,0	30,0	0,0	70,0	30,0	30,0	40,0	20,0	10,0	0,0	50,0	50,0
	Tanımlayıcı içi %	19,61	0,0	21,43	20,0	12,50	0,0	14,29	16,13	12,50	21,43	0,0	16,67	30,0	50,0	22,22	10,53	8,33	0,0	12,20	26,32
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	13	4	3	7	3	4	1	9	5	2	1	15	1	2	5	7	2	1	11	6
	Yargı içi %	76,47	23,53	17,65	41,18	17,65	23,53	5,88	52,94	29,41	11,76	5,88	88,24	5,88	11,76	29,41	41,18	11,76	5,88	64,71	35,29
	Tanımlayıcı içi %	25,49	44,44	21,43	23,33	37,50	50,0	14,29	29,03	62,50	14,29	12,50	35,71	10,0	33,33	27,78	36,84	16,67	20,0	26,83	31,58
Az Katılıyorum	n	14	4	3	10	1	4	5	8	1	4	3	12	3	1	4	6	6	1	13	5
	Yargı içi %	77,78	22,22	16,67	55,56	5,56	22,22	27,78	44,44	5,56	22,22	16,67	66,67	16,67	5,56	22,22	33,33	33,33	5,56	72,22	27,78
	Tanımlayıcı içi %	27,45	44,44	21,43	33,33	12,50	50,0	71,43	25,81	12,50	28,57	37,50	28,57	30,0	16,67	22,22	31,58	50,0	20,0	31,71	26,32
Hiç Katılmıyorum	n	6	1	1	4	2	0	0	6	0	1	2	4	1	0	3	2	1	1	6	1
	Yargı içi %	85,71	14,29	14,29	57,14	28,57	0,0	0,0	85,71	0,0	14,29	28,57	57,14	14,29	0,0	42,86	28,57	14,29	14,29	85,71	14,29
	Tanımlayıcı içi %	11,76	11,11	7,14	13,33	25,0	0,0	0,0	19,35	0,0	7,14	25,0	9,52	10,0	0,0	16,67	10,53	8,33	20,0	14,63	5,26
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 38 : Uygulamalı Ders Sayılarının Arttırılması Konusunda, Ders Ücretleri Açısından Sorunlar Bulunup Bulunmaması

Uygulamalı ders sayılarının arttırılması konusunda, ders ücretleri açısından sorunlar bulunmaktadır.																					
Tanımlayıcı		Görev yaptığınız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığınız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?			2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
Katılım Düzeyi	n	17	1	5	8	2	3	4	8	2	4	2	12	4	2	4	6	4	2	11	7
	Yargı içi %	94,44	5,56	27,78	44,44	11,11	16,67	22,22	44,44	11,11	22,22	11,11	66,67	22,22	11,11	22,22	33,33	22,22	11,11	61,11	38,89
	Tanımlayıcı içi %	34,0	11,11	35,71	26,67	25,0	42,86	57,14	26,67	25,0	28,57	25,0	29,27	40,0	33,33	22,22	33,33	33,33	40,0	27,50	36,84
Çok Katılıyorum	n	6	1	1	5	0	1	1	5	0	1	1	5	1	0	2	2	3	0	6	1
	Yargı içi %	85,71	14,29	14,29	71,43	0,0	14,29	14,29	71,43	0,0	14,29	14,29	71,43	14,29	0,0	28,57	28,57	42,86	0,0	85,71	14,29
	Tanımlayıcı içi %	12,0	11,11	7,14	16,67	0,0	14,29	14,29	16,67	0,0	7,14	12,50	12,20	10,0	0,0	11,11	11,11	25,0	0,0	15,0	5,26
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	15	1	7	7	2	0	0	8	2	6	2	12	2	1	6	6	2	1	11	5
	Yargı içi %	93,75	6,25	43,75	43,75	12,50	0,0	0,0	50,0	12,50	37,50	12,50	75,0	12,50	6,25	37,50	37,50	12,50	6,25	68,75	31,25
	Tanımlayıcı içi %	30,0	11,11	50,0	23,33	25,0	0,0	0,0	26,67	25,0	42,86	25,0	29,27	20,0	16,67	33,33	33,33	16,67	20,0	27,50	26,32
Az Katılıyorum	n	6	1	0	6	1	0	0	4	2	1	1	5	1	1	5	1	0	0	5	2
	Yargı içi %	85,71	14,29	0,0	85,71	14,29	0,0	0,0	57,14	28,57	14,29	14,29	71,43	14,29	14,29	71,43	14,29	0,0	0,0	71,43	28,57
	Tanımlayıcı içi %	12,0	11,11	0,0	20,0	12,50	0,0	0,0	13,33	25,0	7,14	12,50	12,20	10,0	16,67	27,78	5,56	0,0	0,0	12,50	10,53
Hiç Katılmıyorum	n	6	5	1	4	3	3	2	5	2	2	2	7	2	2	1	3	3	2	7	4
	Yargı içi %	54,55	45,45	9,09	36,36	27,27	27,27	18,18	45,45	18,18	18,18	18,18	63,64	18,18	18,18	9,09	27,27	27,27	18,18	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	12,0	55,56	7,14	13,33	37,50	42,86	28,57	16,67	25,0	14,29	25,0	17,07	20,0	33,33	5,56	16,67	25,0	40,0	17,50	21,05
Toplam	n	50	9	14	30	8	7	7	30	8	14	8	41	10	6	18	18	12	5	40	19
	Yargı içi %	84,75	15,25	23,73	50,85	13,56	11,86	11,86	50,85	13,56	23,73	13,56	69,49	16,95	10,17	30,51	30,51	20,34	8,47	67,80	32,20
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.5.4.2. Uygulamalı Ders Sayılarının Arttırılması Konusunda Ders Ücretleri Açısından Sorunların Bulunup Bulunmaması

Sonuçlar ele alındığında devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %46'lık bir oranla “tamamen katılıyorum” ve “çok katılıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmüştür (Tablo 38). Bunun yanında vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların yaklaşık %56'lık bir oranla “hiç katılmıyorum” seçeneği etrafında toplandıkları görülmektedir. Bu açıdan devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında belirgin bir fark vardır. Bunun yanısıra ilginç bir dağılım da akademik unvanlar noktasında görülmektedir. Öğretim görevlilerinin ve uzmanların ders ücretleri konusunda diğer unvan gruplarına göre daha şikâyetçi oldukları görülmektedir. Okulların mezun sayıları göz önüne alındığında ise, henüz hiç mezun vermeyen okullarda görev yapan katılımcıların, diğer gruplara nazaran “tamamen katılıyorum” düzeyinde toplanma oranları iki katına varmaktadır. Bu noktadan bakıldığında yeni açılan okullarda görev yapan katılımcıların bu konuda daha şikâyetçi oldukları söylenebilir.

5.5.4.3. Öğretim Elemanlarının Sektörü Takip Edebilmeleri Ve Kendilerini Geliştirebilmeleri Konusunda Mevzuat Kaynaklı Sorunların Bulunması

Tablo 39, katılımcıların “Öğretim elemanlarının sektörü takip edebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri konusunda mevzuat kaynaklı sorunlar bulunmaktadır” yargısına ilişkin görüşlerinin çapraz tablo sonuçlarını içermektedir.

Bu sonuçlar ele alındığında vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %89'luk bir oranda “az katılıyorum” ve “hiç katılmıyorum” düzeylerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Buradan yola çıkarak vakıf üniversitelerinde böyle bir sorunun olmadığı çıkarılabilir. Bunun yanında, devlet üniversitelerinde görev yapan katılımcıların %38'i “az katılıyorum” ve “hiç katılmıyorum” düzeyinde toplanırken, %37'si orta düzeyde katılıyorum düzeyine yaklaşmışlardır. Bu sonuçlar bize devlet üniversitelerinde akademisyenlerin uygulamalı dersler kapsamında kendilerini geliştirebilmeleri noktasında bazı sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir.

Tablo 39 : Öğretim Elemanlarının Sektörü Takip Edebilmeleri Ve Kendilerini Geliştirebilmeleri Konusunda Mevzuat Kaynaklı Sorunların Bulunması

Öğretim elemanlarının sektörü takip edebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri konusunda mevzuat kaynaklı sorunlar bulunmaktadır.																					
Katılım Düzeyi	Tanımlayıcı	Görev yaptığımız üniversitenin statüsü nedir?		Görev yaptığımız akademik birimin örgütleniş biçimi nedir?			2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?				Akademik unvanınız nedir?			Kıdem yılınız?					Verdiğiniz derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır?		
		Devlet	Vakıf	Turizm Fakültesi	Turizm İşlet. ve Otel. Y.O.	Diğer Fakülte	Diğer Y.O.	0	1-10	11-20	21+	Prof. Dr. + Doç. Dr.	Yrd. Doc. Dr.	Ögr.+ Uzm.	0-5	6-10	11-15	16-20	21+	Var	Yok
		n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %	Tanımlayıcı içi %	n	Yargı içi %
Tamamen Katılıyorum	n	7	0	1	5	1	0	0	5	1	1	0	6	1	0	1	3	3	0	6	1
	Yargı içi %	100,0	0,0	14,29	71,43	14,29	0,0	0,0	71,43	14,29	14,29	0,0	85,71	14,29	0,0	14,29	42,86	42,86	0,0	85,71	14,29
	Tanımlayıcı içi %	13,73	0,0	7,14	16,67	12,50	0,0	0,0	16,13	12,50	7,14	0,0	14,29	10,0	0,0	5,56	15,79	25,0	0,0	14,63	5,26
Çok Katılıyorum	n	12	0	1	9	0	2	2	7	2	1	1	11	0	0	3	3	5	1	9	3
	Yargı içi %	100,0	0,0	8,33	75,0	0,0	16,67	16,67	58,33	16,67	8,33	8,33	91,67	0,0	0,0	25,0	25,0	41,67	8,33	75,0	25,0
	Tanımlayıcı içi %	23,53	0,0	7,14	30,0	0,0	25,0	28,57	22,58	25,0	7,14	12,50	26,19	0,0	0,0	16,67	15,79	41,67	20,0	21,95	15,79
Orta Düzeyde Katılıyorum	n	19	1	9	9	1	1	2	7	3	8	2	14	4	2	7	8	2	1	12	8
	Yargı içi %	95,0	5,0	45,0	45,0	5,0	5,0	10,0	35,0	15,0	40,0	10,0	70,0	20,0	10,0	35,0	40,0	10,0	5,0	60,0	40,0
	Tanımlayıcı içi %	37,25	11,11	64,29	30,0	12,50	12,50	28,57	22,58	37,50	57,14	25,0	33,33	40,0	33,33	38,89	42,11	16,67	20,0	29,27	42,11
Az Katılıyorum	n	7	4	1	5	2	3	3	5	2	1	1	7	3	2	4	3	1	1	7	4
	Yargı içi %	63,64	36,36	9,09	45,45	18,18	27,27	27,27	45,45	18,18	9,09	9,09	63,64	27,27	18,18	36,36	27,27	9,09	9,09	63,64	36,36
	Tanımlayıcı içi %	13,73	44,44	7,14	16,67	25,0	37,50	42,86	16,13	25,0	7,14	12,50	16,67	30,0	33,33	22,22	15,79	8,33	20,0	17,07	21,05
Hiç Katılmıyorum	n	6	4	2	2	4	2	0	7	0	3	4	4	2	2	3	2	1	2	7	3
	Yargı içi %	60,0	40,0	20,0	20,0	40,0	20,0	0,0	70,0	0,0	30,0	40,0	40,0	20,0	20,0	30,0	20,0	10,0	20,0	70,0	30,0
	Tanımlayıcı içi %	11,76	44,44	14,29	6,67	50,0	25,0	0,0	22,58	0,0	21,43	50,0	9,52	20,0	33,33	16,67	10,53	8,33	40,0	17,07	15,79
Toplam	n	51	9	14	30	8	8	7	31	8	14	8	42	10	6	18	19	12	5	41	19
	Yargı içi %	85,0	15,0	23,33	50,0	13,33	13,33	11,67	51,67	13,33	23,33	13,33	70,0	16,67	10,0	30,0	31,67	20,0	8,33	68,33	31,67
	Tanımlayıcı içi %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Çalışmanın buraya kadar olan bölümünde, yapılan alan araştırması sonucu elde edilen verilerin analiz sonuçları sistemli bir şekilde verilmiştir. Bu araştırmada elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlar ise çalışmanın devam eden bölümünde yer almaktadır. Çalışmanın takip eden bölümünde bu sonuçlar değerlendirilmiş ve saptanan sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

SONUÇ

Turizm eğitimi üzerine yapılan çalışmaların çoğunda uygulamanın turizm eğitiminin bir parçası olduğu vurgulanmaktadır. Uygulamalı bir bilim dalı olan turizmin eğitim boyutunda uygulamanın önemsenmemesi gibi bir yaklaşım benimsenmemelidir. Turizm eğitimi veren kurumlar açısından bakıldığında ise uygulamalı eğitimin en önemli bileşenlerinin uygulama olanakları olduğu açıktır.

Bu çalışmada Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bir durum analizi olan bu çalışmada yapılan alanyazın taraması sonucunda Türkiye’deki turizm eğitiminin niteliği ortaya konmuş, karşı karşıya bulunduğu sorunlar derlenmiştir. Çalışmanın asıl amacı olan uygulama olanakları değerlendirilmeden önce, uygulama olanakları tanımlanmış ve uygulama olanakları noktasında karşılaşılan sorunlara değinilmiştir. Son olarak uygulama olanakları eğiticiler tarafından değerlendirilmiş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları toplu olarak ele alındığında bazı noktalarda sorunlar bulunmazken, kimi noktalarda önemli sorunlara rastlanmıştır. Bu kapsamda sonuçlar değerlendirildiğinde şu noktalarda genele ait bir sorun bulunmadığı saptanmıştır;

- Eğitimi verilen mesleğe yönelik otomasyon sistemlerinin varlığı ve kullanılabilirliği noktasında sorun bulunmamaktadır (Tablo 10 – Yargı 3).
- Okullar uygulama olanaklarını arttırmaya yönelik bir strateji belirlemişlerdir (Tablo 10 – Yargı 4).
- Okullar uygulama olanaklarını arttırmaya yönelik planlar yapmaktadırlar (Tablo 10 – Yargı 5).
- Okullar uygulama olanağı yatırımlarını planlarken öğrencilerinde beklentilerini dikkate almaktadırlar (Tablo 10 – Yargı 7).
- Uygulamalı ders saatleri açısından müfredatlar genel olarak yeterli görülmektedir (Tablo 10 – Yargı 9).
- Uygulamalı derslere yönelik müfredatlar güncel gereksinimler dikkate alınarak hazırlanmaktadır (Tablo 10 – Yargı 10).

- Okullar uygulamalı derslere öğretim elemanı atamalarında sektör tecrübesini dikkate almaktadırlar (Tablo 10 –Yargı 12).
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları, sektörde uygulama becerisine sahiptir (Tablo 10 –Yargı 13).
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanlarının sertifikasyon noktasında sorunları bulunmamaktadır (Tablo 10 –Yargı 14).
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları belirli dönemlerde seminer ve kurslara katılarak kendilerini geliştirmektedirler (Tablo 10 –Yargı 15).
- Uygulamalı dersler noktasında okul sektör işbirliğine önem verilmektedir (Tablo 10 –Yargı 16).

Bu bahsedilen yargılar noktasında genele ait sorunlar bulunmamıştır. Bazı okullar kendi özelinde bu sorunlara dair sıkıntılarla yüzleşmektedirler. Saptanan bu sorunlara yönelik yorumlar devam eden bölümlerde sunulmuştur. Bunların yanısıra Türkiye’de lisans eğitimi veren kurumların tümünde rastlanan sorunlar ise şunlardır;

- Uygulamalı derslerin yürütülmesi amacı ile bulunan uygulama birimleri yetersizdir (Tablo 10 –Yargı 1).
- Okullarda uygulamalı dersler için bulunması gereken alet, ekipman ve malzeme konusunda sorunlar bulunmaktadır (Tablo 10 –Yargı 2).
- Okullar uygulama olanaklarını arttırmak istemelerine rağmen bazı bürokratik sorunlarla karşı karşıyadırlar (Tablo 10 –Yargı 6).
- Okullar uygulama olanaklarının artırılması noktasında bazı finansal sorunlarla karşı karşıyadırlar (Tablo 10 –Yargı 8).
- Uygulamalı ders saatlerinin artırılması noktasında ek ders ücretlerinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır (Tablo 10 –Yargı 11).
- Uygulamalı dersleri yürüten öğretim elemanları gerekli nitelikleri sağlayamadıkları durumlarda değiştirilmemektedirler (Tablo 10 –Yargı 17).
- Öğretim elemanları sektörü takip etme noktasında mevzuattan kaynaklanan sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Tablo10 –Yargı 18).

- Okullar öğretim elemanlarının sertifikalandırılmasına yeterli düzeyde destek olmamaktadırlar (Tablo 10 –Yargı 19).
- Okullar öğrencilerin sertifikalandırılması noktasında çok az destek olmamaktadırlar (Tablo 10 –Yargı 20).

Araştırma sonuçlarına göre bazı tanımlayıcı gruplara göre çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre uygulama olanakları noktasında üniversitelerin yasal statüsü, mezun sayısı ve eğiticilerin sektör tecrübesi olup olmaması noktalarında bazı farklara ulaşılmıştır (Tablo 12, Tablo 13, Tablo 19). Bu farklar, birbirinden ayrı niteliklere sahip okulların aynı şekilde değerlendirilmemesini sağlamak açısından önemlidirler.

Bu sebeple Türkiye genelinde değerlendirildiğinde bazı yargılarda göze çarpan sorunlar bulunmamaktadır. Fakat bu tanımlayıcılara yönelik yapılan değerlendirmelerde bazı sorunlar kendini göstermektedir. Bu sorunların detaylı bir şekilde incelenebilmesi açısından, yargılara ilişkin daha önce Tablo 8’de yapılan sınıflandırma kullanılmıştır.

Bu açıdan bakıldığında mevcut durum değerlendirmesi sonucu bazı sorunlar saptanmıştır. Tanımlayıcılar arasında göze çarpan farklar sonucunda bu sorunlar şu şekilde sıralanabilir;

Okulların bünyesinde bulunan “uygulama tesis ve laboratuvarları” ile “alet, ekipman ve malzeme” yeterliliği noktasında bazı tanımlayıcılara göre farklar bulunmaktadır. Bu kapsamda devlet üniversiteleri ele alındığında uygulama tesis ve laboratuvarlarının yetersiz olduğu görülmektedir. Aynı noktada vakıf üniversiteleri tam anlamıyla yeterli olmasalar da devlet üniversiteleri ile karşılaştırıldıklarında daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Bu farkı yaratan devlet üniversitelerinde bulunan finansal kaynakların vakıf üniversitelerine göre daha zayıf olması bunun yanında da bu kaynakların kullanımı noktasında karşılaşılan bürokratik sorunlardır. Vakıf üniversiteleri eğitime yönelik yatırımları noktasında kendi kararlarını verebiliyorken, devlet üniversitelerinde bu süreç esnasında kamu kurumları arasında süregelen yazışmalar, izinler vb. süreçler sonucunda yatırım süreci uzun sürmekte bazen de mevzuata aykırı durumlar dâhilinde gerçekleşmemektedir. Aynı noktada üniversitelerin mezun sayısı ele alındığında genç üniversitelerin uygulama birimleri

noktasında gözle görünür eksiklikleri bulunmaktadır. Özellikle 1 ile 10 dönem arasında mezun vermiş olan devlet üniversiteleri uygulama birimlerinin oldukça yetersiz olduğu görülmüştür. Bu kapsamda Tablo 5 incelendiğinde birçok okul bünyesinde uygulama birimi olarak yalnızca bilgisayar laboratuvarı olduğu görülmektedir. Yine Tablo 21 incelendiğinde özellikle 1 ile 10 dönem arası mezun vermiş olan okulların alet, ekipman ve malzeme noktasında yetersiz oldukları görülmektedir.

Bu sorunlara rağmen önemli olan okulların devlet – vakıf, eski – yeni gözetmeden tümünde uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bir strateji belirlenmiş olması ve bununla birlikte kısa vadede bu olanakların arttırılmasına yönelik planlar yapılmasıdır (Tablo 32 ve Tablo 33).

Fakat bu noktada ortaya çıkan bir diğer sorun ise uygulama olanağı yatırımları noktasında çıkan bürokratik engellerdir (Tablo 37). Özellikle devlet üniversiteleri bu noktada birçok sorunla karşılaşmaktadır. Gerek yatırım süreci içerisinde okullara binen bürokratik yük gerekse de mevzuatın sınırlılığı birçok yatırımın yapılması noktasında okulları zorlamakta ve yöneticiler üzerinde bıkkınlık yaratmaktadır. Bu sorunların çözümü noktasında yapılması gereken bu sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler alınmasıdır.

Yine yeni yatırımlar yapılması noktasında üniversitelere binen bir diğer yük ise bu yatırımların finanse edilmesidir. Vakıf üniversiteleri bu sorunları bir nebze daha az hissetse de, bütçeleri yıllık olarak belirlenen ve sınırlı olan devlet üniversitelerine bağlı birimler yeni olanakların yapılandırılması ve satın alınması noktasında zorlanmaktadır. Birçok okul üniversite yönetiminden kaynak talep etmek ya da elde etmek şöyle dursun mevcut bütçesinden bile bu yatırımlara kaynak ayıramamaktadır. Finansman noktasında en büyük zorluğu çeken birimler ise 1 ile 10 dönem arasında mezun veren ve devlet üniversiteleri bünyesinde faaliyet gösteren genç birimlerdir.

Uygulamalı ders saatleri ele alındığında genel olarak baş göstermiş bir sorun bulunmamaktadır. Özele inildiğinde ise bazı sorunlarla karşılaşmaktadır (Tablo 25). Örnek olarak devlet üniversitelerinde genel olarak bir memnuniyetsizlik göze çarparken vakıf üniversiteleri bu konuda daha yeterli görülmektedir. Bir diğer çarpıcı sonuç ise fakültelerde görev yapan akademisyenlerin diğer birimlerde görev

yapanlara göre uygulamalı ders saatlerini yetersiz görmeleridir. Bir diğ er grup ele alındığında verdiğ i derslere yönelik sektör tecrübesi bulunan akademisyenler okullarında bulunan uygulamalı ders saati sayısını az bulmaktadırlar. Bu noktada bu sorulan bir diğ er soruda, bu sorunun kaynağ ı olarak ek ders ücretleri noktasında bulunan sorunlar gösterilmiştir. Özellikle devlet üniversitelerinde bu sorun ađ ırlıklı olarak hissedilmektedir (Tablo 38). Bu sorunun ana kaynağ ı ise eđ iticilere haftalık 10 ders saatinden fazla uygulamalı dersin tanımlanamıyor olmasıdır. Bunun sonucu olarak ise okullar uygulamalı ders saatlerinin azaltılması yolunu seçmektedirler.

Araştırma sonucu ulaşılan bir diğ er ilginç sonuç ise okulların öğretim elemanlarının sertifikalandırılması noktasında maddi destekte bulunmamasına rağ men (Tablo 35), öğretim elemanlarının sertifikasyonu konusunda bir yetersizlik bulunmamasıdır (Tablo 28). Buradan hareketle öğretim elemanlarının sertifikasyon noktasında kendi kendilerini geliştirdikleridir. Bu noktada çıkan bir diğ er ilginç sonuç ise, vakıf üniversiteleri ve genç devlet üniversiteleri sertifikasyon noktasında eđ iticilerini teşvik ederken, eski üniversitelerin bu noktada bir destekte bulunmuyor olmasıdır.

Göze çarpan bir diğ er nokta ise öğrencileri eđ itmek üzere kurulmuş okulların öğrencilerin sertifikalandırılması noktasında maddi destekte bulunmamasıdır. Günümüzde diploma tek başına fark yaratmamaktadır, bu noktada okulların öğrencilerini farklı kılabilmek için sertifikasyona da önem göstermeleri gerekmektedir.

Sonuçlar arasında eđ itimcileri ilgilendiren bir diğ er nokta ise, eđ iticilerin kendilerini geliştirmesi noktasında ortaya çıkmaktadır. Tablo 29’da görüldüğü üzere eđ iticiler çeşitli dönemlerde seminer ve kurslara katılarak kendilerini geliştirmektedirler. Fakat Tablo 39’a gelindiğinde eđ iticilerin sektörü takip etme noktasında mevzuat kaynaklı bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Bu noktada bu sorunların eđ iticilerin bazı dönemlerde bizzat gidip sektörde çalışmalarının önünde bulunan engeller gösterilebilir.

Sonuçlar arasında belki de uygulama olanaklarının yetersizliğ i kadar önemli olan bir diğ er sorun ise öğretim elemanlarının verdikleri uygulamalı derse yönelik niteliklerinin uygun olmadığı ortaya çıktığı durumlarda değ iştirilmediklerinin

görülmesidir (Tablo 36). Bu noktada okulların bazı önlemler alması oldukça önemlidir. Bu sorunu çözmek için okullara düşen ders paylaşımları yapılırken eğitimcilerden fikir almalarıdır.

Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları değerlendirildiğinde okulların mevcut durumları, geleceğe dönük planları, eğitimcilerin niteliği ve bu noktalarda ortaya çıkan sorunları ortaya koymak mümkündür. Buradan hareketle bu çalışma sonucunda okulların uygulama olanakları noktasında içerisinde bulunduğu durum değerlendirilmiş ve bazı noktalarda sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunların çözümü için ise paydaşlara bazı sorumluluklar düşmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmanın bundan sonraki bölümünde bu sorunların çözümü için paydaşlara bazı öneriler sunulmuştur.

Fakülte ve Yüksekokul Yönetimlerine Öneriler;

- Yöneticiler uygulama olanaklarının artırılması noktasında çeşitli finansman kaynaklarını bulma yoluna gitmelidirler. Bu finansman kaynaklarının ilk akla geleni sponsor arayışlarıdır. Okul bünyesinde uygulama laboratuvarı kurmak veya alet ve malzeme temin etmek için okul yönetimleri sponsor bulma yoluna gidebilirler. Bu sponsorlar çevrede faaliyet gösteren turizm işletmeleri olabileceği gibi, bu alet ve malzemenin tedarikçileri de olabilirler.
- Uygulama olanaklarının artırılması yolunda bir diğer öneri ise finansman kaynağını üniversite içerisinde sağlamaktır. Bu noktada kullanılacak kaynakların başında üniversitelerin bilimsel araştırma projelerini desteklemek için sevk ettikleri kaynakları değerlendirmektir. Örnek olarak, okul bünyesinde yapılacak bir konaklama laboratuvarı yatırımı için okul yönetimi tarafından bir bilimsel araştırma projesi geliştirilebilir ve bu sayede elde edilen kaynaklarla bu giderler karşılanabilir.
- Uygulama birimlerini geliştirmek için kullanılacak bir diğer finansman kaynağı da Avrupa Birliği eğitim fonları ve ülke içerisindeki Kalkınma Ajansları’ndan temin edilecek fonlardır.

- Yine finansman sorununu çözmek için yapılabilecek çalışmalardan biri özel sektör yatırımlarını kullanmaktır. Özel sektör yatırımlarının okul yakınına ve hatta kampüs içerisine yapılmasını teşvik edecek yollar bulunarak bu işletmeler kullanılabilir. Böylelikle okullar uygulama oteli yatırımı konusunda finansman sorununu çözmüş olacaklardır. İşletme açısından bakıldığında ise, bölgeye girmeye çekinen işletme hem riskleri paylaşmış olacak, hem turizm eğitimine bir katkı sağlayacak, hem üniversitenin yetiştirdiği insan kaynağına ilk elden erişim şansı bulacak ve bunun yanında doğru yapılandırılmış bir yatırım projesi ile kar da elde edebilecektir.
- Uygulamalı derslerini yürüten akademisyenlerin gerekli niteliği taşımadığı durumlarda değiştirilmeleri gerekmektedir. Okullar açısından bu bir sorumluluktur. Eğer öğretim üyesi bu nitelikleri taşımıyorsa kuramsal derslerle görevlendirilebilir, uygulamalı ders ise bir diğer öğretim üyesine atanabilir. Bu gibi durumlarda okullar sektörde görev alan uzmanlardan yardım alabilirler. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.
- Okul yönetimleri öğretim elemanlarının sertifikalandırılmasını maddi olarak desteklemelidirler. Bu sayede eğitim kalitesinin artacağı düşünülmelidir. Bunun yanısıra bu gibi desteklerle öğretim elemanlarını güdülemek daha kolay olacaktır.
- Bunların yanısıra okul yönetimleri öğrencilerinin de sertifikalandırılmasını desteklemelidir. Günümüzde öğrenciler açısından bakıldığında tek başına bir diplomaya sahip olmak yeterli değildir. Bu noktada okullar tercih edilen öğrenciler yetiştirmek istiyorlarsa bu gibi sertifikalandırma çabalarına girmek de zorundadırlar. Bu noktada okullar kendi bünyesinde sertifika çalışmaları yapabilecekleri gibi çeşitli anlaşmalar yardımı ile de öğrencilerini sertifikalandırma yoluna gidebilirler. Okullar bu gibi maddi destekleri bir burs olarak da düşünebilirler. Elbette ki okulların maddi kaynakları tüm öğrencilerin sertifikalandırılmasını karşılayabilecek düzeyde değildir fakat başarı kriteri gibi sınırlar

konarak öğrencilerin bir kısmı sertifikalandırılabilir. Bu hem tercih edilen mezunlar verme noktasında, hem okula bağlılığı ve öğrenci güdülenmesini sağlama noktalarında fark yaratacaktır.

Karar Vericilere Öneriler;

- Turizm teşviklerinin ve kredilerinin, üniversitelerin uygulama otelleri kurmasına yönelik olarak düzenlenmesi, turizm okullarının ihtiyaç duydukları yeterlilikte uygulama imkânları yaratmasına yardımcı olacaktır. Uygulama otelleri yalnızca öğrenci eğitilen birimler olarak düşünülmemelidir. Nasıl ki bir asistan hekim üniversite hastanesinde hocalarının yanında uygulama tecrübesi edinebiliyorsa, turizm okullarında bulunan araştırma görevlilerinin de aynı şansa sahip olmaları gerekmektedir.
- YÖK uygulamalı ders saati yükleri ile ilgili mevzuatta değişikliğe gitmelidir. Mevcut düzenleme öğretim elemanlarına 10 saatin üzerinde tanımlanan uygulamalı ders yüklerinin ücretlendirilmesini engellemektedir. Bunun sonucu olarak da eğitim kurumları müfredatlarında uygulamalı ders saatlerinin azaltılması yoluna gitmektedirler. Bu da turizm eğitiminin olmazsa olmazı uygulamanın azalması ve hatta bazı okullarda yapılmamasına yol açmaktadır. Bu düzenleme özellikle öğretim görevlileri ve uzmanların istihdamını anlamsız kılmaktadır. Bu noktada yapılacak bir düzenleme ile okullar uygulamalı derslerini arttırmaları için teşvik edilebilirler.
- Uygulama olanaklarını ilgilendiren bir diğer öneri ise öğretim üyelerinin sektörü takip etmeleri noktasında karşılaştıkları mevzuat kaynaklı sorunların çözümüne yöneliktir. Turizm gibi uygulamalı bilim dallarında görev yapan akademisyenler bugün ki yasal düzenlemeler sonucunda zamanla sektörden kopmakta ve okullarına kapanmaktadırlar. Bu da belirli bir süre sonra okulların sektörü takip edemeyecek düzeye gelmeleri ile sonuçlanmaktadır. Bu nokta kanun yapıcıların öğretim üyelerinin yılın belirli dönemlerinde bilfiil sektöre giderek çalışmalarının önün açacak şekilde düzenlemeler

yapmalarıdır. Bu noktada kaynaklanan sorunlar 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ortaya çıkmakta ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile perçinlenmektedir. Bu kanunda ilgili düzenlemelere gidilerek diğer devlet memurları ile akademisyenler arasında bir eşitsizliğe yol açmayacak çözümler bulunabilir.

- Akademisyenlerin sektörden kopmalarını engelleyecek yasal düzenlemeler yapıldıktan sonra, Turizm Bakanlığı ya da bizzat üniversitelerin kendilerinin işletmeler ile yapacağı anlaşmalar sonucu bu hareketliliğe katılmak isteyen akademisyenler işletmelerde belirli bir dönem için istihdam edilebilir. Bu dönem içerisinde üniversiteler akademisyenlerin maaşlarını ödemeye devam edebilir, bunun karşılığı olarak da işletmelerden çeşitli adlar altında üniversiteye kaynak aktarımında bulunmaları talep edilebilir. Örnek olarak yaz döneminde dil bilen, kalifiye personeli çalıştırma noktasında hiçbir işletme sorun çıkarmayacaktır.
- Uygulamalı eğitim üzerine yalnızca okulların katılabileceği ve kazanılan ödülde de yine yalnızca okulların yararlanabileceği proje yarışmaları, bu fikir üzerine düşünülmesine ve özellikle önerilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Sonuçta bu çalışmalar, turizm eğitimine yönelik AR-GE çalışmaları olarak düşünülmelidir.
- Bu noktada karar vericilere yapılacak bir diğer öneri ise turizm alanında açılan yaygın eğitim kursları ile alakalıdır. MEB ve YÖK' e bağlı olmayan kamu kurumlarının karşılığında ücret talep ederek yaygın turizm eğitimi kursları açmaları engellenmelidir. En başta Turizm Bakanlığı'nın açtığı rehberlik kurslarını ve diğer işbaşında eğitim kurslarını ilgili bölgelerde faaliyet gösteren Milli Eğitim İl Müdürlüklerine ve Üniversitelere devretmeleri gerekmektedir. Temel işlevi eğitim olan bu kurumlar bu sayede sağladıkları kaynakları bünyelerinde bulunan turizm okullarının eksiklerini gidermek için kullanacaklardır.

Bu araştırma ile Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların uygulama olanakları değerlendirilmiş ve saptanan sorunlara çözüm önerilerinde

bulunulmuştur. Turizm eğitimi alanında çalışmalar yapan çoğu araştırmacı bu noktada görülen sorunlar üzerine çalışmış fakat bu çalışmalar içerisinde uygulama olanaklarının neler olduğu üzerine bir tanımlama yoluna gitmemiştir. Buradan hareketle bu çalışma, turizm eğitimi veren kurumların sahip olduğu uygulama olanaklarını tanımlaması ve alanyazında görülen açığı kapatması açısından da önemlidir.

Bu araştırma ile uygulama olanaklarının artırılmasına yönelik olarak sunulan çözüm önerileri, gelecekte uygulama olanağı yatırımı üzerine model veya projeler geliştirmek isteyen araştırmacılara destek olacak ve yol gösterecektir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, K. (1992). Turizmin Batı Avrupa Ülkeleri İle Karşılaştırmalı Konumu ve Türkiye Uygulamasında Yaşanılan Tıkanıklıklar. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (291-317). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Ağaoğlu, O. (1991). *Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkenliği*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları (Yay. No:439).
- Airey, D. ve Johnson, S. (1998). *The Profile of Tourism Studies Degree Courses in the UK, Guideline 7: 1997/1998*. Londra: The National Liaison Group for Higher Education in Tourism.
- Aktaş, A. (1992). Turizmde Okul-Sektör İşbirliği ve Sorunlar. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (325-327). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri – SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
- Atay, L., ve Yıldırım, M.H. (2008). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyetine Yönelik Bir Araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5(3), 6-14.
- Avcıkurt, C. (2000). Education and Training in Tourism in Turkey: Problems and Prospects. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 282-297.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2002). Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarının Buldukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Öneri Bir Model. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (29-42). Ankara: Aren Ajans.
- Baum, T. (1995). *Managing Human Resources in the European Hospitality Industry: A Strategic Approach*. London: Chapman & Hall.

- Boz, İ. (2002). Türkiye’de Turizm Eğitim Maliyeti ile Reel Ücret Seviyesinin Karşılaştırılması. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (145-160). Ankara: Aren Ajans.
- Carvera-Taulet, A.C. ve Ruiz-Molina, M.E. (2008). Tourism Education: A Strategic Analysis Model. *Journal of Hospitality, Leisure, Sports & Tourism Education*, 7(2), 59-70.
- Cho, M.H. ve Kang, S.K. (2005): Past, Present, and Future of Tourism Education. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 5(3), 225-250.
- Çapar, B. (2002). Turizm Sektörü – Turizm Eğitimi Kurumları İşbirliği, Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (415-425). Ankara: Aren Ajans.
- Dayıoğlu, M. (2010). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri (Edremit Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Balıkesir.
- Demirel, Ö., Erden, M., Akkoyunlu, B. ve Kaptan, F. (1996). Eğitim Teknolojisi Ders Notları. Ankara.
- Demirel, Özcan. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirkol, Ş. ve Pelit, E. (2002). Türkiye’deki Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler. *Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002(2), 125-146.
- Demirkol, Şehnaz. (2002). Turizm Alanındaki Lisansüstü Programların Analizi ve Sektörel Uyumlaştırmaya Yönelik Görüşler. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (391-400). Ankara: Aren Ajans.
- Doğan, H.Z. (1992). Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarının Sorunları. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (133-137). Ankara: Yorum Basım Yayın.

- Du, J. (2003). Reforms and Development of Higher Tourism Education in China. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 3(1), 103-113.
- Eğitim-Sen. (2007). Eğitim-Sen Eğitim ve Sosyal Tesis Yönetmeliği, 1.23.2007.
- Erdinç, S.B. ve Yılmaz, G. (2012). Günümüzde Turizm Eğitiminin Yükseköğretim İçerisindeki Yeri. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler. 17-19 Ekim 2012 Bildiri Kitabı* içinde (17-31). Ankara: MRK.
- Ergin, A. ve Yağcı, Ö. (2002). 4702 Sayılı Yasa Çerçevesinde Gerçekleştirilen MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Projesine Yönelik Bir Değerlendirme. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (185-198). Ankara: Aren Ajans.
- Gökdeniz, A., Çeken, H. ve Erdem, B. (2002). Okul-Sektör İşbirliği Çerçevesinde Stajdan Beklentiler, Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Uygulama. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (343-367). Ankara: Aren Ajans.
- Gülcan, B. (2011). Turizmde Doçentlik Unvanı: Kapalı Kariyer Yolu ve Etkileri *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 3-32.
- Gürbüz, A.K., ve Dağdeviren, A. (2007). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Ders Programlarının Fonksiyonel Açıldan İncelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 157-167.
- Gürdal, M. (2002). Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma-Eğitimin Kalitesi-Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (391-400). Ankara: Aren Ajans.
- Güzel, Ö.F. (2010). Turizm Öğrencilerinin Staj Döneminde Edindikleri Motivasyonun Herzberg Teorisine Göre Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3415-3429.
- Hacıoğlu, N. (1992). Yükseköğretimde Mesleki Turizm Eğitimi Geliştirme Perspektifi. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (91-100). Ankara: Yorum Basım Yayın.

- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S. ve Tetik, N. (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi* (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ilgaz, S. ve Çakar, M. (2002). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Problemleri: Başkent Üniversitesi İİBF Turizm İşletmeciliği Bölümü Öğrencileri Üzerine Yapılan Bir Araştırma. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (385-390). Ankara: Aren Ajans.
- Inui, Y., Wheeler, D. ve Lankford, S. (2006). Rethinking Tourism Education: What Should Schools Teach?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 5(2), 25-36.
- İlkiz, O. ve Hitay, O. (1992). Türkiye’de Turizm Eğitimindeki Sorunlar. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (159-166). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- İnce, M.T. (2002). Ortaöğretim Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi ve 4702 Sayılı Yasanın getirdiği Yenilikler. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (199-206). Ankara: Aren Ajans.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi – Kavramlar, İlkeler, Teknikler* (20. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kelkit Havzası Kalkınma Birliği. Erişim Tarihi: 10.06.2012, <http://www.kelkitbasinmuseums.org/tokat/tr/menu1.html>.
- Kılıç, E. (1983). *Yaygın Eğitim, Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. Ankara: MEB Yayınları.
- Kılıç, G. ve Bayraktaroğlu, E. (2012). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi ve Fakülte Bünyesinde Örgütleniş Biçimine Yönelik Bir Değerlendirme. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler. 17-19 Ekim 2012 Bildiri Kitabı* içinde (189-198). Ankara: MRK.
- Kızılırmak, İ. (2000). Meslek Yüksek Okulları Turizm ve Otelcilik Programlarının Günümüz Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 29(147), 10.06.2012, http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/147/kizilirma k.htm.

- Korzay, M. (1984). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitimi Modeli. Korzay, M., Usluata, A., Yarcan, Ş. ve Var, T., (Ed.), *Turizm Eğitimi Kongresi – Tebliğ ve Tartışmalar 16-17 Ekim 1984 Bildiri Kitabı* içinde (81-88). İstanbul: Rekmay.
- Kozak, M. (1992). Mesleki Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Ders Programlarının Hazırlanması. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (191-198). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Kozak, M.A. (2009). Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009(22), 1-20.
- Kozak, N. (1992). Türkiye’de Üniversite Düzeyi Mesleki Turizm Eğitimine Yönelik Programların Sorunları ve Bazı Öneriler. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (209-211). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Kozak, N., Kozak, M.A. ve Kozak, M. (2009). *Genel Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Küçüktopuzlu, K.F. (2002). Turizm Eğitimi Veren Yüksekokulların Staj programlarında Eşgüdüm Sağlanması ve Çözüm Önerileri. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (335-341). Ankara: Aren Ajans.
- Lewis, A. (2005) Rationalising a Tourism Curriculum for Sustainable Tourism Development in Small Island States: A Stakeholder Perspective. *Journal of Hospitality, Leisure, Sports and Tourism Education*, Vol. 4(2), 4-15.
- Littlejohn, D. ve Watson, S. (2004). Developing Graduate Managers for Hospitality and Tourism. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 16(7), 408-414.
- Maviş, F., Kozak S. (1992). Meslek Yüksekokullarında Turizm Programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Ders Programı. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (19-45). Ankara: Yorum Basım Yayın.

- Mayaka, M. ve Akama, J.S. (2007). Systems Approach to Tourism Training and Education: The Kenyan Case Study. *Tourism Management*, 28, 298-306.
- MEB. (2005). Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Evleri, Öğretmen Evi ve Akşam Sanat Okulları, Öğretmen Lokalleri ve Sosyal Tesisler Yönetmeliği.
- Okumuş, F. ve Özer, Ş. (2002). MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları program Geliştirme Projesi Çerçevesinde Turizm ile İlgili “Otel işletmeciliği” ve “Seyahat İşletmeciliği” Programlarının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (21-28). Ankara: Aren Ajans.
- Olalı, H. (1963). *Turizm Teorisi ve Politikası*. İzmir: Endüstri Matbaacılık ve Ticaret.
- Olalı, H. (1982). *Turizm Politikası ve Planlaması*. İzmir: Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi.
- Olalı, H. (1984a). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı ve Sorunları. Kozay, M.,Usluata, A., Yarcın, Ş. ve Var, T., (Ed.), *Turizm Eğitimi Kongresi – Tebliğ ve Tartışmalar 16-17 Ekim 1984 Bildiri Kitabı* içinde (15-21). İstanbul: Rekmay.
- Olalı, H. (1984b). Lisans ve Lisans Üstü Turizm Eğitimi. Kozay, M.,Usluata, A., Yarcın, Ş. ve Var, T., (Ed.), *Turizm Eğitimi Kongresi – Tebliğ ve Tartışmalar 16-17 Ekim 1984 Bildiri Kitabı* içinde (92-99). İstanbul: Rekmay.
- Orhaner, E. ve Hassan, T.A. (2007). *Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Oruç, K.O., Çekin, E. ve Tenderis, A.E. (2010). Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinde Öğretim Elemanlarının Ders Yüğü. *Zeitschrift für die Welt der Türken* 2(3), 213-238.
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2011). *2011 ÖSYS Yükseköğrenim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*, 73-160, Ankara: ÖSYM.
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2012). *2012 ÖSYS Yükseköğrenim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*, 116-221, Ankara: ÖSYM.

- Özaktaş, Adnan. (1984). Kùltür ve Turizm Bakanlığının Turizm Eğitimine Katkısı. Korzay, M., Usluata, A., Yarcan, Ő. ve Var, T., (Ed.), *Turizm Eğitimi Kongresi – Tebliğ ve Tartışmalar 16-17 Ekim 1984 Bildiri Kitabı* içinde (44-46). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Özdamar, K. (2011). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi* (8. Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özkan, E. (1992). Yüksekokul Düzeyindeki Turizm Eğitim Kurumlarında Öğrenci Staj ve Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (361-363). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Özmerzi, A. ve Ayata, M.A. (1992). Akdeniz Üniversitesi Antalya Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otelcilik Programı Öğrencilerinin Ağırlama Sektöründe Yaptığı uygulama ve Stajlar. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (369-375). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Sağlam, H. (2011). Mesleki ve Teknik Yükseköğretimde Endüstriye Dayalı Öğretim. *Teknik-Online Dergi*, 10(2), 156-168, 08.05.2012, <http://alaeddin.cc.selcuk.edu.tr/~tekbil/mayisagustos2011/hsaglam2/hsaglam2.htm>.
- Seçilmiş, C. ve Ünlüönen, K. (2009). İstanbul’u Ziyaret Eden Turistlerin Güvenlik Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi Sayı 1*(1), 65-84.
- Sevgi, Ahmet. (1992). Turizm Eğitimi. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (19-45). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Sezgin, O.M. (1992). Turizm Eğitimine Özel Sektör Katkısının Sağlanması. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (329-331). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Sönmez, Y. (2004). Eğitimde Kalite Yaklaşımları. *Standart Dergisi*, 516, 2004, 7-11.

- T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği. Erişim Tarihi: 15.07.2012, https://www.anadolu.edu.tr/aos/yonetmelikler/ogretim_yonetmeliği.aspx.
- T.C. Anadolu Üniversitesi Turizm Araştırma Birimi. (2012). Erişim Tarihi: 14.07.2012, <http://tab.anadolu.edu.tr/yonetmelik.html>.
- T.C. Gazi Üniversitesi Turizm Araştırma ve Uygulama Merkezi. Erişim Tarihi: 14.07.2012, <http://www.turamer.gazi.edu.tr/?SolMenuId=1&lang=tr>.
- T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu. (2012). Erişim Tarihi: 10.06.2012, <http://zturizm.gop.edu.tr/birimTanitim.aspx?dilId=1&birimlerId=21&menuKod=tanitim>.
- T.C. Tokat Valiliği. (2012a). Erişim Tarihi: 10.06.2012, http://www.tokat.gov.tr/default_B0.aspx?content=1025.
- T.C. Tokat Valiliği. (2012b). Erişim Tarihi: 10.06.2012, http://www.tokat.gov.tr/default_B0.aspx?content=416.
- T.C. Ulaştırma Bakanlığı. (2012). Erişim Tarihi: 12.07.2012, http://www.ubak.gov.tr/BLSM_WIYS/UBAK/tr/dokuman_ust_menu/projeler_faaliyetler/20090814_164048_204_1_64.html.
- Tahmaz, H. A. (1997). *Hizmetiçi Eğitim: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler* (3. Baskı). Ankara: TAKAV Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.
- Timur, A. (1992). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı ve Uygulanan Politikalar ve Sonuçları. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 9-11 Aralık 1992 Bildiri Kitabı* içinde (47-53). Ankara: Yorum Basım Yayın.
- Tuna, M. (2002). Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Alanında Eğitim Veren M.Y.O.’nın Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (43-52). Ankara: Aren Ajans.
- Tuyluoğlu, T. (2003). *Türkiye Turizm Eğitiminin Niteliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Türk Dil Kurumu. (2012). Erişim Tarihi: 11.06.2012, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>.
- Ünlüöner, K. ve Boylu, Y. (2005). Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11-32, 12.06.2012, <http://www.esosder.com/dergi/1202-UNLUONEN.pdf>.
- Wallbott, H.G. ve Heffeter, B.M. (2002). Evaluation des Lehrplans 1993 der Höheren Lehranstalten für Tourismus/Kollegs für Tourismus und Freizeitwirtschaft. (Değerlendirme Projesi). Bundesministerium für Bildung-Wissenschaft-Kultur, Salzburg.
- Yağcı, Ö. (2001). Türkiye’de Turizm Eğitimi ve İstihdamda Karşılaşılan Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 23-39.
- Yazıcı, S. (2002). Turizm Eğitiminin Bilinci ve Uygulama Dersi: Staj. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (407-413). Ankara: Aren Ajans.
- Yeşiltaş, M., Öztürk, Y. ve Hemmington, N. (2010). Tourism Education in Turkey and Implications for Human Resources. *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 21(1), 55-71.
- Yıldırım, A. (2002). Turizm Sektörü-Turizm Eğitim Kurumları İşbirliği, Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri: Kocaeli Üniversitesi Derbent MYO’nda Yürütülen Bir Proje. *Turizm Eğitimi Workshop-Konferans 11-13 Aralık 2002 Bildiri Kitabı* içinde (369-384). Ankara: Aren Ajans.
- Zhang, H.Q., Lam, T. ve Bauer, T. (2001). Analysis of Training and Education Needs of Mainland Chinese Tourism Academics in the 21. Century. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 13(6), 274-279.

EKLER

EK 1 – Araştırmada Kullanılan Anket Formu

Değerli Katılımcı, Bu anket, “ <i>Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesini</i> ” amaçlayan <u>Yüksek Lisans Tezi</u> için veri toplama aracı olarak hazırlanmıştır. Elde edilen bilgiler kesinlikle araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.	
Araş.Gör. Engin BAYRAKTAROĞLU Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu İletişim: ebayraktaroglu@aku.edu.tr	<u>Tez Danışmanı</u> Yar.Doç.Dr. H. Hüseyin SOYBALI Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
1. Görev Yaptığınız Üniversite:	
2. Görev Yaptığınız Fakülte/Yüksekokul:	
3. Görev Yaptığınız Bölüm:	
4. Akademik Ünvanınız:	
5. Kıdem Yılıınız:	
6. 2011-2012 eğitim öğretim yılında kaçınıcı dönem mezunlarınızı verdiniz?:	
I BÖLÜM – Durum Değerlemesi	
1. Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde yer alan ve derslerde kullanıma uygun uygulama olanaklarınız nelerdir?	
a) Uygulama Laboratuvarları	☐ Bilgisayar Laboratuvarı
	☐ Yabancı Dil Laboratuvarı
	☐ Yiyecek-İçecek Laboratuvarı (Uygulama mutfağı, barı, servis salonu vb.)
	☐ Konaklama Laboratuvarı (Uygulama odası, resepsiyonu vb.)
	☐ Diğer (<i>Lütfen Belirtiniz</i>) (.....)
b) ☐ Mini Otel (Fakülte/Yüksekokul bünyesinde yer alan, birkaç odadan oluşan tesisler)	
c) ☐ Uygulama Oteli (Fakülte/Yüksekokul tarafından işletilen, uygulama amaçlı oteller)	
d) ☐ Diğer (<i>Lütfen belirtiniz</i>) (.....)	
2. Yüksekokulunuz/Fakülteniz bünyesinde yer almayan <u>fakat derslerde kullanılmakta olan</u> kampüs içerisindeki uygulama olanaklarınız nelerdir?	
☐ Üniversite bünyesinde faaliyet gösteren iktisadi işletmeler (Sosyal tesis, konukevi, restoran)	
☐ Turizm Araştırma ve Uyg. Merkezleri (2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu m. 3/b-j' ye göre)	
☐ Kampüs içerisinde faaliyet gösteren özel sektör işletmeleri	
☐ Diğer (<i>Lütfen belirtiniz</i>) (.....)	
3. Fakülteniz/Yüksekokulunuz bünyesinde eğitimi verdiğiniz sektörle ilgili bilgisayar yazılımları nelerdir? (Lütfen adları ile belirtiniz).	
II. BÖLÜM – Ders Değerlemesi	
4. Kadronuzun bulunduğu Fakülte/Yüksekokul müfredatında, üzerinizde bulunan derslerden hangilerinin uygulamalı ders saati yükü vardır? (Lütfen adları ile belirtiniz).	
5. Fakülte/Yüksekokul müfredatında üzerinizde haftalık kaç saat uygulamalı ders saati yükünüz vardır?	
① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩ ⑩+	
6. Bu derse/derslere yönelik sektör tecrübeniz var mıdır? ☐ Evet ☐ Hayır	
7. Bu derse/derslere yönelik sertifikanız var mıdır? (Lütfen sertifikalarınızı adları ile belirtiniz).	
1	3 .....
2	4 .....
8. Uygulamalı ders saatlerinizi nasıl yapıyorsunuz?	
☐ Sınıfta	
☐ Fakülte/Yüksekokula Bağlı Uygulama Tesis ve/veya Laboratuvarlarında	
☐ Kampüs içerisinde döner sermayeye bağlı işletmelerde	
☐ Kampüs içerisinde bulunan özel sektör işletmelerinde	
☐ Kampüs dışarısında bulunan özel sektör işletmelerinde	
☐ Diğer (<i>Lütfen belirtiniz</i>) (.....)	

9. Eğer sınıfta işliyorsanız, derste uygulama yapılmakta mıdır? ( ) Sürekli ( ) Bazen ( ) Hiç Cevabınız “Hiç” ise III. Bölüme geçiniz...
10. Eğer sınıfta uygulamalı ders yapılıyor ise nasıl yapılmaktadır? ( ) Tahtada yapılan çizimler yardımı ile ( ) Okulun sahip olduğu alet/ekipman/malzeme yardımı ile ( ) Uygulama için dışarıdan getirilen alet/ekipman/malzeme yardımı ile ( ) Diğer (Lütfen belirtiniz) (.....)
11. Uygulama kim tarafından yaptırılmaktadır? ( ) Kendim yaptırmaktayım ( ) Diğer bir üretim elemanı tarafından yaptırılmaktadır ( ) Sektör temsilcisi tarafından yaptırılmaktadır ( ) Diğer (Lütfen belirtiniz) (.....)

III. BÖLÜM - Uygulama olanaklarının değerlendirilmesi

	Lütfen <i>Fakltenizin/Yksekokulunuzun uygulama olanaklarının değerlendirilmesine yönelik</i> yargılara katılma derecenizi, aşağıda verilen puanlamaya göre sizin için uygun olan seçeneği işaretleterek belirtiniz. (1= HİÇ KATILMIYORUM , 2= AZ KATILYORUM , 3= ORTA DÜZEYDE KATILYORUM , 4= ÇOK KATILYORUM , 5= TAMAMEN KATILYORUM)	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	ok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Okulumuzda sunulan uygulamalı dersler için yeterli uygulama tesisleri/laboratuvarları mevcuttur.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
2	Uygulamalı dersler için gerekli altyapı (alet, ekipman ve malzeme) mevcuttur.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
3	Uygulamalı dersler için gerekli olan, sektöre yönelik otomasyon sistemleri mevcuttur.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
4	Okulumuzda uygulama olanaklarının arttırılmasına yönelik bir strateji benimsenmiştir.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
5	Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla yeni yatırımların yapılması planlanmaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
6	Eğitim kurumları uygulama olanağı yatırımı konusunda çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaktadırlar.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
7	Uygulama olanakları yapılandırılırken renci beklentileri dikkate alınır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
8	Uygulama olanaklarının arttırılması amacıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için kaynak ayrılmaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
9	Okulumuzda sunulan uygulamalı ders saatleri yeterli düzeydedir.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
10	Uygulamalı derslere ilişkin müfredatların hazırlanmasında güncel gereksinimler dikkate alınmaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
11	Uygulamalı ders sayılarının arttırılması konusunda, ders ücretleri açısından sorunlar bulunmaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
12	Uygulamalı derslere üretim elemanı atanmasında sektör tecrübesi dikkate alınmaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
13	Uygulamalı dersleri yürüten üretim elemanları ilgili alandaki pratik uygulama becerisine sahiptir.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
14	Uygulamalı dersleri yürüten üretim elemanları gerekli sertifikalara sahiptirler.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
15	Uygulamalı dersleri yürüten üretim elemanları belirli dönemlerde eğitim kursları ve/veya seminerlere katılmaktadırlar.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
16	Uygulamalı dersleri yürüten üretim elemanları uygulama dersleri için sektör temsilcileri ile işbirliği yapmaktadırlar.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
17	Uygulamalı dersleri yürüten üretim elemanları yeterli nitelikleri taşımadıkları durumlarda değiştirilmektedirler.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
18	retim elemanlarının sektörü takip edebilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri konusunda mevzuat kaynaklı sorunlar bulunmaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
19	Okul yönetimi uygulamalı derslere yönelik eğitimcilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam
20	Okul yönetimi uygulamalı dersler vasıtası ile rencilerin sertifikalandırılmasına maddi destek sağlamaktadır.	Hiç	Az	Orta	ok	Tam